

The background of the cover is a detailed, light-colored map of Koszalin, showing streets, buildings, and a river. The map is rendered in a monochromatic, sepia-like tone.

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

2023

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

„Mapy i plany Koszalina do 1945 roku” pod redakcją Doroty Cywińskiej

Zespół redakcyjny: Dorota Cywińska, dr Kacper Pencarski

Konsultacja merytoryczna: dr Kacper Pencarski

Korekta: Joanna Wyrzykowska

W publikacji wykorzystano materiały z zasobu Archiwum Państwowego w Koszalinie, z zespołów archiwalnych: „Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego”, „Rejencja Koszalińska”, „Akta miasta Koszalina”, „Naczelna Dyrekcja Poczty w Koszalinie”, „Zbiór kart pocztowych i fotografii z Pomorza Zachodniego”.

Wydawca:
Archiwum Państwowe w Koszalinie
ul. Marii Skłodowskiej-Curie 2
75-803 Koszalin
www.koszalin.ap.gov.pl

Opracowanie graficzne, layout, skład:
VIDOQUE graphic design atelier
Mariusz Król
vidoque@vidoque.eu

Druk i oprawa:
Polimer s.c. Zakład Poligraficzny M. J. Malawscy
ul. Szczecińska 34/2
75-137 Koszalin

© Copyright by Archiwum Państwowe w Koszalinie

ISBN 978-83-61066-19-4

Wstęp

Oddajemy w Państwa ręce książkę, w której prezentujemy niezwykle ciekawy fragment zasobu Archiwum Państwowego w Koszalinie. „Plany i mapy Koszalina do 1945 roku” to publikacja zawierająca – jak sam tytuł wskazuje – dokumentację kartograficzną Koszalina wytworzoną do 1945 roku. Plany i mapy miast stanowią bardzo ważne źródło w pracy geografów czy kartografów. Są one także nieodłącznym instrumentem warsztatu badawczego historyków. W naszych publikacjach stawiamy jednak nacisk na to, aby były one ciekawe i atrakcyjne dla szerszej grupy odbiorców. Ważni są dla nas Czytelnicy, dla których odkrywanie lokalnej historii jest pasją lub u których zaprezentowane w przyjazny sposób materiały archiwalne rozbudzą chęć poznania historii naszej małej ojczyzny.

Dużym walorem książki jest wzbogacenie jej zawartości o karty pocztowe ukazujące przedwojenny Koszalin, które także pochodzą z zasobu naszego archiwum. Dzięki nadaniu chronologicznego układu prezentowanym materiałom można prześledzić rozwój przestrzenny przedwojennego miasta. Dodatkowo w książce umieszczono wkładkę z reprodukcją oryginalnego planu sytuacyjnego Koszalina z ok. 1817 roku, opracowanego w związku z rozbudową miasta w kierunku wschodnim. Jest to jeden z najstarszych planów

Koszalina w naszym zasobie, który my archiwiści – ze względu na kształt – pieszczotliwie nazywamy „kartofelkiem”. Plan na wkładce jest odwzorowany w skali 1:1, co pozwala Czytelnikowi na zapoznanie się z jego oryginalnym rozmiarem, jak również ze sposobem składania dokumentu.

Książka w całości powstała w oparciu o źródła zgromadzone w Archiwum Państwowym w Koszalinie i jest wynikiem ogromnej pracy wielu naszych pracowników. Efekt końcowy w postaci niniejszej publikacji poprzedzony był m.in. wielogodzinną kwerendą w zasobie, wyborem najciekawszych materiałów i ich skanowaniem.

Za opracowanie graficzne i skład odpowiedzialny był znakomity koszaliński grafik Mariusz Król, którego zmysł artystyczny i historyczną wrażliwość widać na każdej stronie książki. Staranny druk albumu i jego piękną oprawę zawdzięczamy Zakładowi Poligraficznemu „Polimer” M. J. Malawscy.

Pragnę serdecznie podziękować wszystkim osobom pracującym na tym wydawnictwie, ale w szczególności naszym pracownikom – Dorocie Cywińskiej i dr. Kacprowi Pencarskiemu. To dzięki ich pomysłowości, zaangażowaniu i merytorycznej wiedzy możemy wspólnie cieszyć się kolejną publikacją Archiwum Państwowego w Koszalinie.

Życzę Państwu miłej lektury!

Katarzyna Królczyk
Dyrektor
Archiwum Państwowego
w Koszalinie

Wprowadzenie

W zasobie Archiwum Państwowego w Koszalinie znajdują się mapy i plany, których zgromadzono niemal 17 000. Składają się na nie materiały powstałe najczęściej w wyniku działalności urzędów administracji geodezyjnej przed 1945 r., jak i urzędów oraz pracowni architektonicznych z Pomorza Zachodniego po 1945 r., a które obejmowały swoją właściwością terytorialną wschodnią część Pomorza Zachodniego wraz z Koszalinem i ziemią koszalińską. W niniejszym tomie pragniemy zaprezentować Państwu (w wyborze) materiały kartograficzne powstałe przed 1945 r., które przedstawiają dawny Koszalin w swojej odmiennej od dzisiejszej strukturze przestrzennej i funkcjonalnej. Jest to zarazem pionierskie dla Koszalina opracowanie, choć tego rodzaju prace nie są liczne również w odniesieniu do miast byłej prowincji pomorskiej (Provinz Pommern); uwaga ta odnosi się również do opracowań niemieckojęzycznych¹.

Zbiory kartograficzne dotyczące Koszalina, w porównaniu do pozostałych miast prowincji pomorskiej tej wielkości, nie są imponujące. Na zbiór kartograficzny składają się różne materiały, stanowiące głównie dokumentację katastralną, zaś w dalszej części są to typowe plany przeglądowe i perspektywiczne. Grupę tych pierwszych tworzył miejscowy Urząd Katastralny (Katasteramt), obejmujący swoją właściwością powiat miejski i ziemski Koszalin, a od 1923 r. Biuro Katastralne (Katasterbüro) przy koszalińskim magistracie. Pozostałą grupę map i planów tworzą materiały różnej proveniencji: przeglądowe drukowane plany miasta stanowiące załączniki i wkładki do wydawnictw zwartych, jak i inseraty (załączniki) do akt stanowiące ilustracyjny materiał poglądowy do spraw realizowanych przez urzędy, a także fragmenty (niekompletne arkusze) planów sytuacyjnych o różnym stopniu szczegółowości.

Zawarte w niniejszej publikacji mapy i plany stanowią zatem odzwierciedlenie działalności przede wszystkim urzędów administracji geodezyjnej i skarbowej (kataster) i koszalińskiego magistratu (Urząd Budowlany – Stadtbauamt, Bauamt). Tego rodzaju materiał kartograficzny wpisuje się w klasyczną pozostałość po bliźniaczych instytucjach na Pomorzu i w Prusach. Należy podkreślić, że pierwotne przeznaczenie map i planów w odnie-

sieniu do miast Pomorza, w tym Koszalina, związane było z obsługą zadań wykonywanych przez Biuro Katastralne, a w XIX w. przez służbę przeciwpożarową (Feuerschutz), która wprowadziła nie tworzyła map, jednakże wniosła istotny wkład w zarządzanie zasobami miasta, pierwotnie i przede wszystkim w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

Działania władz miejskich związane z planowaniem przestrzennym kształtowały się inaczej, niż współcześnie. W XVIII w. ograniczało się to wyłącznie do wydania przez koszaliński magistrat zarządzenia z 29 marca 1754 r. stanowiącego modyfikację i aktualizację wcześniejszego zarządzenia z 1719 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej miasta oraz podziału miasta na rewiry przeciwpożarowe². Akt ten można jednocześnie uznać za pierwszy odpowiednik współczesnego planu zagospodarowania przestrzennego, regulujący – obok kwestii związanych z bezpieczeństwem przeciwpożarowym – ogólne warunki zabudowy poszczególnych kwartałów w mieście. Kolejne przepisy uściślały już tylko poruszone w dwóch poprzednich aktach sprawy porządkowe: nowelizacje przepisów przeciwpożarowych z 20 grudnia 1848 r.³, 14 grudnia 1857 r.⁴ i 27 sierpnia 1863 r.⁵. Obwieszczenie z 27 listopada 1856 r. regulowało warunki korzystania z chodników i innych dróg publicznych⁶, zaś obwieszczenie z 24 marca 1860 r. regulowało sprawy związane z zagospodarowaniem ścieków powstałych na skutek pobytu zwierząt poza murami miasta (na Rynku Drzewnym)⁷. Sprawy związane z zagospodarowaniem zwłok padłych zwierząt, a więc przepisy o charakterze epidemiczno-sanitarnym, znalazły odzwierciedlenie w obwieszczeniu wydanym 14 czerwca 1853 r.

Wszystkie wyszczególnione przepisy obarczone były zasadniczą wadą – miały charakter wyłącznie opisowy. Uwzględniały wprowadziła lokalną

¹ Jedyną publikacją o charakterze kompleksowego studium nad materiałami kartograficznymi jest praca poświęcona Kołobrzegowi: G. Loeck, P. Jahnke, Kolberg auf alten Landkarten. Amtlichen und Stadtpläne aus sieben Jahrhunderte, Hamburg 2013.

² J. Zapnik, Repertorium der Policeyordnungen der pommerschen Städte. Veröffentlichungen der Historischen Kommission für Pommern. Reihe IV: Quellen zur pommerschen Geschichte, Band 16, Köln-Weimar-Wien 2016, s. 241-242, poz. 1387.

³ Ten normatyw został włączony do akt magistrackich Kołobrzegu jako materiał pomocniczy dla władz miasta; AP Szczecin, Akta miasta Kołobrzegu, sygn. 2611, Lokal-Feuer-Polizei-Ordnung der Stadt Cöslin (inserirat).

⁴ „Cösliner Zeitung” z 18 VIII 1860 r.

⁵ „Cösliner Zeitung” z 3 IX 1863 r.

⁶ „Cösliner Zeitung” z 6 IX 1860 r.

⁷ „Cösliner Zeitung” z 3 IV 1860 r.

topografię terenu, jednakże dodatkowy materiał poglądowy w postaci map i planów pozwoliłby na łatwiejsze zrozumienie działań lokalnej administracji w przestrzeni miasta przez osoby i instytucje, których te kwestie dotyczyły. Od połowy XIX w. pogłębione studia nad topografią miasta (niestety, prowadzone tylko przez miejskich i powiatowych urzędników) służyły kolejnym pokoleniom miejscowych planistów w wyznaczaniu bądź zmianie funkcji poszczególnych części miasta oraz miasta jako zwartego organizmu miejskiego. Powstałe w końcu XIX w. i w pierwszej połowie XX w. w pracowni magistrackiego Urzędu Budowlanego opracowania kartograficzne umożliwiły perspektywiczne planowanie przestrzenne i stanowiły podstawę do realizacji prac perspektywiczno-rozwojowych Koszalina w latach 20. i 30. XX w.

Mając powyższe na uwadze, rozwój przestrzenny Koszalina należy rozumieć nie tyle w kategorii powiększenia administracyjnego miasta, ile w planowej rozbudowie substancji budowlanej bez względu na jej charakter. Proces ten miał zatem dwutorowy przebieg: w zakresie zmian administracyjnych (które nie odegrały w Koszalinie istotnej roli z uwagi na niewielkie korekty granic administracyjnych miasta w XIX i XX w.⁸) oraz dynamiki i kierunków rozwoju zabudowy mieszkalnej i przemysłowej miasta. Koszalin należał wprawdzie do największych terytorialnie miast rejencji koszalińskiej (86,66 km² w 1933 r.), jednakże liczba jego mieszkańców ustępowała Słupskowi i Kołobrzegowi⁹. W granicach administracyjnych Koszalina znalazły się lasy nadane na własność jeszcze w XIII w. przez biskupa Hermana von Gleichena (Bukowy Las – Buchwald), a także większa, zachodnia część jeziora Jamno (Jamundersee). Północna granica miasta oparta była na linii brzegowej Morza Bałtyckiego na szerokości ujścia Kanału Jamneńskiego. Pomimo tego niemal połowa powierzchni administracyjnej Koszalina była trwale wyłączona z możliwości przeprowadzenia inwestycji budowlanych, a samo miasto praktycznie pozbawione było rezerw terenowych pod zabudowę, gdyż w granicach administracyjnych znajdowały się kompleksy leśne i wody, a nie obszary, które można byłoby wykorzystać na cele mieszkaniowe i przemysłowe. Część gruntów stanowiących podmokłe tereny w rejonie Dzierżęcinki (Mühlenbach), niesprzyjająca wprowadzeniu zabudowy rzeźba terenu (szczególnie na północ od centrum), ruchy tektoniczne (np. w 1912 r.) oraz lasy w północno-zachodniej i wschodniej części Koszalina, jeśli nie uniemożliwiły rozwój zabudowy Koszalina, to w każdym razie mocno go ograniczyły.

⁸ Mowa tu o włączeniu w granice Koszalina części wsi Kędzierzyn (Meyringen) przy jednoczesnym wyłączeniu części gruntów miejskich do Kędzierzyna w 1911 r. oraz włączeniu do miasta części wsi Rokosowo (Rogzow) w 1937 r.

⁹ „Gemeindelexikon für den Freistaat Preußen, Bd. IV: Provinz Pommern” 1932, s. 35, 39, 82. W 1939 r. Liczba ludności Kołobrzegu wynosiła 33 580 mieszkańców, Koszalina 31 937 mieszkańców, zaś Słupska 48 060 mieszkańców.

Dodatkowym utrudnieniem prowadzenia jakichkolwiek prac planistycznych i budowlanych było wejście w życie 2 grudnia 1913 r. przepisów o ochronie obiektów podlegających szczególnej ochronie, do których w Koszalinie zaliczono, obok ogólnego kształtu starówki i ciągu starych ulic, również ratusz wraz z przyległymi kamienicami na rynku, kościoły: Mariacki i Zamkowy, kaplicę św. Gertrudy i pozostałości murów obronnych, jak i zabudowę przy pl. Wolności (Friedrich-Wilhelm-Platz), ogrodu strzeleckiego (Schutzengarten), rejonu stawu młyńskiego, promenadę w Parku im. Książąt Pomorskich (Wallpromenade) oraz cały drzewostan tworzący aleje w parkach. Z jednej strony przepisy te stanowiły ochronę przed dalszym niszczeniem obiektów o szczególnych walorach historycznych i architektonicznych, z drugiej zaś wyłączyły w praktyce ściśle śródmieście z przekształceń architektonicznych.

Do 1918 r. koncepcje rozwoju urbanistycznego Koszalina powiązane były ściśle z koniecznością zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych społeczeństwa, jak i z potrzebami miejscowego przemysłu. Wówczas to zarówno centrum miasta, jak i przedmieścia nabrały mieszanego charakteru mieszkalno-przemysłowego i usługowego, który determinował warunki życia mieszkańców praktycznie do 1945 r. Dodatkowym czynnikiem miastotwórczym z jednej strony, a – paradoksalnie – hamującym jego przestrzenną ekspansję z drugiej, był rozwój prywatnych (a następnie przekształconych w państwowe) linii kolejowych. Możliwości rozwoju miasta połączone z przestrzennymi ograniczeniami pojawiły się w 2. połowie XIX w. i związane były z budową i oddaniem do użytku linii w kierunku Szczecina i Stargardu (1859 r.) i Gdańska (1869 r.) oraz Kołobrzegu (1899 r.). Utrudnienia te odczuwalne były szczególnie w latach 20. i 30. XX w., kiedy linia kolejowa w kierunku Gdańska i Kołobrzegu stała się istotną barierą rozwoju substancji budowlanej. Dodatkowym utrudnieniem stało się wyczerpanie gruntów w pobliżu głównej ulicy wylotowej w kierunku Gdańska (obecnej ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego – Danzigerstrasse) i zbliżenie się zabudowy do naturalnej granicy, jaką był dawniej i jest nią obecnie skraj kompleksu leśnego na Górze Chełmskiej. Stąd też władze Koszalina, wspólnie z istniejącymi spółdzielniami mieszkaniowymi, angażowały się w pozyskiwanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe i objęcie gruntów rolnych (np. w północnej części miasta) planem budowy nowych osiedli, a także w przygotowanie nowych terenów pod budownictwo uspołecznione poza wykształcone i ograniczone terenowo obszary.

Należy zaznaczyć, że do I wojny światowej nie istniały szczegółowe przepisy regulujące przebieg prac koncepcyjno-planistycznych w odniesieniu do rozbudowy miasta. Istniały tylko ogólne przepisy budowlane. Nie przywiązywano też większego znaczenia co do umiejscowienia w Koszalinie jednostek osadniczych (osiedli), wykorzystując

dogodną, ale nie zawsze trafną lokalizację¹⁰. Stało to w sprzeczności z zatwierdzonymi przez władze Koszalina i rejencji koszalińskiej statutami zabudowy (Ortstatute), które nie przewidywały budowy osiedli podmiejskich w takim kształcie, w jakim w Koszalinie zaczęły powstawać po 1919 r. Dopiero w 1920 r. część spraw z tym związanych znalazło odzwierciedlenie w „Ustawie osiedlowej”¹¹ i „Ustawie o planach zabudowy (zagospodarowaniu przestrzennym)” z 1923 r.¹² Na ich mocy władze Koszalina mogły rozpocząć prace nad zmianą statutów zabudowy (warunków zabudowy) i wprowadzić tzw. małe osadnictwo („Kleinsiedlung”) jako dopuszczalną formę zabudowy mieszkalnej, na które składały się typowe i powtarzalne w prowincji pomorskiej obiekty zaprojektowane w szczecińskiej pracowni „Pommersche Heimstätte”¹³. Władze ministerialne i prowincjonalne zdołały dodatkowo uruchomić program robót publicznych, wyznaczając tym samym prezydenta rejencji koszalińskiej na koordynatora działań w zakresie realizacji taniego budownictwa uspołecznionego w mieście¹⁴.

Realizacja projektów i zamierzeń dawnych włodarzy Koszalina po 1918 r. ograniczyła się stąd wyłącznie do przeprowadzenia koniecznych inwestycji. Kryzys powojenny Niemiec, a następnie kryzys gospodarczy z lat 1929-1933 nie sprzyjał realizacji ambitnych planów rozwojowych nie tylko Koszalina, ale i pozostałych miast prowincji pomorskiej. W takich więc okolicznościach Koszalin rozwijał się w oparciu o przestarzałe elementy założeń urbanistycznych. Jeszcze w XIX w. zabudowa miasta miała charakter czynszowy w ciągu kamienic lokalizowanych przy głównych ulicach i kwartałach. W XX w., zwłaszcza po zakończeniu I wojny światowej, układ kwartałowy zabudowy mieszkaniowej z wolną ustępował nowym układom zabudowy wolnostojącej typu osiedlowego. Przykładem takich rozwiązań przyjętych po 1918 r. były przede wszystkim dwa osiedla skupione w rejonie obecnych ulic Morskiej (Buchwaldstrasse) i Franciszkańskiej (Kavelungenweg) w północno-zachodniej części Koszalina oraz osiedla robotników fabryki papieru w północnej części miasta.

¹⁰ W 1930 r. liczba osiedli i innych jednostek pomocniczych wynosiła 22. Były to: Am Kickelberg, Augustenthal, Chausseehaus Hammerwald, Chausseehaus Kluß, Forsthaus Buchwald, Forsthaus Gollenberg, Forsthaus Hammerwald, Forsthaus Kluß, Friedrich-Wilhelm Vorstadt, Gollenturm, Hohetor-Vorstadt, Köslin (miasto), Mühlentor Vorstadt, Neueter Vorstadt, Niedermühle, Papiermühle Kluß, Radeland, Stadthof, Wilhelmshof, Wilhelmsthal, Ziegelei Klitzke, Ziegelei Treptow.

¹¹ „Reichsgesetzblatt” (dalej: „RGB”), Teil I z 27 IV 1920 r., s. 697-706.

¹² „RGB”, Teil I z 24 VIII 1923, s. 805.

¹³ W ten sposób w Koszalinie wybudowano zestandaryzowane obiekty typu „Dramburg” i „Falkenburg”.

¹⁴ AP Koszalin, Rejencja Koszalińska, sygn. 4602, passim; „RGB”, Teil I z 30 XI 1923 r., s. 1111-1115; Schulz, Die Organisation der Landeskulturbehörden, [w:] Die Deutsche Ländliche Siedlung Formen, Aufgaben, Ziele, hrsg. Steiger im Preußischen Ministerium für Landwirtschaft, Domänen und Forsten, Berlin 1931, s. 28-29; H. Fenske, Die Verwaltung Pommerns 1815-1945. Aufbau und Ertrag, Köln-Weimar-Wien 1993, s. 123.

Przekształcenia w strukturze i funkcji zabudowy Koszalina wymusiły również problemy demograficzne. Koszalin, podobnie jak inne miasta wschodniej części prowincji pomorskiej, dotkliwie odczuł wzrost liczby ludności spowodowany napływem przesiedleńców z obszarów przyznanych Polsce w 1918 r. Wzrosło zapotrzebowanie na mieszkania, które – obok kryzysu ekonomicznego – postawiły władze Koszalina w konieczności doraźnego zapewnienia przesiedleńcom (optantom) schronienia. Nagły wzrost zapotrzebowania wielu rodzin niemieckich z Pomorza Nadwiślańskiego czy z Wielkopolski na własne mieszkania doprowadził do załamania się miejscowego budownictwa mieszkaniowego. Władze Koszalina zmuszone zostały dokonać weryfikacji uprzednio sformułowanych postulatów planistycznych i urbanistycznych, a następnie dostosować je do doraźnych potrzeb mieszkaniowych. Najprostszym rozwiązaniem, które uniemożliwiło wprowadzenie chaosu przestrzennego na skraju ścisłego centrum oraz istniejących już osiedli i ciągów mieszkalnych, stało się odsunięcie zabudowy mieszkaniowej na dalekie obrzeża. W pewnym stopniu z ogólnej perspektywy zabudowy Koszalina odsunięto od siebie osiedla o niskim standardzie zabudowy czynszowej, wyposażonej chociażby w minimalne udogodnienia (kanalizacja wodno-ściekowa, energia elektryczna, dostępność komunikacyjna).

Innym problemem, będącym konsekwencją przegranej wojny światowej, było zagospodarowanie terenów po byłej fabryce samolotów i dawnym lądowisku i szkole lotniczej, a następnie fabryce podkładów kolejowych i rowerów (Artur Müller-Bau- und Industrierwerke) przy obecnej ul. Morskiej. Koncepcja kompleksowego przekształcenia tego terenu w obszar przeznaczony pod budownictwo mieszkaniowe nie została zrealizowana, choć koszalińscy planiści wracali do niej jeszcze w latach 40. XX w. licząc, że po zakończeniu II wojny światowej zamierzenie to uda się zrealizować¹⁵.

Od około 1935 r. władze Koszalina odczuwały w coraz większym stopniu brak terenów pod zabudowę mieszkalną i przemysłową. Projekty włączenia Rokosowa (Rogzow) do Koszalina z lat 20. XX w. zaczęły się stopniowo urealniać od połowy lat 30. XX w. Stopień scalenia Rokosowa z Koszalinem był dość zaawansowany, gdyż Rokosowo objęte było wspólnym z Koszalinem systemem kanalizacji, a od 1928 r. także połączone linią tramwajową. Rozwój budownictwa w Rokosowie oraz w sąsiednim Chełmoniewie (Gollendorf) znalazł się w 1913 r. pod nadzorem policji budowlanej w Koszalinie, stąd też przestrzeganie lokalnego prawa budowlanego w Koszalinie, Rokosowie i Chełmoniewie opierało się na jedno-

¹⁵ AP Koszalin, Akta miasta Koszalina, sygn. 613, wyciąg z planu zagospodarowania przestrzennego Koszalina z uwzględnieniem budownictwa mieszkaniowego z 1938 r., modyfikowany w 1942 r. wraz z opisem, f. 5; K. Pencarski, K. Skrzypiec, Podmiejskie budownictwo mieszkaniowe (Kleinsiedlung) w Koszalinie i Słupsku w latach 1919-1925, „Nasze Pomorze. Rocznik Muzeum Zachodnio-Kaszubskiego w Bytowie”, 2006, nr 8, s. 188.

litych zasadach i zaleceniach¹⁶. Należy więc jednoznacznie stwierdzić, że w przypadku powiększenia administracyjnego Koszalina, podmiejskie miejscowości Chełmoniewo i Rokosowo były brane pod uwagę jako pierwsze, które należałoby włączyć do miasta.

Ład przestrzenny w Koszalinie w sposób kompleksowy ukształtowały przepisy budowlane (Bauordnung), stanowiące odpowiedniki współczesnych planów zagospodarowania przestrzennego i ogólnych warunków zabudowy z 9 listopada 1929 r.¹⁷ W Koszalinie wyróżniono strefy budowlane: II i IIa, zamykające się w obszarach o zwartej zabudowie w centrum miasta i na jego nowo powstających osiedlach, a także dodatkową strefę budowlaną Ia na północ od zabudowy z docelową zabudową mieszkalną, na którą składać się miały w przyszłości domy jednorodzinne. Ostatnie zmiany przepisów regulujących ład przestrzenny w Koszalinie (i jednocześnie w Chełmoniewie i Rokosowie) wprowadzone zostały 24 lutego 1939 r. (a w odniesieniu do terenów zielonych 24 kwietnia 1933 r.) zarządzeniem prezydenta rejencji koszalińskiej, przy czym magistrat koszaliński miał przygotować m.in. dokumentację kartograficzną przedstawiającą stan zagospodarowania przestrzennego, kierunki rozwoju budownictwa mieszkaniowego i przemysłowego, terenów rekreacyjnych itp., a także sieć nowych dróg osiedlowych i obwodowych¹⁸. Dokumentacja ta w Archiwum Państwowym w Koszalinie zachowała się w stanie szczątkowym i tylko w postaci pojedynczych arkuszy poglądowych; po II wojnie światowej zaginęło np. kompleksowe opracowanie kartograficzne w skali 1:500 sporządzone w formie atlasu, jakie powstało w oparciu o zmodyfikowane przepisy katastralne Rzeszy i zdjęcia lotnicze, a które miało stanowić podstawę opracowania planu perspektywicznego Koszalina na lata 1939-1960. Wówczas już zakładano daleko idące przemiany w strukturze zarówno istniejącej zabudowy, jak i w funkcji poszczególnych częściach miasta.

Prezentowany zatem w niniejszej publikacji zbiór planów i map jest więc w zdecydowanej większości pochodną koncepcji i zamierzeń dawnych koszalińskich planistów. Materiał tu przedstawiony ma charakter perspektywiczny, a więc taki, w którym mogły zachodzić w przyszłości (i zachodziły) zmiany wynikające z realizacji przedsięwzięć urbanistycznych, nie zawsze zgodne z pierwotnymi założeniami. Jest to również istotna uwaga odnosząca się nie tylko do analizy i interpretacji

treści ujętych w materiałach kartograficznych, wymuszająca pewną ostrożność co do prawdziwości zawartych informacji. Pomimo tego zastrzeżenia nic nie stoi na przeszkodzie, by studiować materiał kartograficzny i konfrontować go ze stanem bieżącym przestrzeni, do której materiał ten się odnosi, a także by pozyskiwać informacje dotyczące kierunków kształtowanego ładu przestrzennego Koszalina nawet i w tych przypadkach, jeśli tendencje rozwojowe w praktyce różniły się z zamierzeniami lokalnych władz.

W niniejszej publikacji zawarto łącznie 41 planów Koszalina, z których najstarszy został sporządzony w 1817 r., najnowszy natomiast w 1940 r. Na większość materiałów kartograficznych składają się plany katastralne (22), następnie plany ogólne i sytuacyjne (17) oraz dwie mapy topograficzne. Informacje użyte do podpisu map i planów mają charakter zestandaryzowany i składają się na nie dane związane z rodzajem materiału kartograficznego, umiejscowieniem przedstawionego obszaru w przestrzeni, ograniczonej najczęściej ulicami bądź obiektem umieszczonym na planie oraz rokiem wykreślenia planu/mapy bądź druku. Autorzy publikacji umieścili informacje dodatkowe, na które składają się: skala, w jakiej dokonano pomniejszenia przedstawionej powierzchni, informacja o orientacji kierunku północnego na mapie bądź planie, podłoże (nośnik), na którym wykonano kartogram, wymiary podane w centymetrach w układzie osi X (szerokość) i Y (wysokość), technika wykonania kartogramu oraz informacje o barwach użytych do sporządzenia bądź druku kartogramu. Należy również nadmienić, iż zastosowane w niniejszej publikacji nazwy geograficzne, w tym nazwy ulic, zostały ujednoczone do nazw funkcjonujących w końcu lat 30. XX w., a także dokonano ujednoczeń w odniesieniu do nazw zawierających dodatkowe znaki interpunkcyjne czy skrótowce, stosowane swobodnie i niekonsekwentnie w XIX i na pocz. XX w. Nazwy instytucji i obiektów zostały podane w ich oryginalnym brzmieniu wraz z zastosowaniem ówczesnej składni, ortografii i interpunkcji.

dr Kacper Pencarski

¹⁶ „Sonderbeilage des Amtsblattes der Preußischen Regierung zu Köslin” z 25 III 1939 r.

¹⁷ „Sonderblatt zu Stück 45 des Amtsblattes der Preußischen Regierung in Köslin”, z 9 XI 1929 r., s. 1-20.

¹⁸ „Sonderbeilage zum Amtsblatt der Preussischen Regierung zu Köslin” z 25 III 1939 r. Baupolizeiverordnung für die Städte des Regierungsbezirks Köslin und die Landgemeinden Gollendorf und Rogzow, Kreis Köslin, Grosstychow, Kreis Belgard, und Stolpmünde, Kreis Stolp, Anhang A, s. 33-35; Anhang B, s. 52-54; Anhang C, s. 62.

MAPY I PLANY

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

10

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

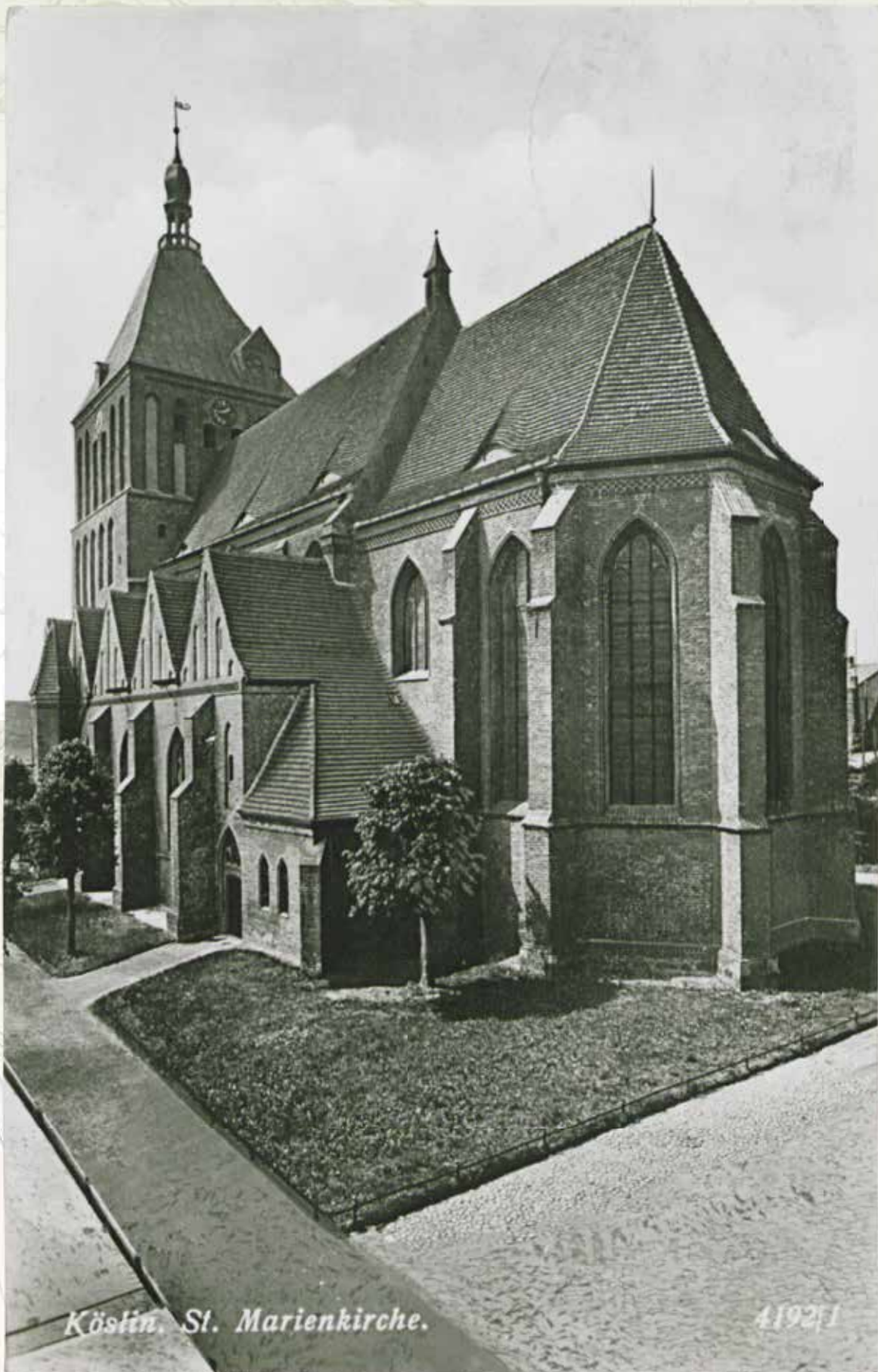
MAPY
I PLANY

1

Plan sytuacyjny Koszalina z ok. 1817 r., opracowany w związku z rozbudową miasta w kierunku wschodnim z zaznaczoną okolicą tzw. Wzgórza Ceglano

Skala na podziałce wyrażona w rutach, orientacja w kierunku północnym do prawej krawędzi planu; karton, 42 x 52 cm, rękopis, plan wielobarwny

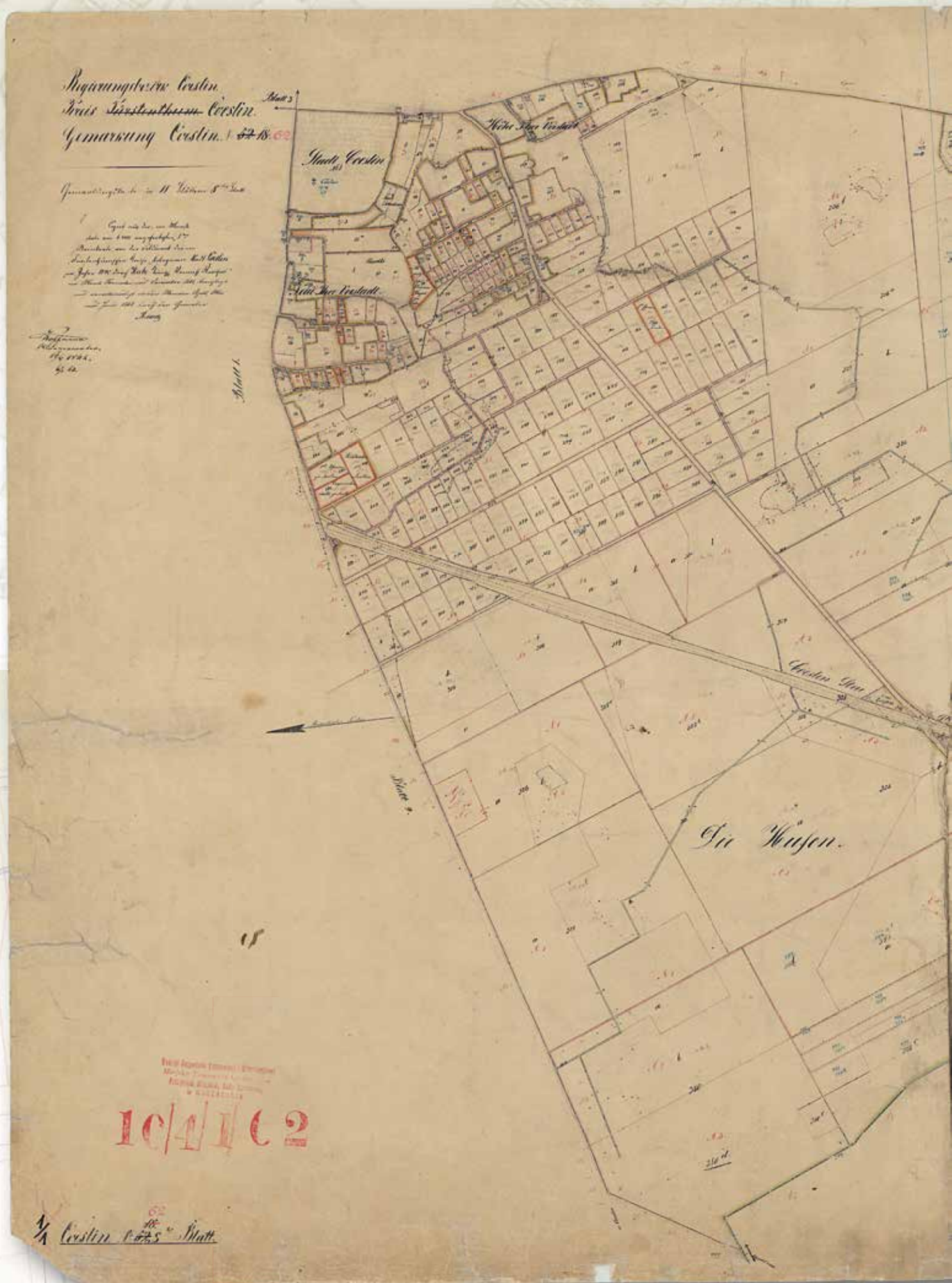
Archiwum Państwowe w Koszalinie, Rejencja Koszalińska, sygn. 1751, p. 4

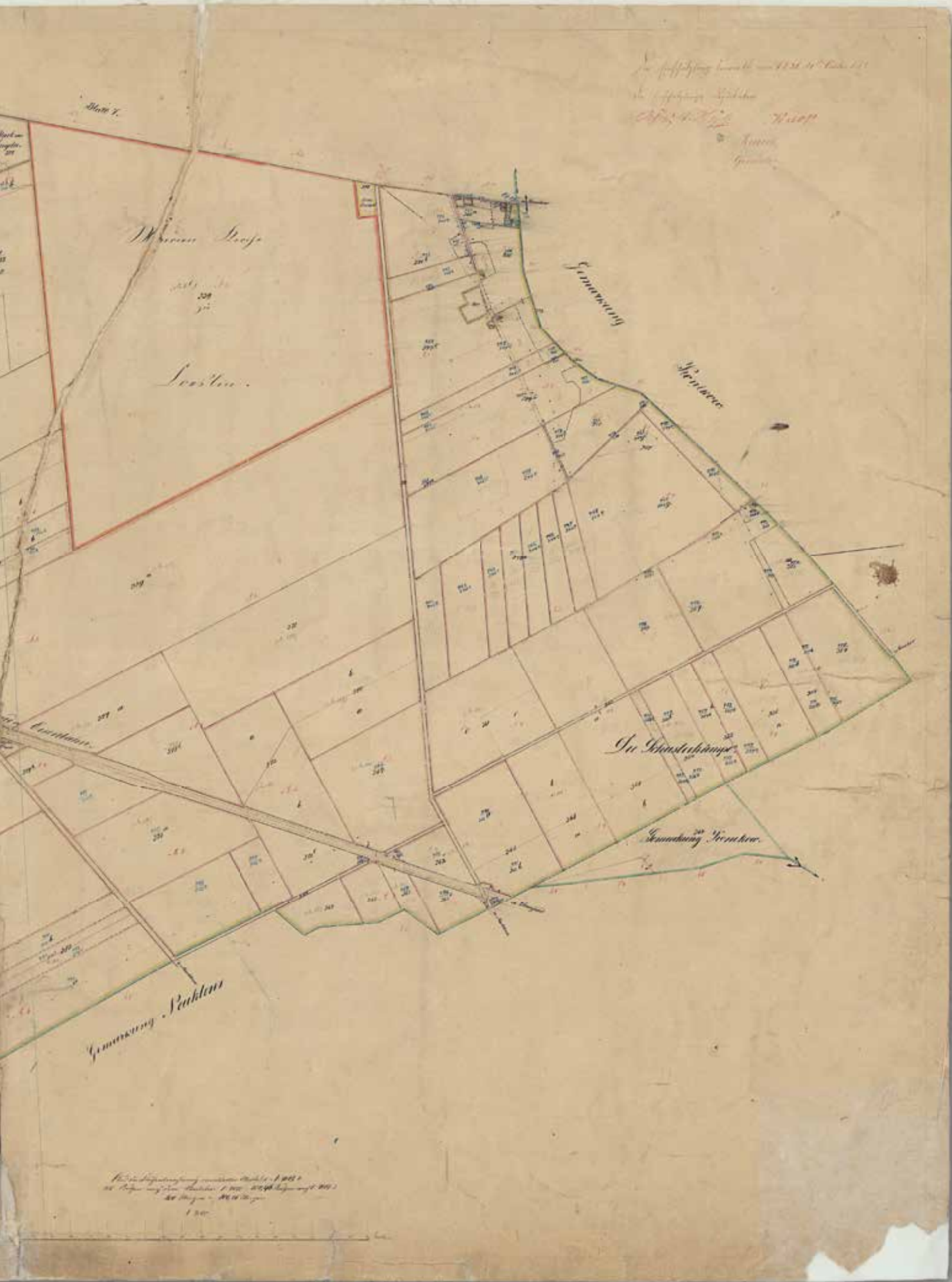

Obecna katedra pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny (Marienkirche), widok od strony południowo-wschodniej

Karta pocztowa, czarno-biała, ok. 1932 r., wyd. Geyer, nr katalogowy: 4192/1

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych i fotografii z Pomorza Zachodniego, sygn. 2/98

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

13

8

9

10

11

12

13

14

15

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

15

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

16

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Budynek dworca kolejowego, widok od strony obecnej ul. Dworcowej
(Neue Bahnhofstrasse)

Karta pocztowa, czarno-biała, ok. 1934 r., wyd. Geyer, nr katalogowy: 4191

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych i fotografii
z Pomorza Zachodniego, sygn. 2/107

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

17

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

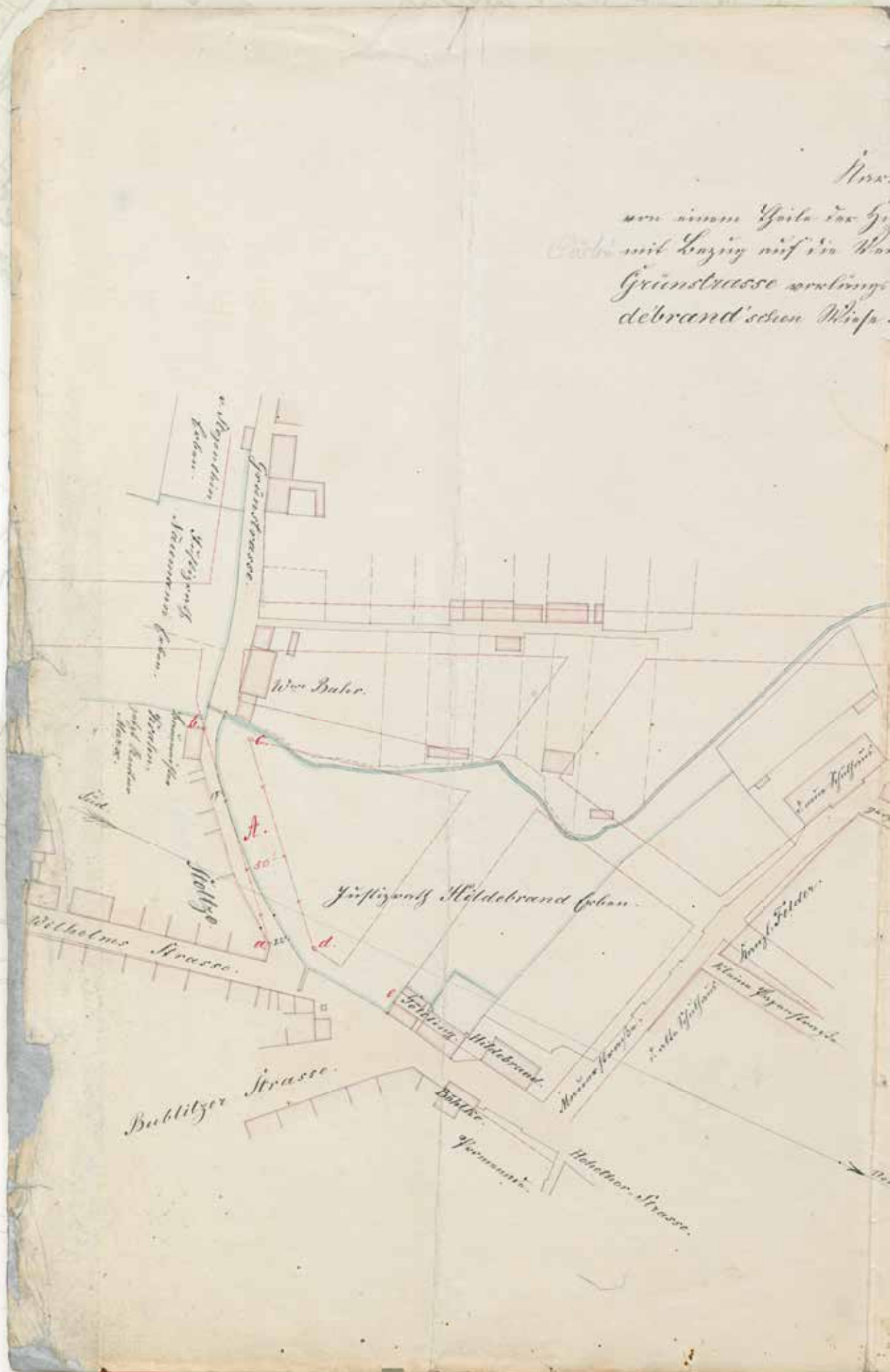
5

6

7

18

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

MAPY
I PLANY

4

Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami 1 Maja (Hohethorstrasse) i Konstytucji 3 Maja (Grünstrasse) z 1874 r.

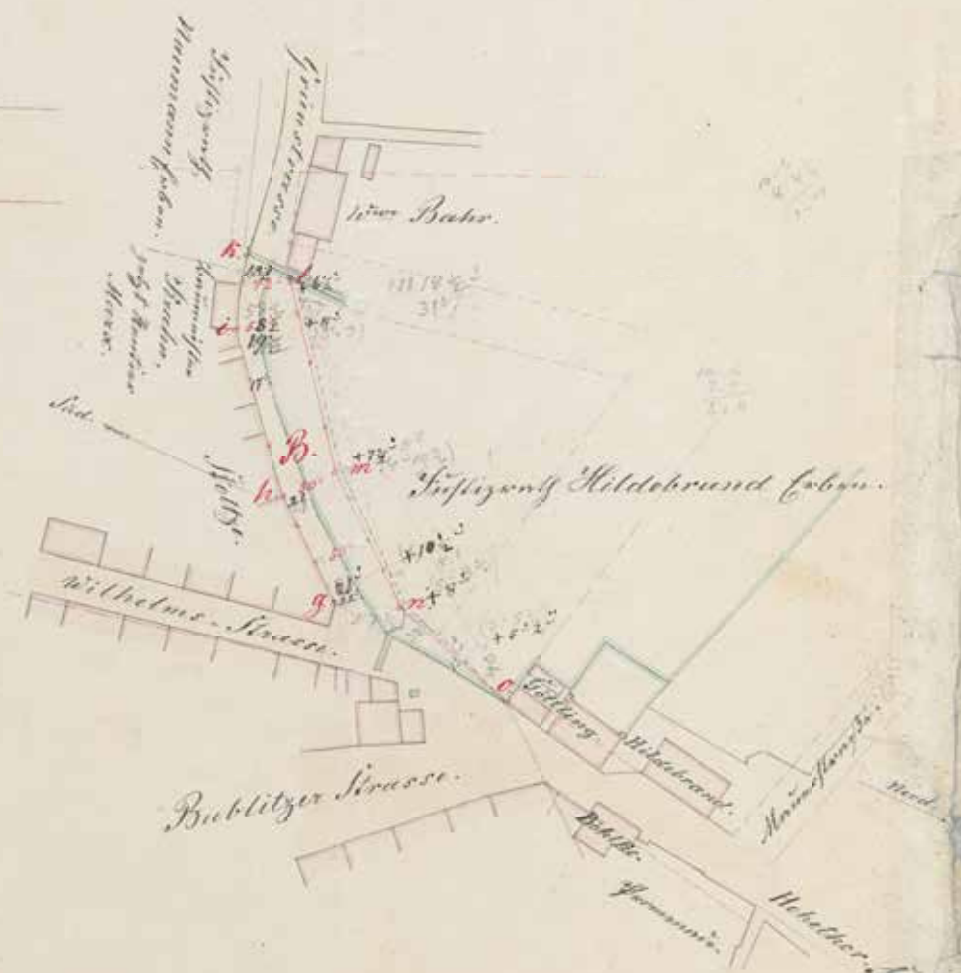
Skala na podziałce wyrażona w rutach, orientacja w kierunku północnym do dolnej krawędzi planu; karton, 46 x 36 cm, rękopis, plan wielobarwny (inzerat)

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Rejencja Koszalińska, sygn. 2222, p. 20/21

Kommunikation. 1. Nord des Westert'schen Gartens, Lit. A des Plans, bilden die Linien *ab cd de* im Handbau. Stützlinien; ab hatungen und einpaar die von der Hildebrand'schen Wiese zu untergeordneten Straßen 109 1/2 Ruffen = 15 Ar 53 Meter

2. Nord einem unregelmäßigen Gartens, Lit. B des Plans, soll das Stütz'sche, bzw. des Meers'sche Grundstück, in bestimmter Länge unterteilt der Linien *gh, hi, ik, li* die fünfzig Gänge fallen, mit die Linien *lm, mn, no* die einmündigen, bzw. weite Händel - Stützlinien bilden, die fünfzig von der Hildebrand'schen Wiese zu untergeordneten Straßen hatungen 79 1/2 Ruffen = 11 Ar 27 Meter

nachdem zu einer Lösung $12 \frac{1}{2} \text{ f} \quad 1 \text{ f} 77 \text{ f}$
 $\text{f} = 92 \text{ Ruffen} = 13 \text{ Ar} 04 \text{ Meter}$

copied von dem I. Pötker des Westert'schen
 Festlegungs-Planis im 1870 von
 Wally
 Baumeister
 im März 1871.

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

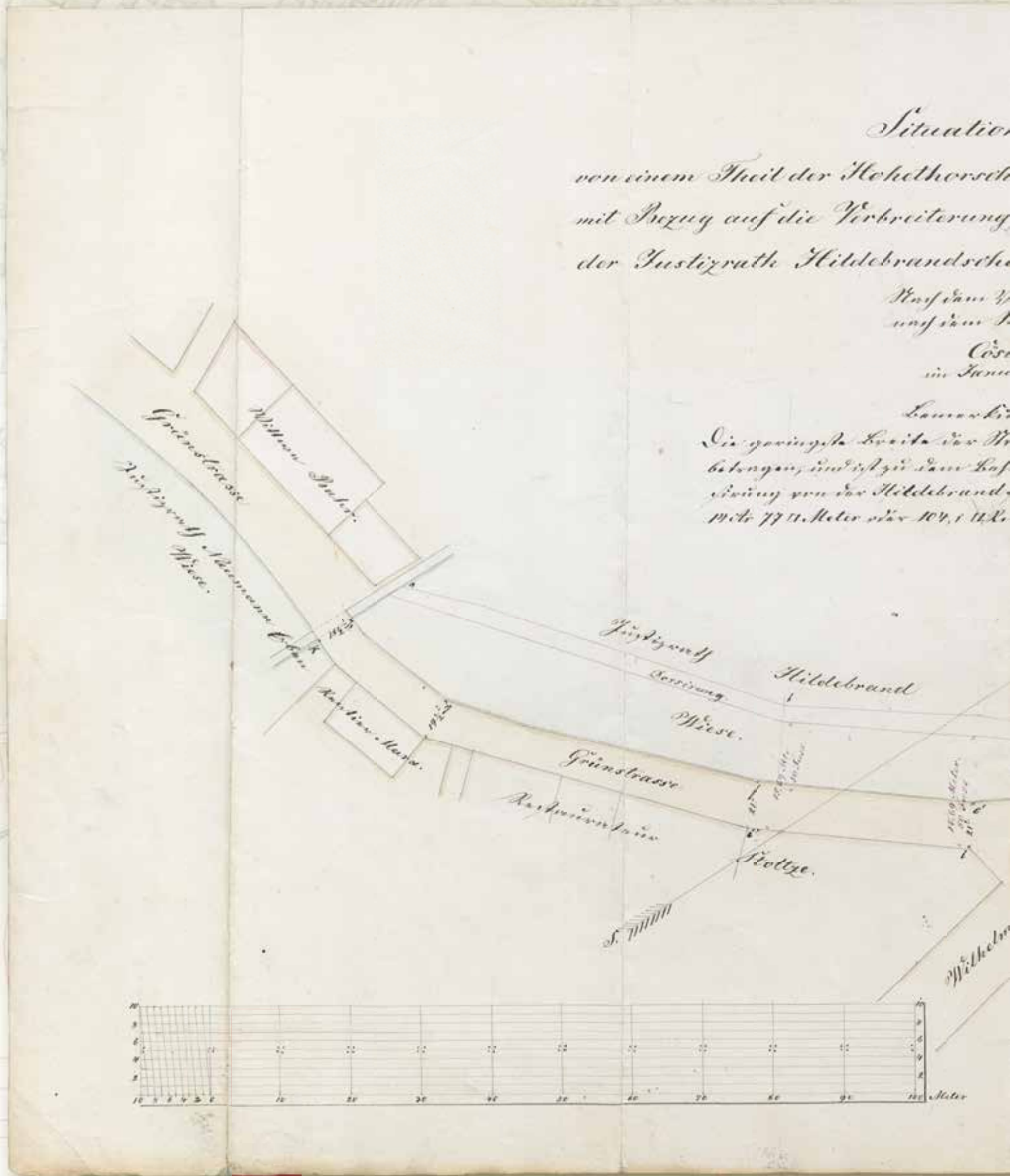
5

6

7

20

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

MAPY
I PLANY

5

Plan katastralny okolicy obecnego pl. Gwiazdzistego (Holzmarkt) z 1875 r.

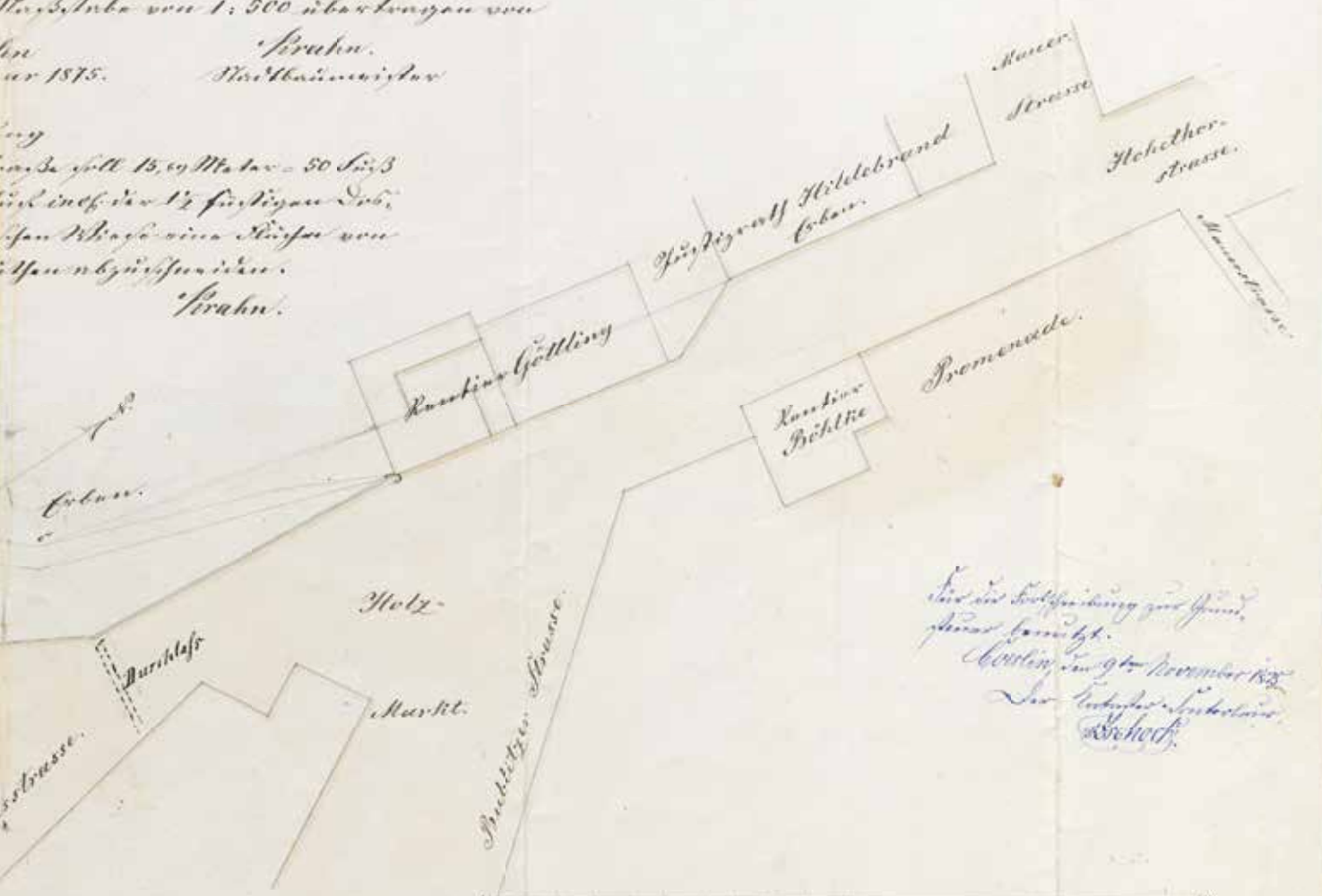
Skala na podziatce wyrażona w rutach i metrach, orientacja w kierunku północnym do górnego prawego rogu planu; karton, 56 x 33 cm, rękopis, plan wielobarwny (inset)

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Rejencja Koszalińska, sygn. 2222

Plan
in Vorstadt zu Cöstin
der Grünstrasse vorlängs
zu Wiese.

Veranschaulichungsplan
Maßstab von 1:500 übertragen von
S. Pruhn.
Stadtbauamt
1875.

Die Länge soll 15,69 Meter = 50 Fuß
sein und die 12 fertigen
Stellen sollen eine Länge von
1,341 Meter = 4 Fuß 3 Zoll
haben.
S. Pruhn.

Die im Auftrage des Herrn
Präsidenten
Cöstin am 9. November 1875
von
Ing. v. Schuch.
gezeichnet.

Unicat.

Rynek (Markt), strona zachodnia

Karta pocztowa, czarno-biała, lata 30. XX w., wyd. Geyer, nr katalogowy: 15241

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych i fotografii z Pomorza Zachodniego, sygn. 2/106

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

23

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

24

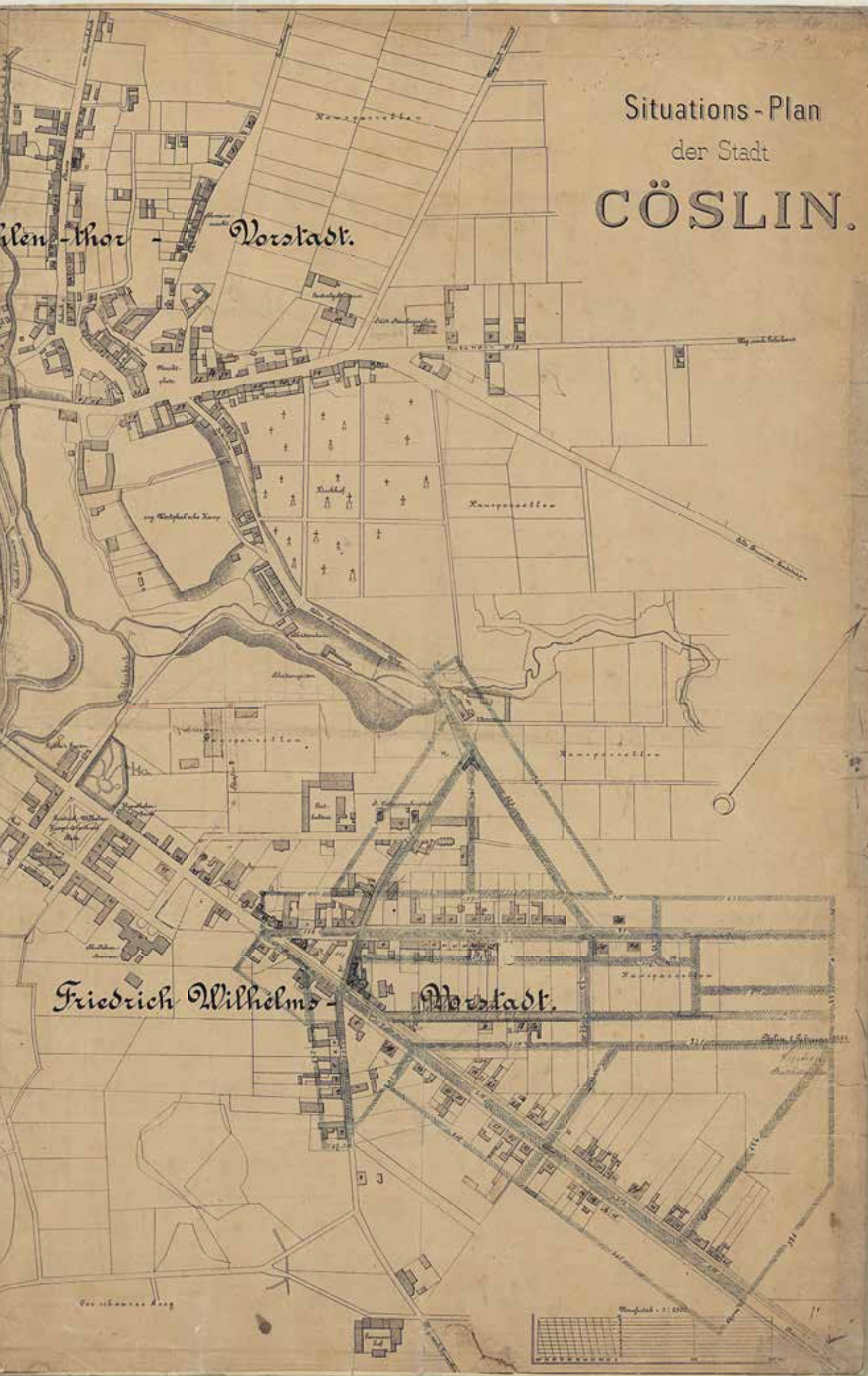
MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

MAPY
I PLANY

6

Plan sytuacyjny Koszalina z przedmieściami z 1885 r.

Skala: 1:2500, orientacja w kierunku północnym do prawej krawędzi planu;
karton na płótnie, 90 x 71 cm, druk i rękopis, plan wielobarwnyArchiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne
z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 7883

A B C D E F G H I J

1

2

3

4

5

6

7

26

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Ergänzungskarte № 53

Grundsteuerverwaltung.

Etatsjahr 1886

Kreis Cöslin.
Gemarkung Cöslin.
№ 48. 02.

Den Kartenauszug

Die Fächeränderungen

neu	geändert	neu	geändert
1885	1885	1885	1885

Plan katastralny okolicy pl. Gwiazdzistego z 1885 r.

Skala: 1:4000, powiększenie planu w skali 1:500, orientacja w kierunku północnym do lewej krawędzi planu; karton, 67 x 51 cm, druk i rękopis, plan wielobarwny, obwódka płócienna

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15524

MAPY I PLANY
7

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

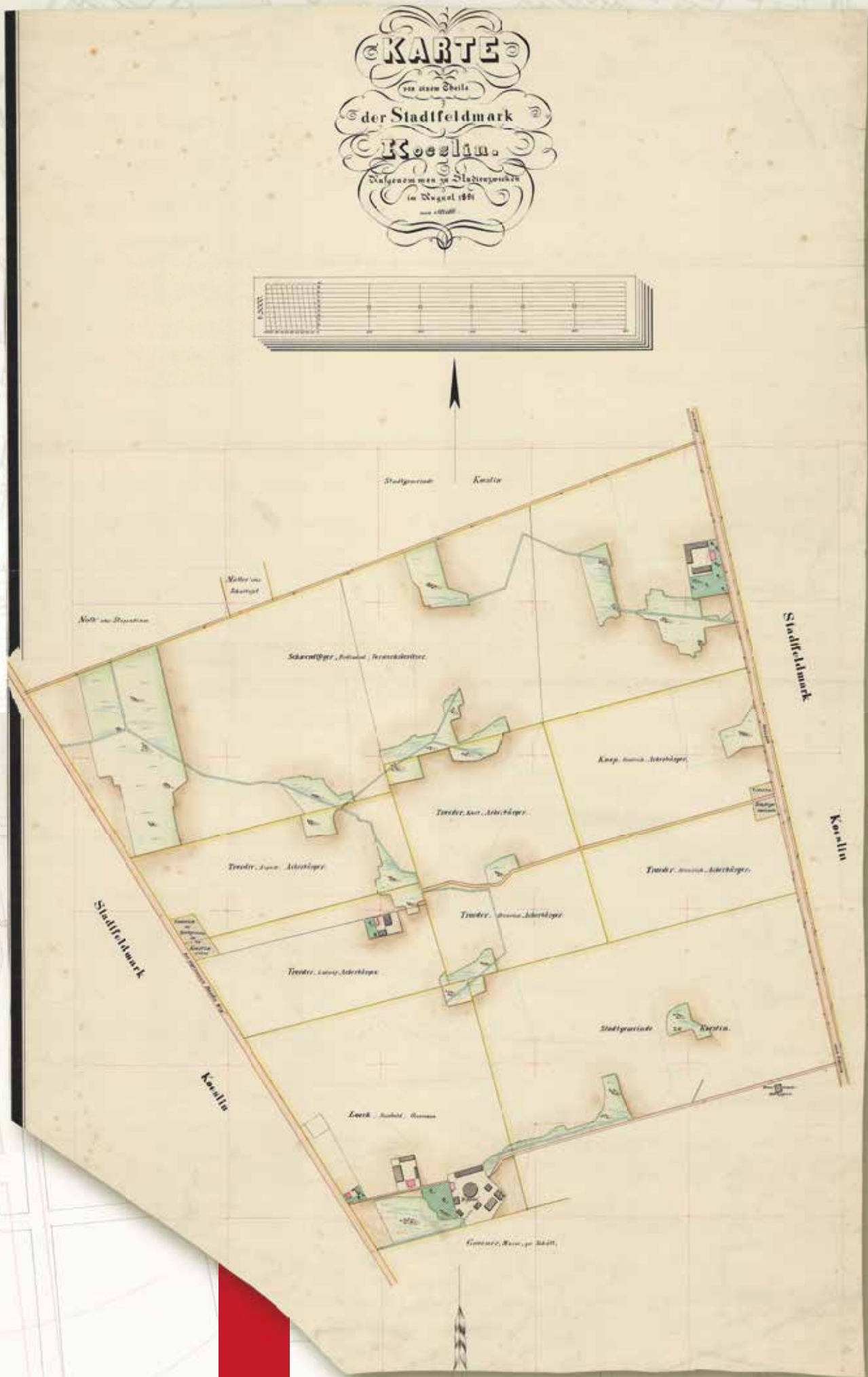
5

6

7

28

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Plan katastralny części przedmieścia Koszalina pomiędzy obecnymi ulicami Morską (Chaussee von Kolberg) i Mieszka I (Baster Weg) z 1891 r.

Skala: 1:3000, orientacja w kierunku północnym do górnej krawędzi planu; papier, 56 x 89 cm, ubytek w lewym dolnym rogu, rękopis, plan wielobarwny

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 7509

MAPY
I PLANY

8

Obecna katedra pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny (Marienkirche), widok od strony zachodniej. Na pierwszym planie obecna ul. M. Drzymały (Bismarckstrasse)

Karta pocztowa, czarno-biała, ok. 1937 r., wyd. Geyer, nr katalogowy: 12923

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych i fotografii z Pomorza Zachodniego, sygn. 2/97

30

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

MAPY I PLANY

9

Plan sytuacyjny Koszalina z zaznaczonym budynkiem Poczty Głównej i projektem umiejscowienia punktów świetlnych (latarni) w zachodniej części miasta z 1893 r.

Skala: 1:5000, orientacja w kierunku północnym do prawej krawędzi planu; papier, 53 x 42 cm, druk i rękopis, plan wielobarwny (insetat)

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Naczelna Dyrekcja Poczty w Koszalinie, sygn. 156, p. 165

165

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

31

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

32

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Gesamtansicht des Klin. Balm

Budynki szpitala (Kaiser-Wilhelm-Krankenhaus)
przy obecnej ul. T. Chałubińskiego (Eisenhart-Rothestrasse)

Karta pocztowa, czarno-biała, lata 20. XX w., brak wydawcy, nr katalogowy: 12640

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych i fotografii
z Pomorza Zachodniego, sygn. 2/81

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

33

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

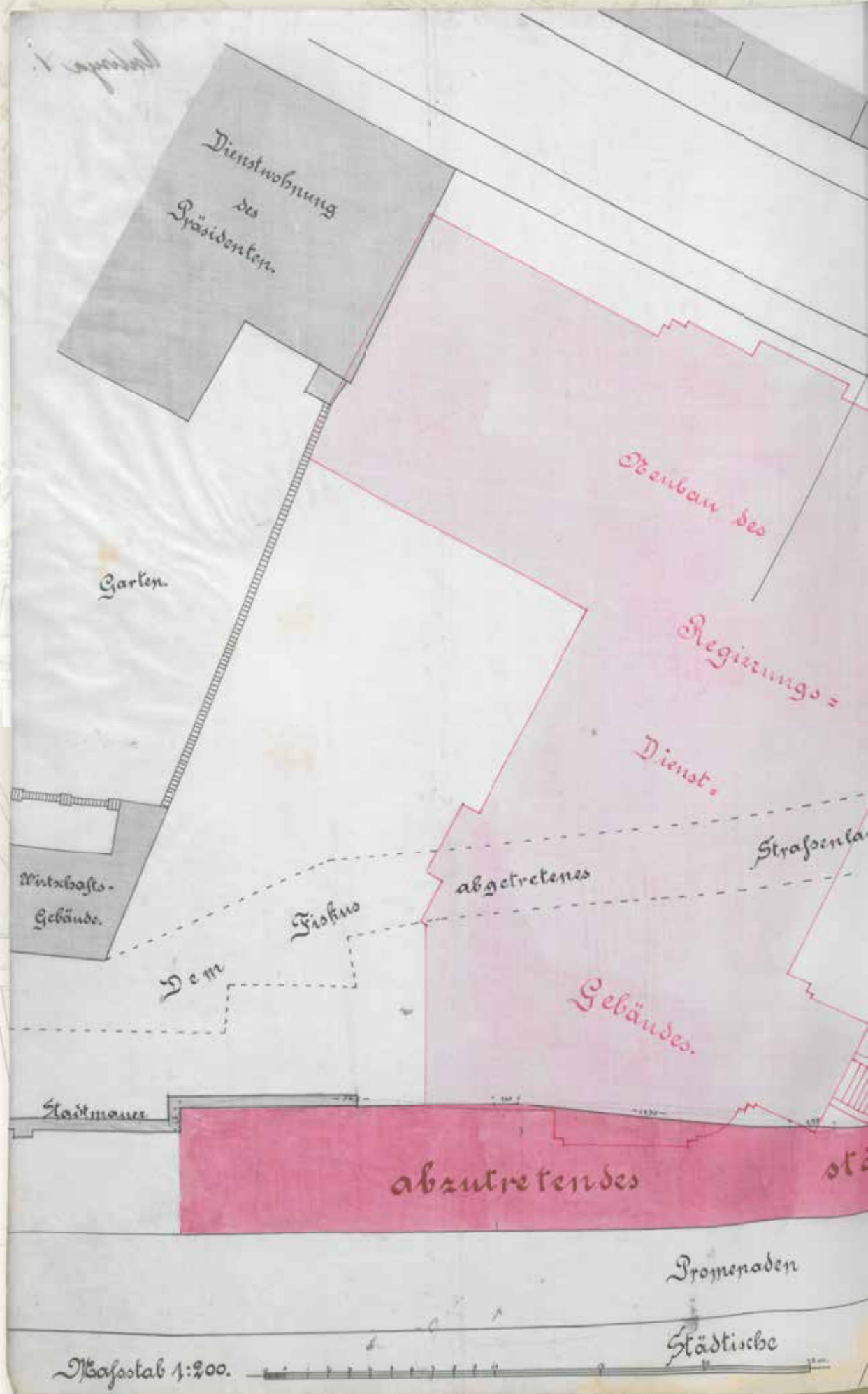
5

6

7

34

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

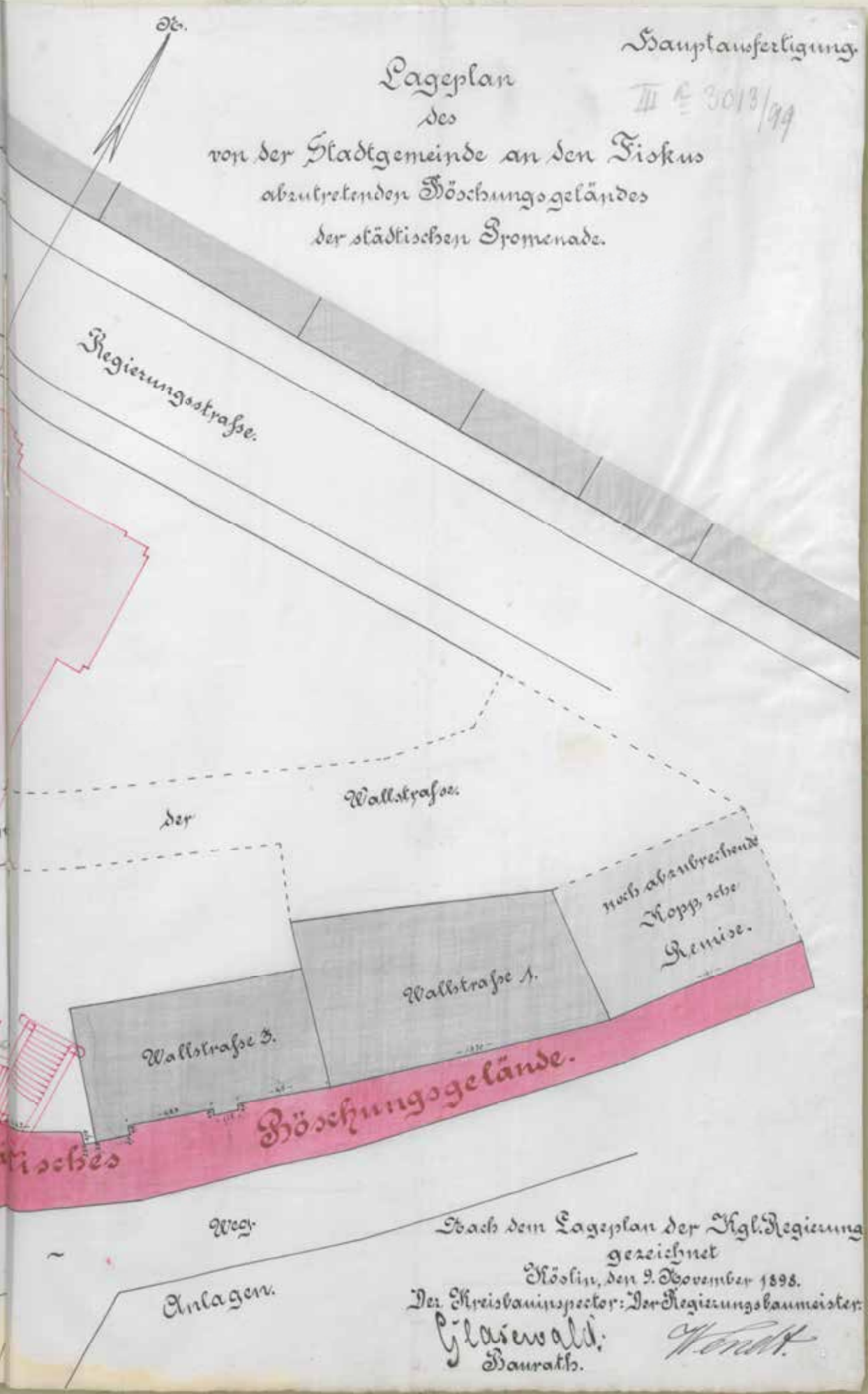
MAPY
I PLANY

10

Plan sytuacyjny posesji przy obecnej ul. gen. W. Andersa (Regierungsstrasse) z budynkiem Prezydium Rejencji Koszalińskiej z 1898 r.

Skala: 1:200, orientacja w kierunku północnym do górnej krawędzi planu; kalka ozalidowa, 42 x 33 cm, rękopis, plan wielobarwny (inserirat)

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Rejencja Koszalińska, sygn. 3660 (b.f.)

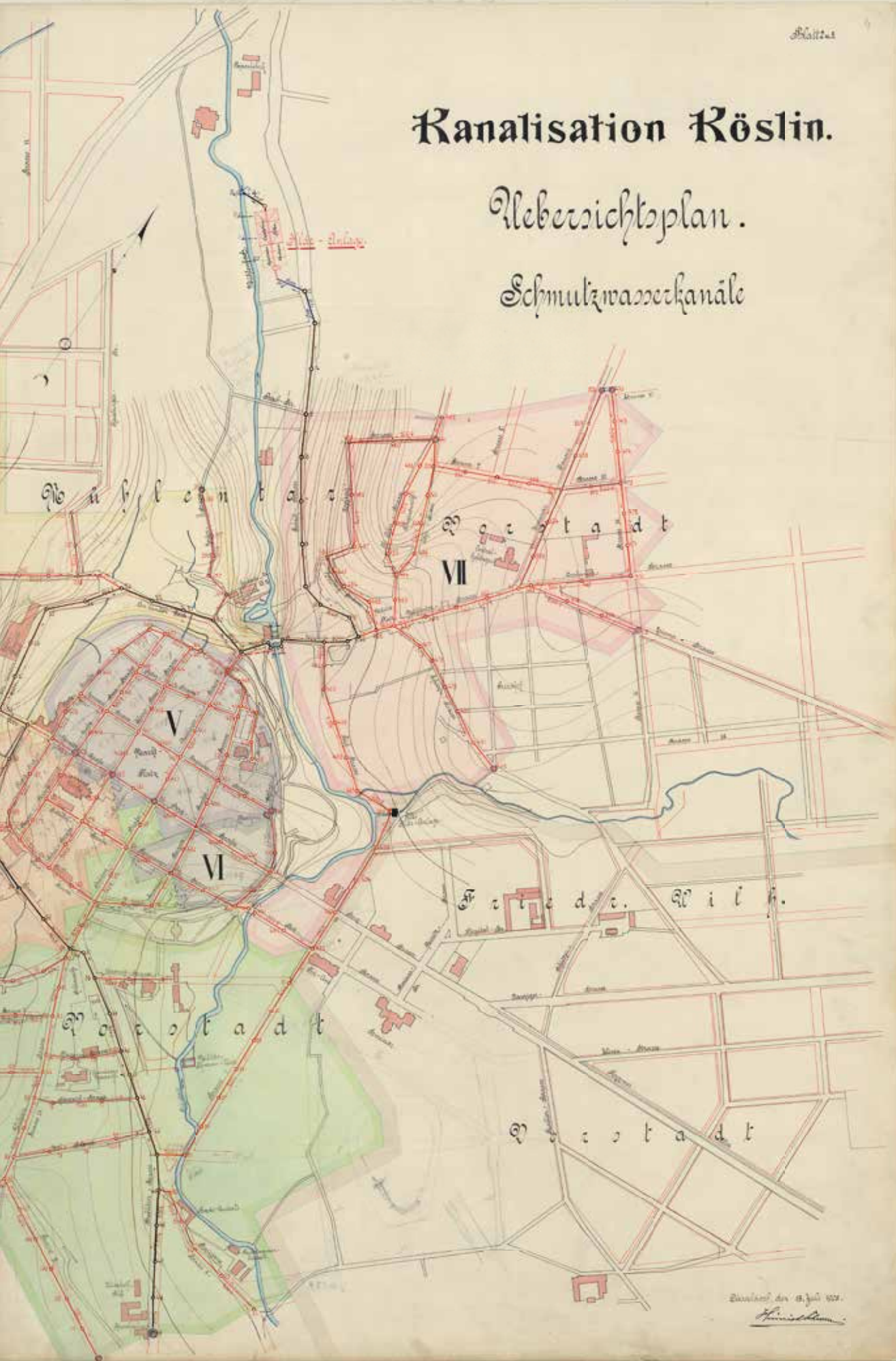

Blatt 1

Kanalisation Köslin.

Übersichtsplan.

Schmutzwasserkanäle

Zwischen den 18. Juli 1912.
H. H. H.

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

38

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

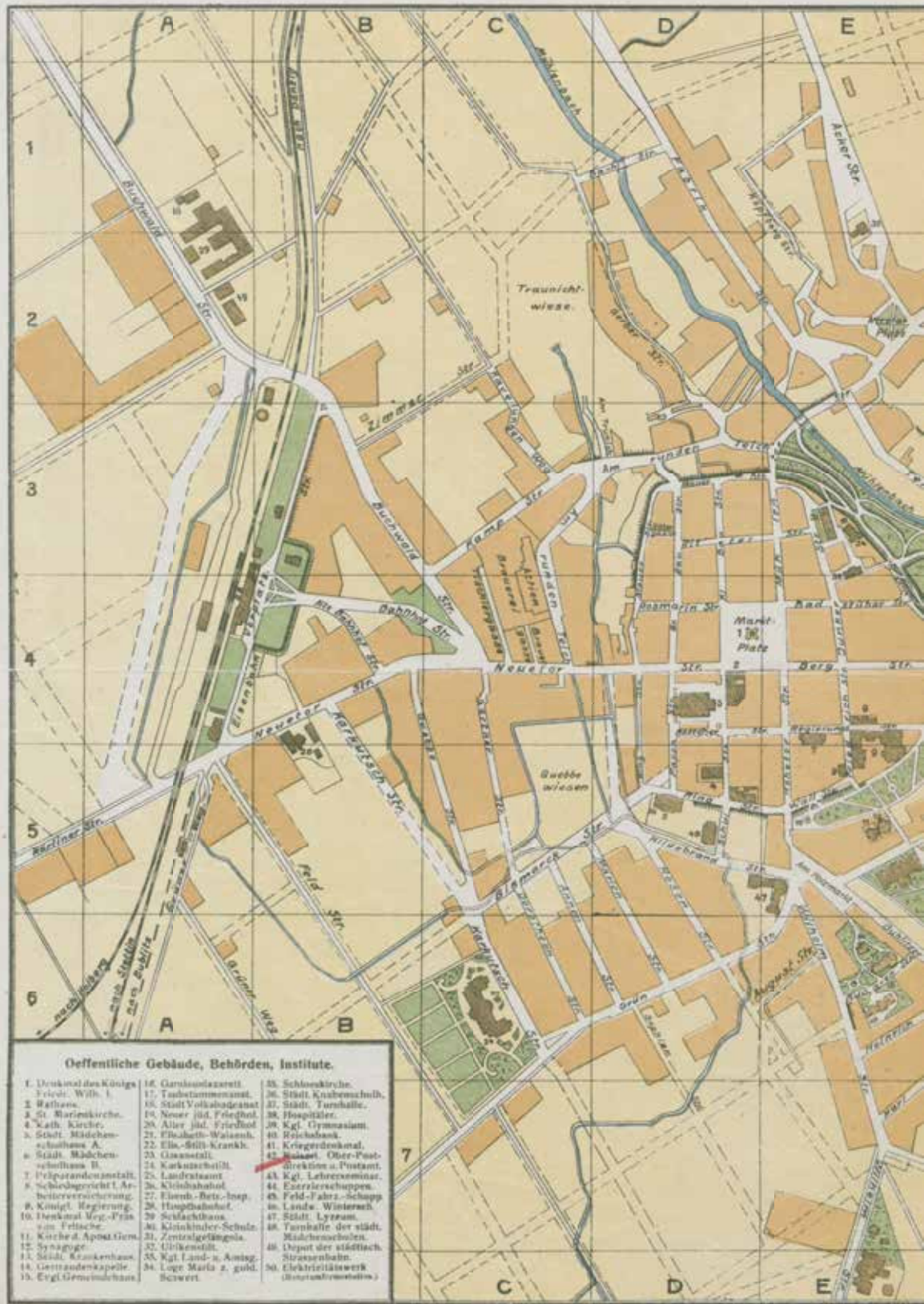

Budynek Urzędu Pocztowego, dawna siedziba Naczelnej Dyrekcji Poczty w Koszalinie (Kaiserliche Oberpostdirektion Köslin), widok od strony obecnego pl. Wolności (Friedrich-Wilhelm-Platz)

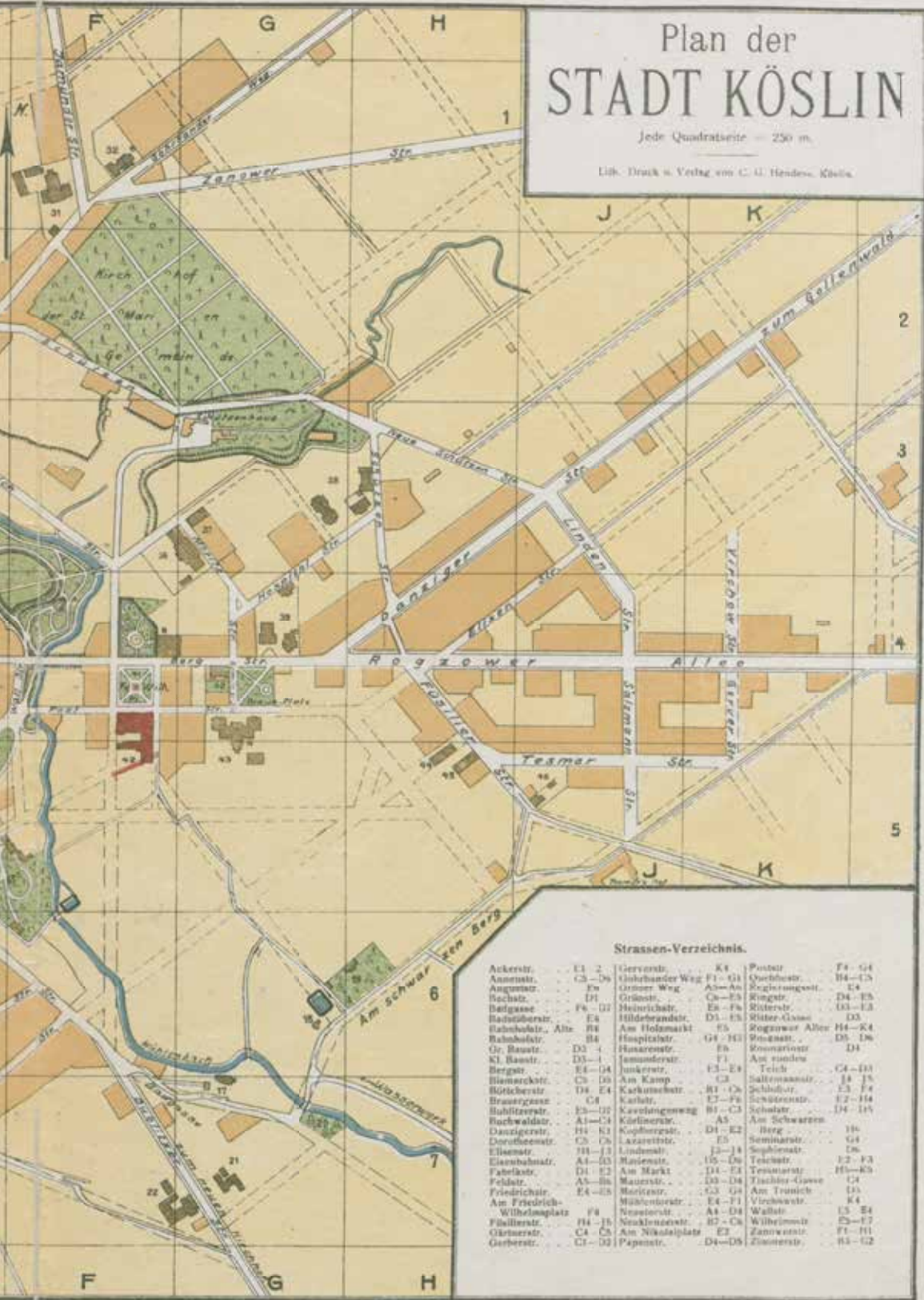
Karta pocztowa, kolor, początek XX w., wyd. Rosenberg, nr katalogowy: 3425

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych i fotografii z Pomorza Zachodniego, sygn. 2/79

164

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

41

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

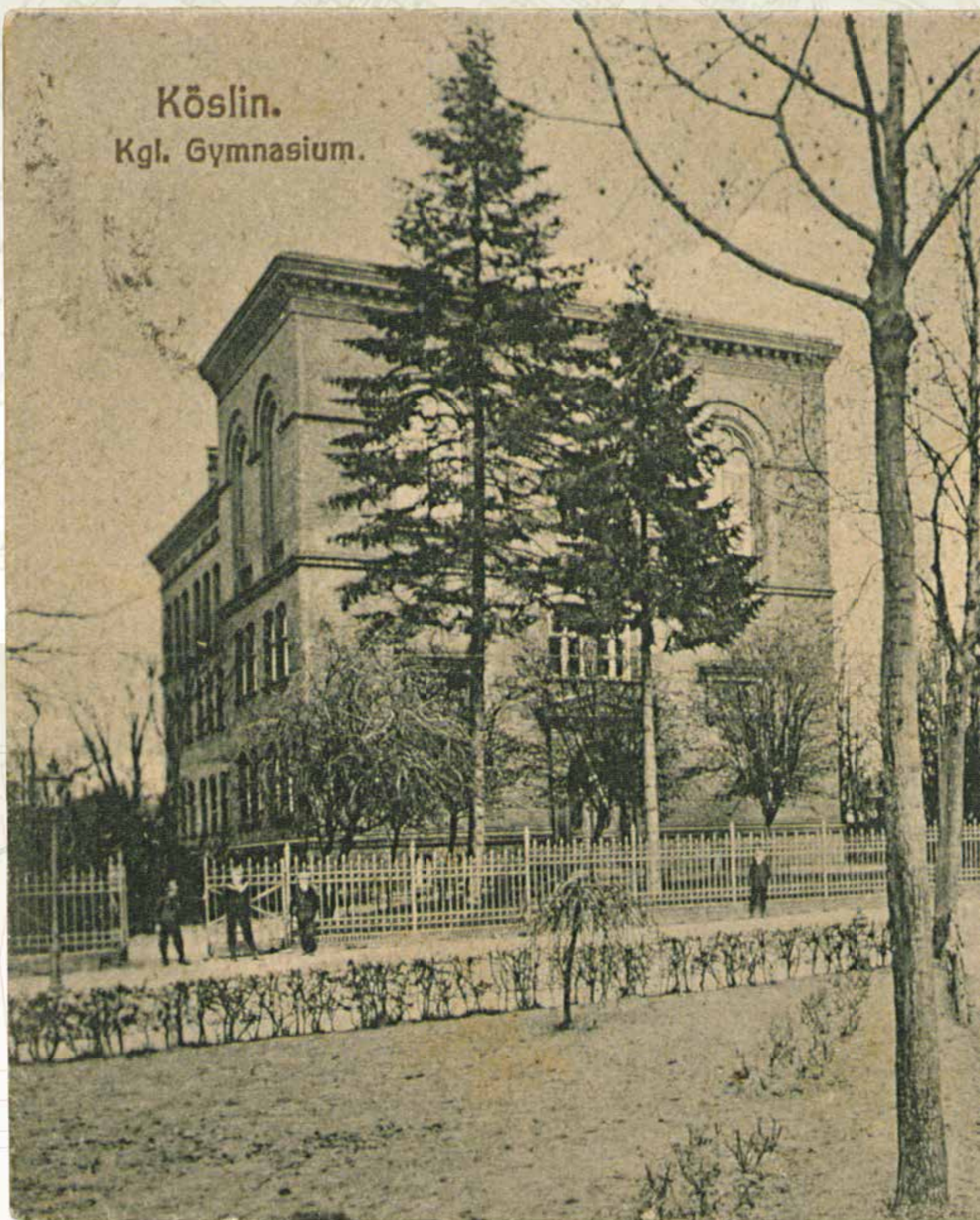
5

6

7

42

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Widok na budynek dawnego gimnazjum królewskiego,
obecnie Sportowa Szkoła Podstawowa nr 1
im. Polskich Olimpijczyków przy ul. Zwycięstwa (Bergstrasse)

Karta pocztowa, czarno-biała, ok. 1919 r., wyd. Wudtke, nr katalogowy: 410

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych i fotografii
z Pomorza Zachodniego, sygn. 2/77

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

44

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Kanalisation der Stadt Köslin.

Lageplan des

Erläuterungen

- Eingelassene und Stadteigene Schächte, Entwässerungsräume, Sammelgebiete u. Abfälle
- Spülkanal
- Schacht mit Schieber

Berlin, im April 1908

H. J. J. J.

MAPY
I PLANY

13

Plan Koszalina z naniesioną siecią kanalizacyjną z 1908 r.

Skala: 1:2500, orientacja w kierunku północnym do górnej krawędzi planu; karton na płótnie, 119 x 100 cm, rękopis, plan wielobarwny, obwódka płócienna

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15520

Algem. Städtereinigungs-Gesellschaft A.-G.
Berlin.

Kanalnetzes

Blatt 2.

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

45

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

46

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

*Kanalisation der Stadt Köslin.**Lageplan des
Innen**Neuehof - Vorstadt**Altehof - Vorstadt*

Berlin, im April 1908.

*H. J. J. J.*MAPY
I PLANY

14

Plan Koszalina z naniesioną siecią kanalizacyjną w śródmieściu z 1908 r.

Skala: 1:2500, orientacja w kierunku północnym do górnej krawędzi planu; karton na płótnie, 120 x 100 cm, rękopis, plan wielobarwny, obwódka płócienna

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15521

Allgem. Städtereinigungs-Gesellschaft A-G
Berlin.

Blatt 3.

Kanalnetzes

-Stadt.

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

8

9

10

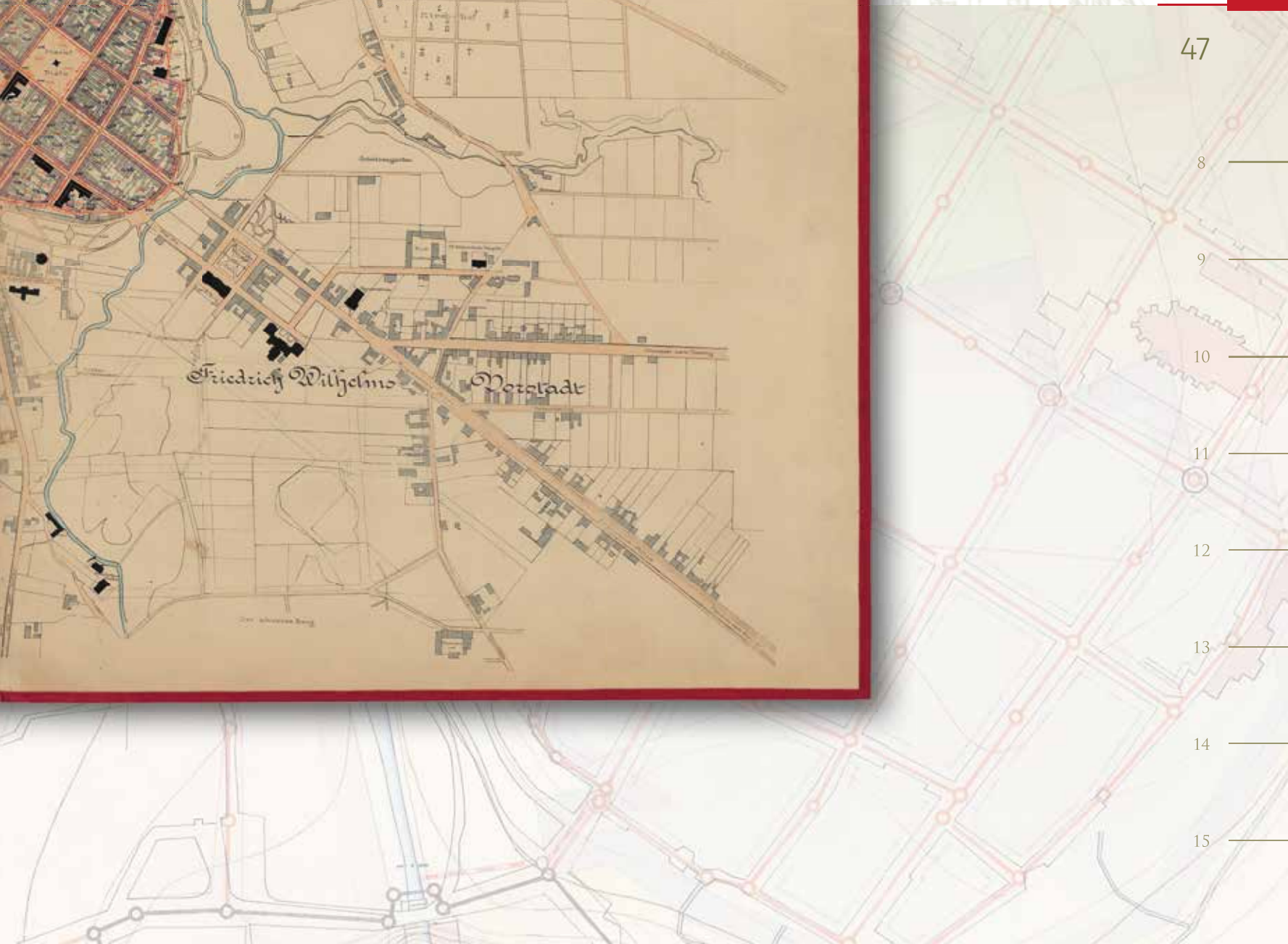
11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

48

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Rynek (Markt), strona południowa i zachodnia z widokiem na ratusz i obecną katedrę pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny (Marienkirche)

Karta pocztowa, czarno-biała, ok. 1901 r., wyd. H. Kolterjahn, Köslin, nr katalogowy: 110

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych i fotografii z Pomorza Zachodniego, sygn. 2/10

Markt.

*Im Jahre 1870 war Markt von Moritz
 von Düring zum 5. März 1871
 von G. Düring*

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

50

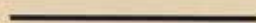
MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Allgemeine Städtereinigungs-Gesellschaft m. b. H.
Zweigbureau Berlin.

Situations-Plan

Der

Stadt Cöolin.

MAPY
I PLANY

15

Plan katastralny okolicy dworca kolejowego (Haupt-Bahnhof) z 1910 r.

Skala: 1:1000, orientacja w kierunku północnym do górnej krawędzi planu; karton na płótnie, 99 x 69 cm, rękopis, plan wielobarwny, obwódka płócienna

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15516

Blatt 1

Einwechslung Blatt 2

chluß Blatt +

Wagner & Debes
Köln
Verlag

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15

A B C D E F G H I J

1

2

3

4

5

6

7

52

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Anschlußblatt 4

Anschluß

Anschluß

MAPY I PLANY

16

Plan katastralny śródmieścia Koszalina z 1910 r.

Skala: 1:1000, orientacja w kierunku północnym do górnej krawędzi planu; karton na płótnie, 100 x 70 cm, rękopis, plan wielobarwny, obwódka płócienna

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15526

Blatt 2

Blatt 5

Anschließend Blatt 6

Blatt 3

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

54

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Budynek dawnego seminarium nauczycielskiego,
widok od strony obecnej ul. Zwycięstwa (Bergstrasse)

Karta pocztowa, kolor, początek XX w., wyd. Rosenberg, nr katalogowy: 3447

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych i fotografii
z Pomorza Zachodniego, sygn. 2/73

f den Braunsplatz

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

55

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

56

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

MAPY
I PLANY

17

Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami Zwycięstwa (Neuetorstrasse) i Jana z Kolna (Buchwaldstrasse) a dworcem kolejowym z 1914 r.

Skala: 1:500, orientacja w kierunku północnym do prawej krawędzi planu; karton na płótnie, 100 x 66 cm, rękopis, plan wielobarwny

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15544

Kreis Köslin
 Gemarkung Köslin Nr. 62.
 Gemarkungskarte in 11 Blättern
 Blatt 1
 Beiblatt A.

Ungefährer Maßstab 1:500.
 Vergrößert und einheitlich zusammenge stellt nach der
 Meßkarte und den Ergänzungskarten im Katasterbau
 der Königlich Preussischen Regierung in Köslin im Monat
 Dezember 1914 durch
 Köslin, im Dezember 1914
 Des Katasterinspektors.

H. H. H.
 Inspektor

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

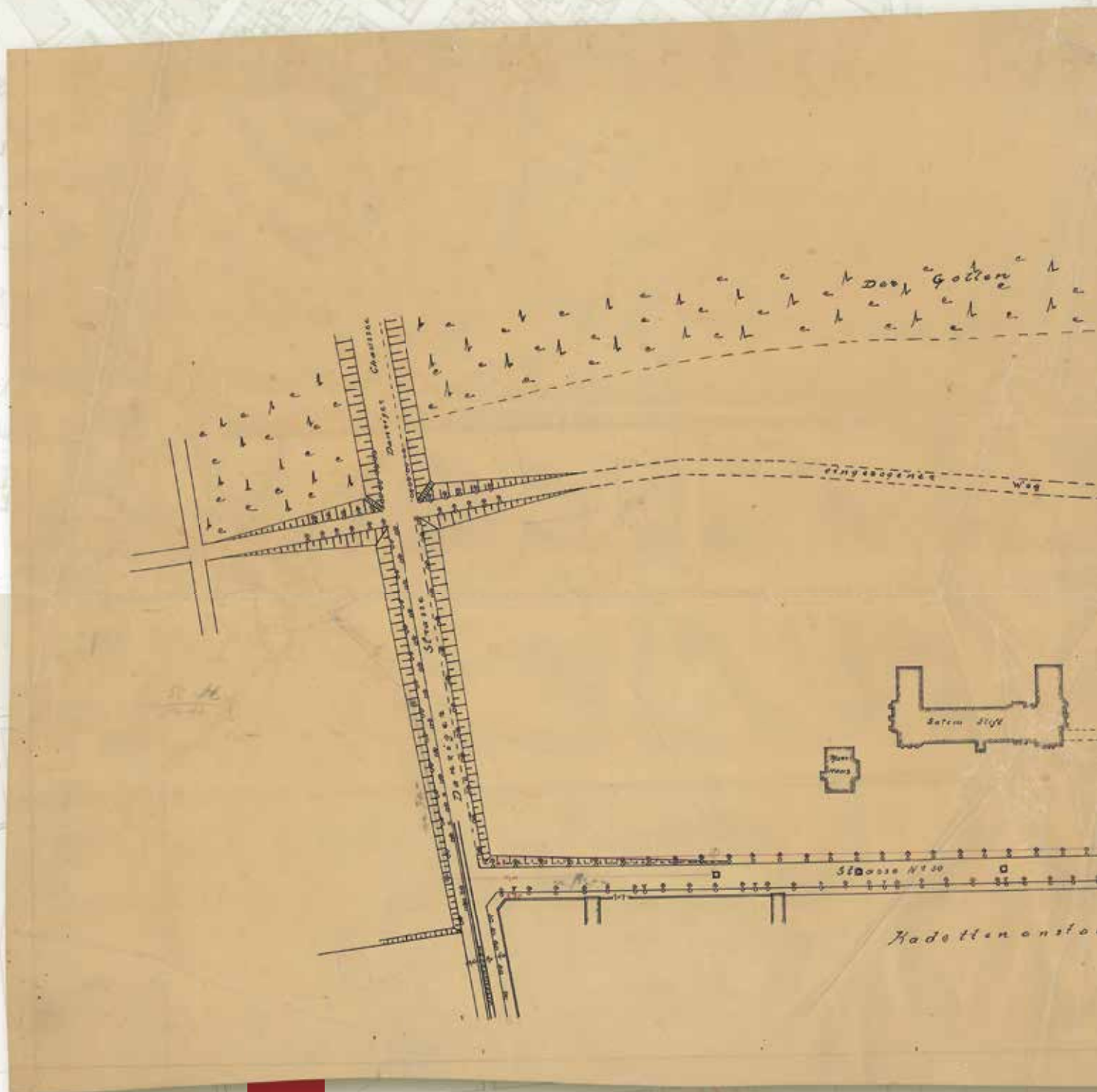
5

6

7

58

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

MAPY
I PLANY

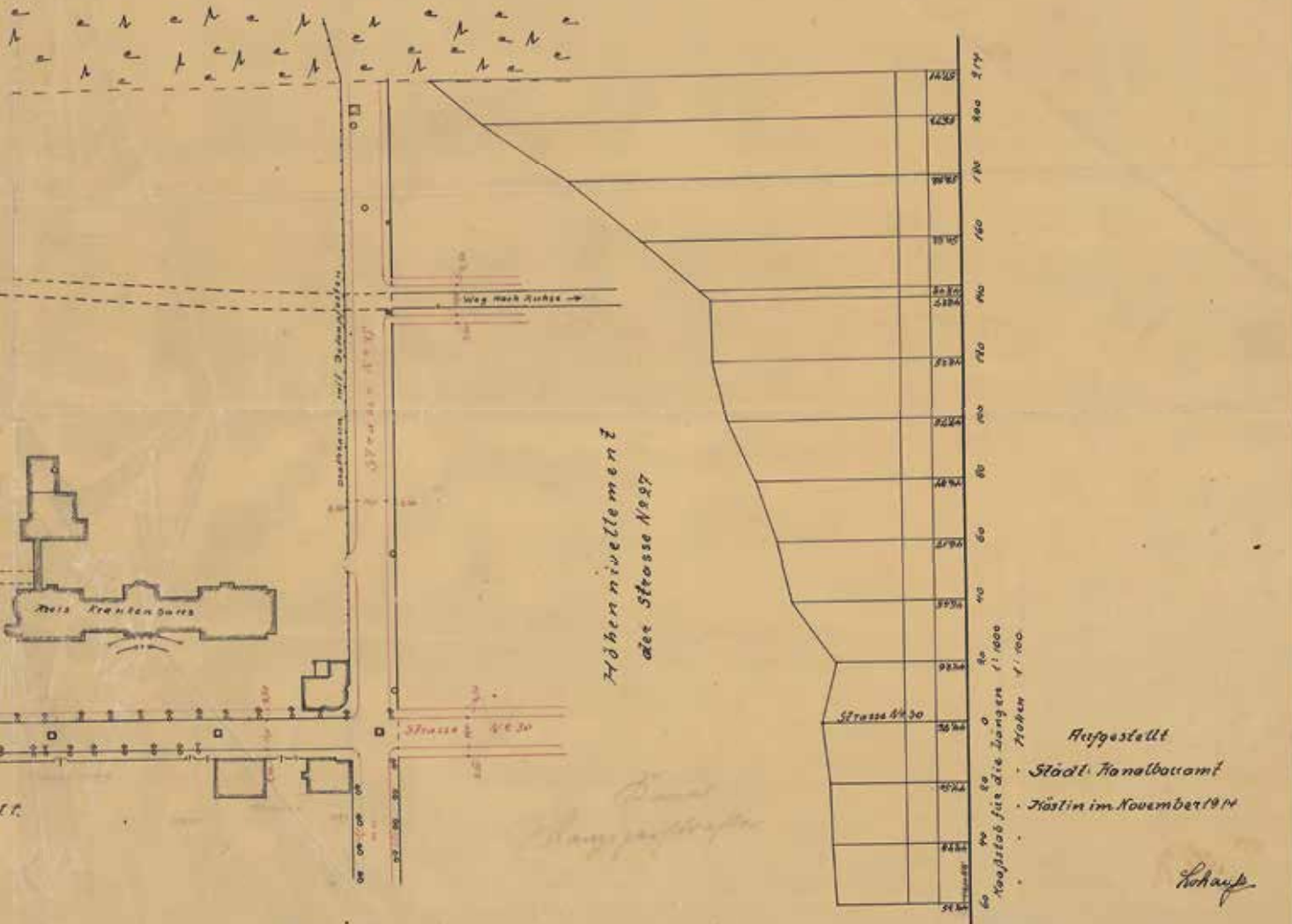
18

Plan sytuacyjny z budynkami szpitala (Kaiser-Wilhelm-Krankenhaus) i Zgromadzenia Diakoniss Salem (Salem-Diakonissen) przy obecnej ul. T. Chałubińskiego (Eisenhart-Rothestrasse) z 1914 r.

Skala: 1:1000, orientacja w kierunku północnym do lewej krawędzi planu; kalka techniczna, 86 x 43 cm, rękopis, plan wielobarwny

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15532

8/4

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

60

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Budynek dawnego szpitala garnizonowego,
 obecnie siedziba Archiwum Państwowego w Koszalinie

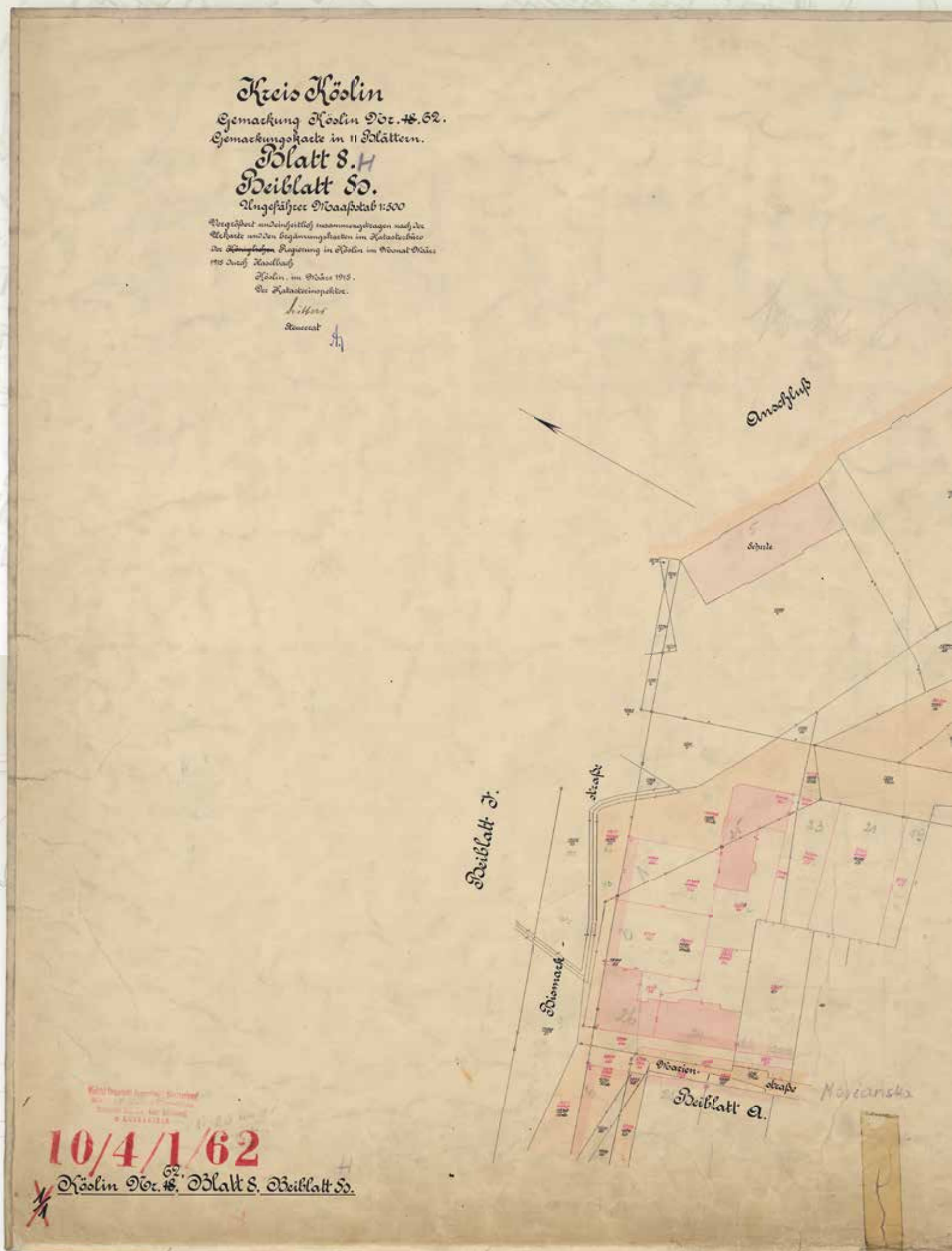
Karta pocztowa, czarno-biała, ok. 1902 r.,
 wyd. H. Kolterjahn, Köslin, nr katalogowy: 143

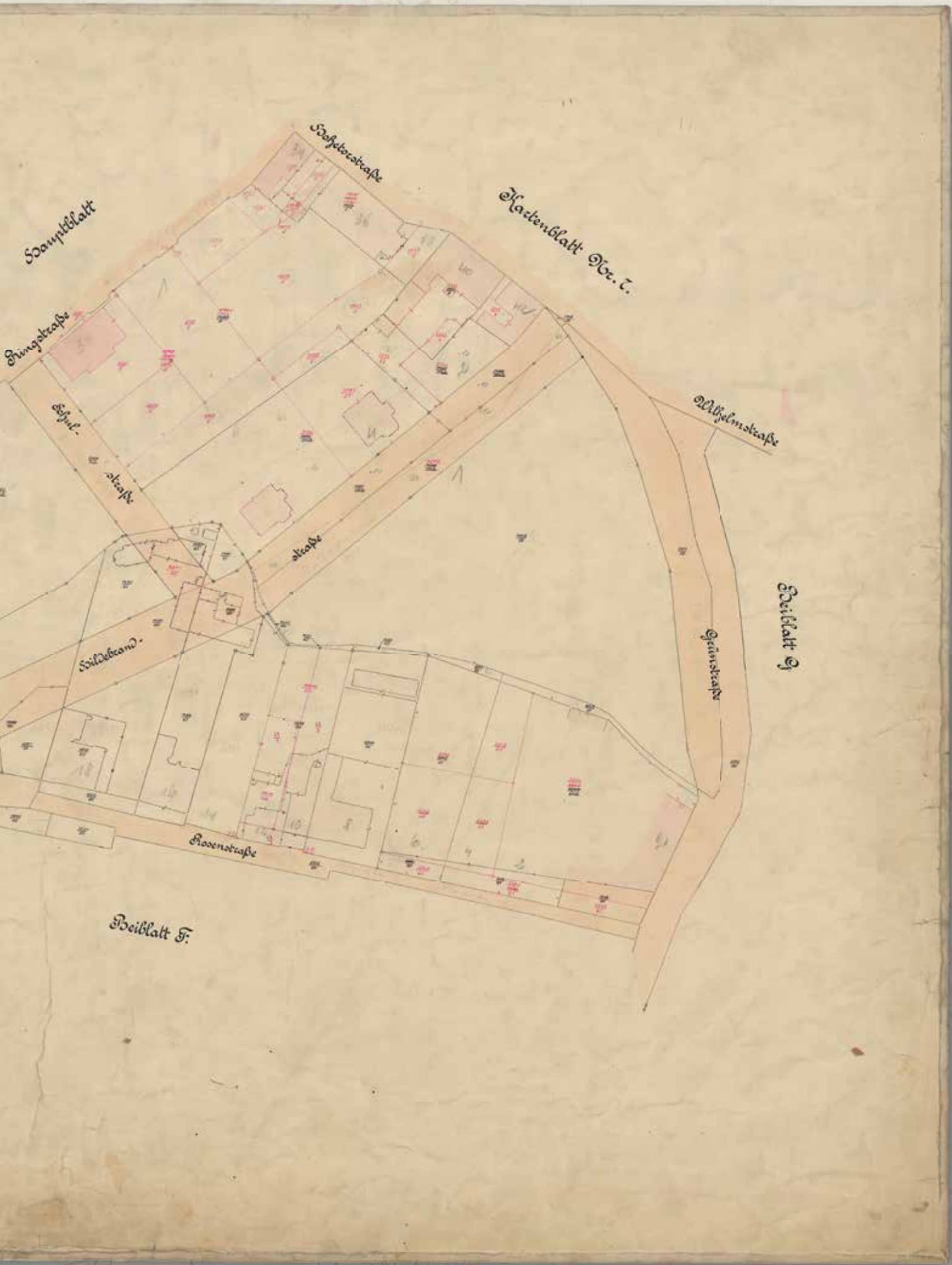
Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych i fotografii
 z Pomorza Zachodniego, sygn. 2/12

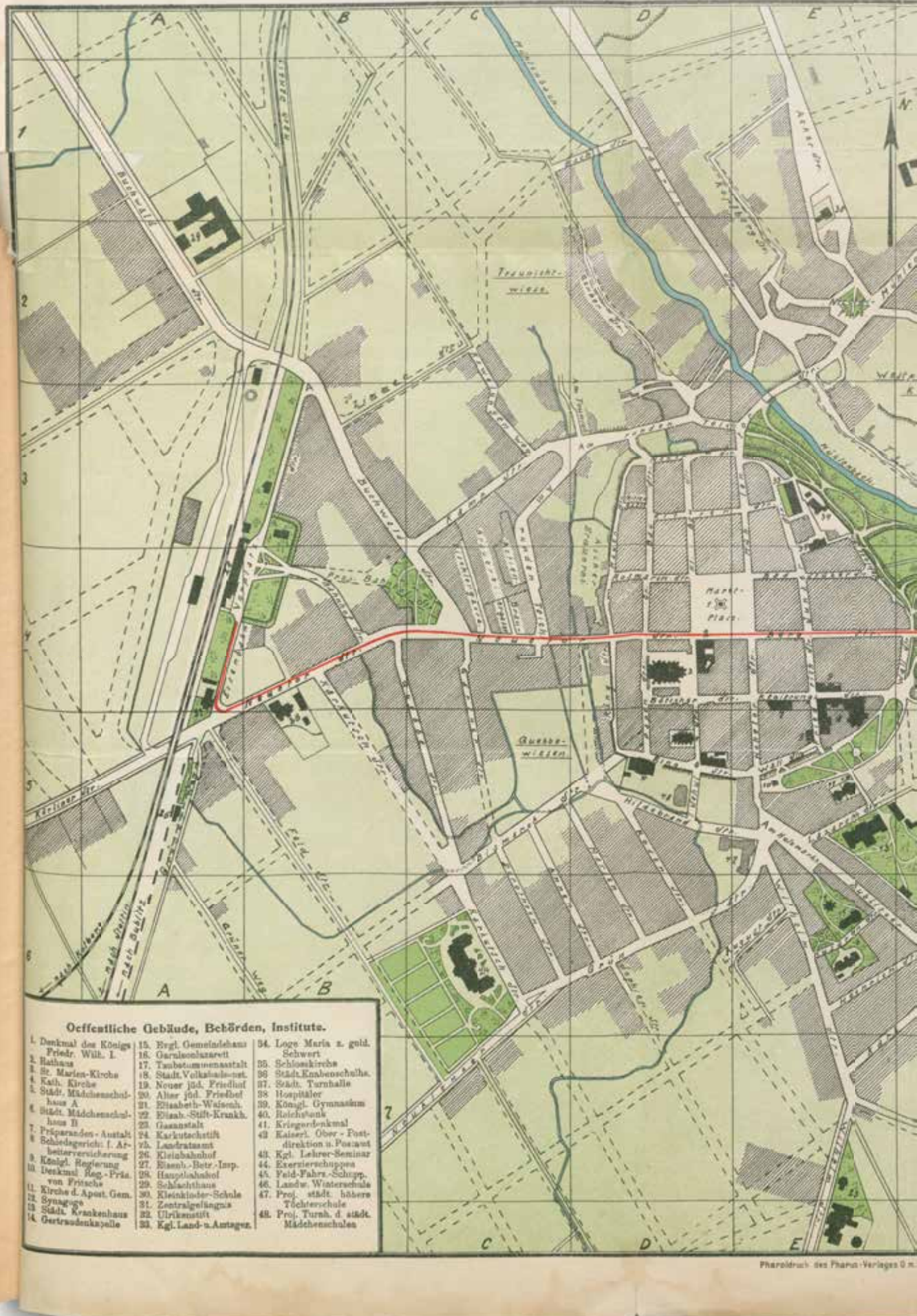

on Lazareth.

. Von jetzt an und meine Zeit mit dem
Kösterin? es fuhrt! !!
sehr gute & süße. Bei Bedarf.

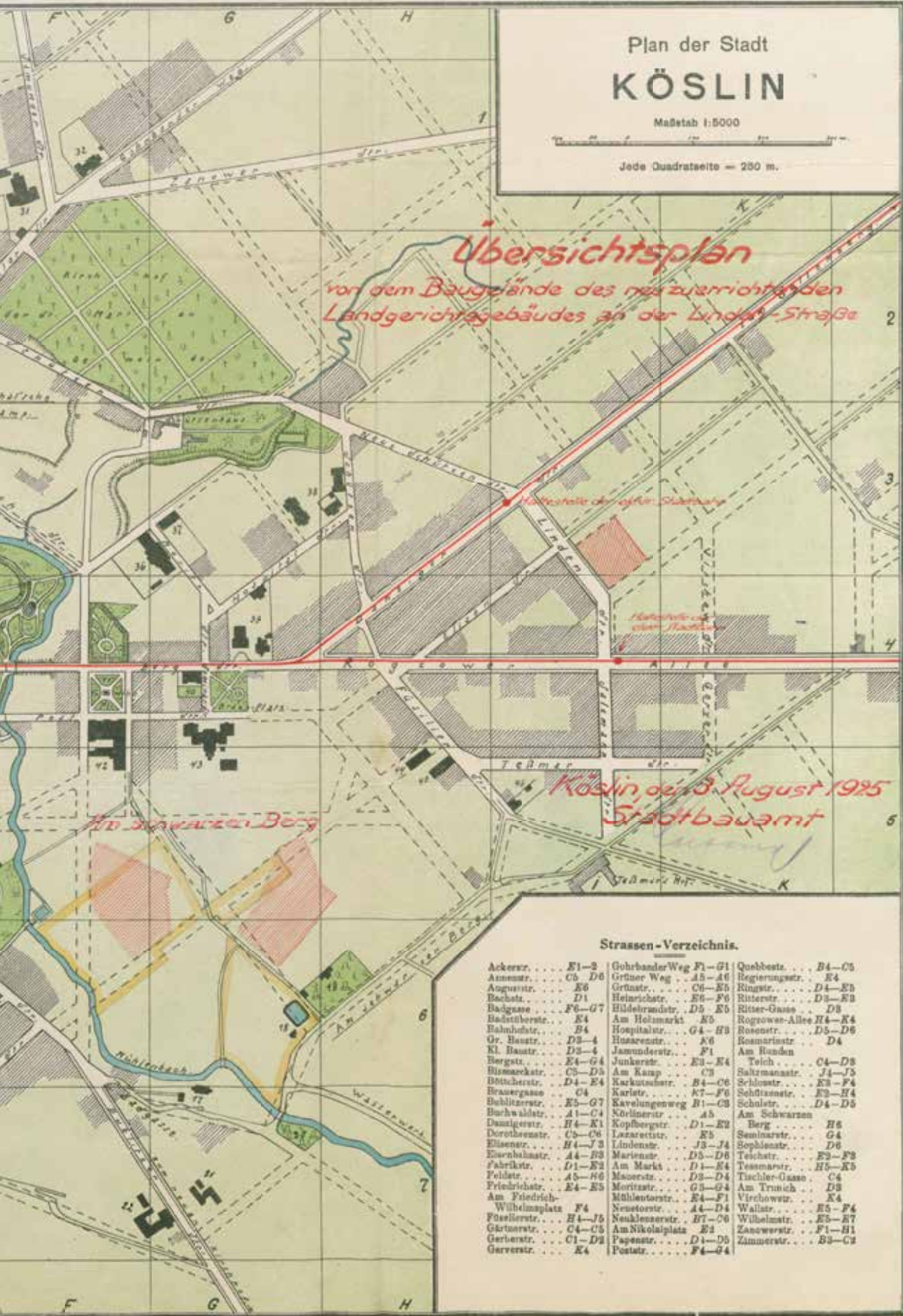

Öffentliche Gebäude, Behörden, Institute.

1. Denkmal des Königs Friedr. Will. I.	15. Evgl. Gemeinshaus	34. Loge Maria z. gold. Schwert
2. Rathaus	16. Garulosekarett	35. Schlosskirche
3. St. Marien-Kirche	17. Tambornienanstalt	36. Städt. Knabenschule
4. Kath. Kirche	18. Städt. Volkshaus	37. Städt. Turnhalle
5. Städt. Mädchenschule A	19. Neuer jüd. Friedhof	38. Hospitaler
6. Städt. Mädchenschule B	20. Alter jüd. Friedhof	39. Königl. Gymnasium
7. Präparanden-Ausalt	21. Elisabeth-Waisenhaus	40. Reichsbank
8. Schiedsgericht f. Arbeiterversicherung	22. Eisanstalt	41. Kriegdenkmal
9. Königl. Regierung	23. Gasanstalt	42. Kaiserl. Ober-Postdirektion u. Postamt
10. Denkmal Reg.-Präsident von Fritsche	24. Karkutschstift	43. Kgl. Lehrer-Seminar
11. Kirche d. Apost. Gem.	25. Landratsamt	44. Exerzierchuppe
12. Synagoge	26. Kleinbahnhof	45. Feld-Fahrz.-Schupp.
13. Städt. Krankenhaus	27. Eisen-Betz-Inst.	46. Landw. Winterställe
14. Gertrudenkapelle	28. Hauptbahnhof	47. Prof. städt. höhere Mädchenschule
	29. Schiedshaus	48. Prof. Turnh. d. städt. Mädchenschule
	30. Kleinkinder-Schule	
	31. Zentralgefängnis	
	32. Ulrikusstift	
	33. Kgl. Land-u. Amtsgen.	

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

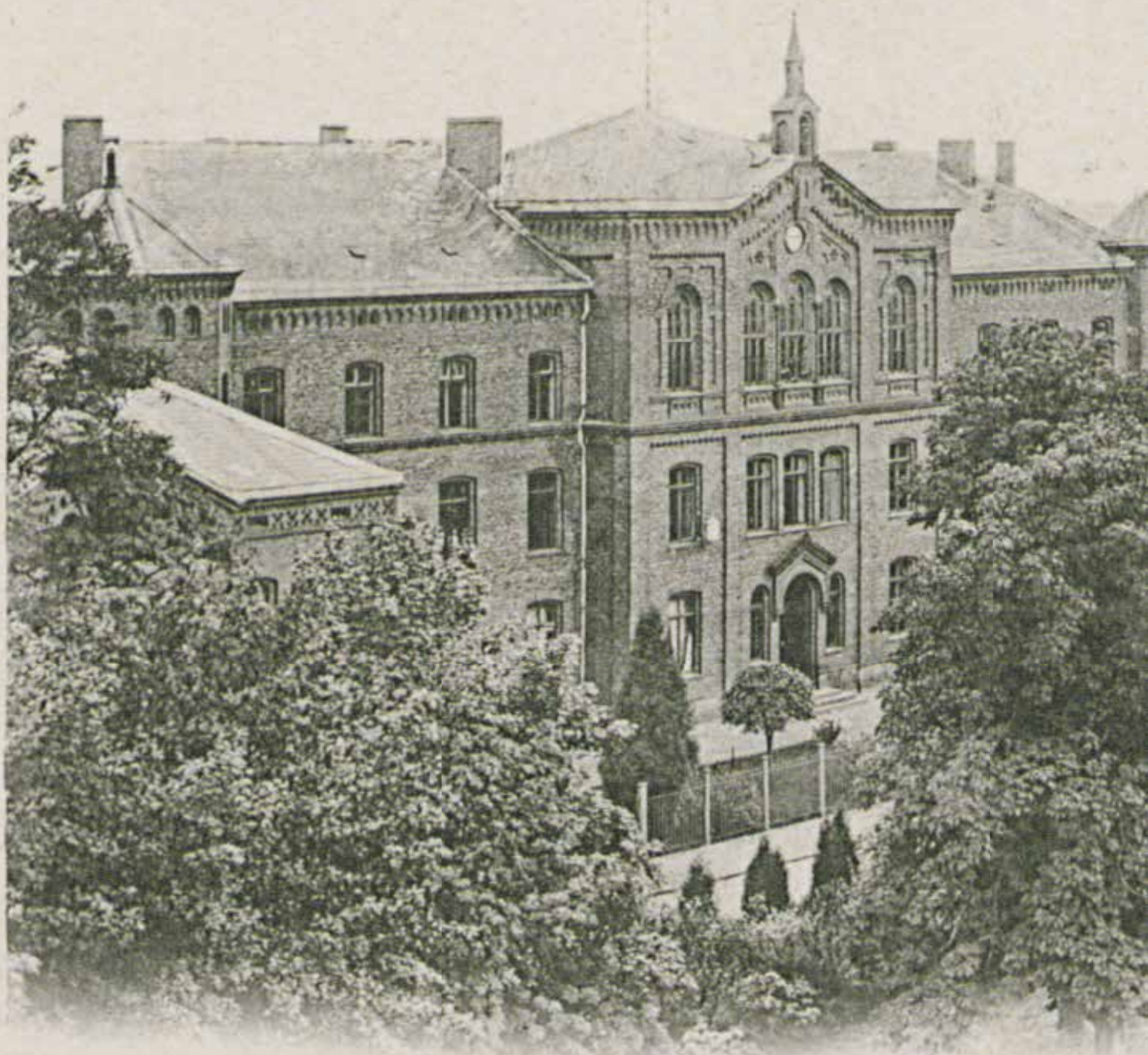
6

7

66

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Kunstverlag v. H. Kolternjahn, Köslin No. 86.

Gruss aus Köslin.

Budynek dawnego seminarium nauczycielskiego, widok od strony obecnej ul. gen. W. Andersa (Poststrasse).
Obecnie Zespół Szkół nr 1 im. Mikołaja Kopernika

Karta pocztowa, czarno-biała, ok. 1900 r., H. Kolternjahn, Köslin, nr katalogowy: 86

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych i fotografii z Pomorza Zachodniego, sygn. 2/6

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

67

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

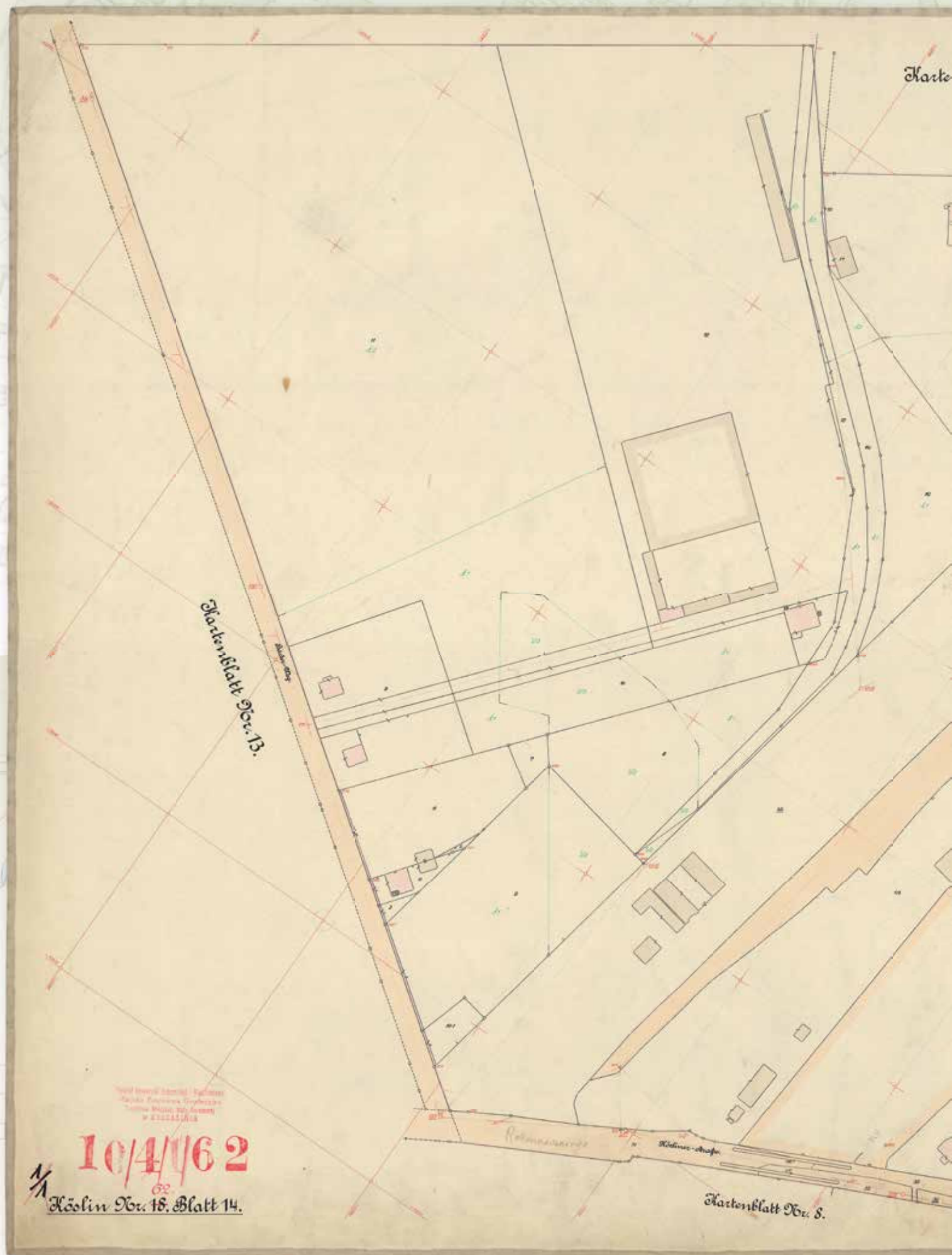
5

6

7

68

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

MAPY
I PLANY

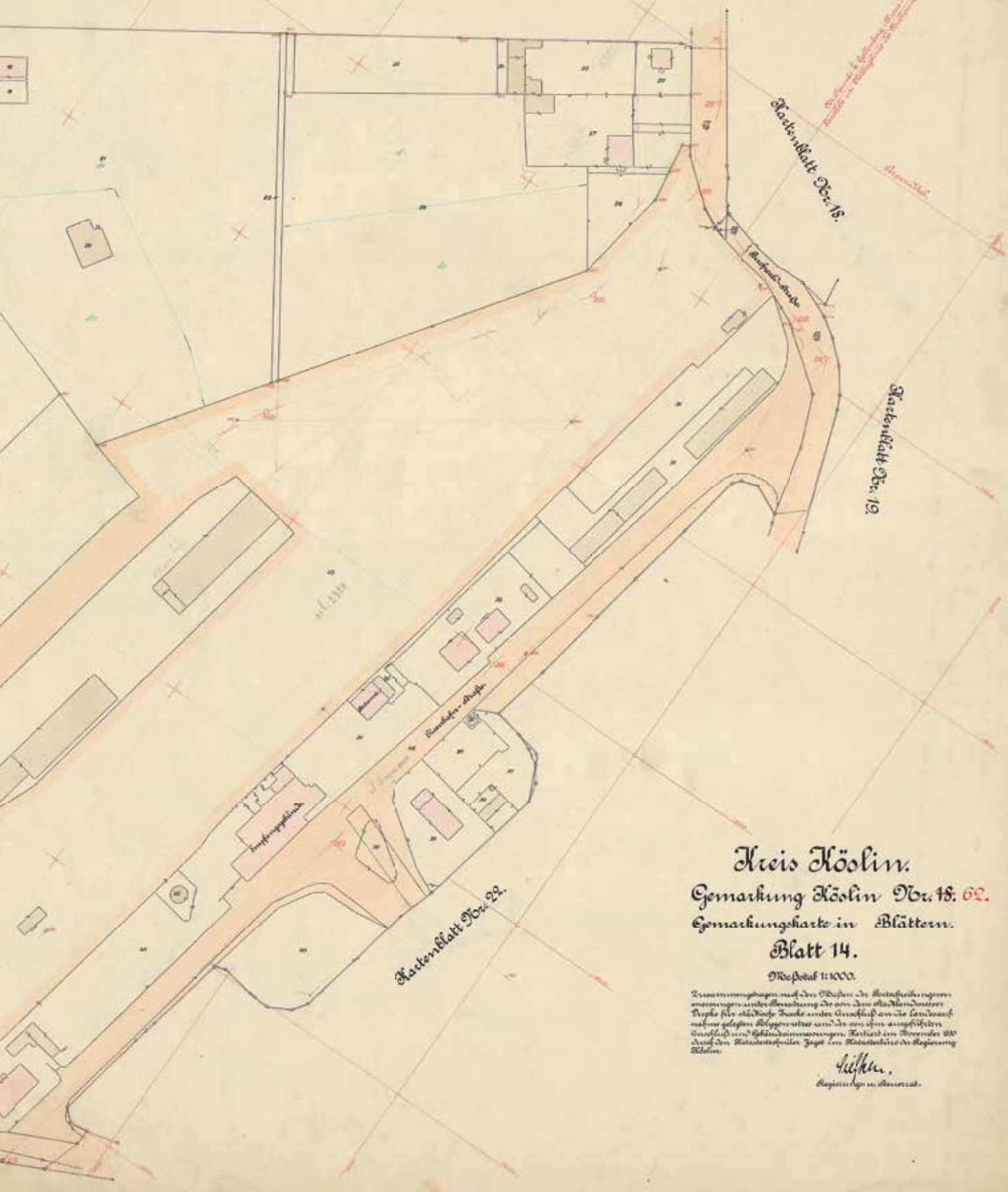
21

Plan katastralny okolicy dworca kolejowego (Haupt-Bahnhof) z 1930 r.

Skala: 1:1000, orientacja w kierunku północnym do prawej krawędzi planu; papier, 100 x 67 cm, rękopis, plan wielobarwny, obwódka płócienna

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15531

Blatt Nr. 15.

Kreis Köslin.
Gemarkung Köslin Nr. 18. 62.
Gemarkungskarte in Blättern.
Blatt 14.

Masstab 1:1000.

Zusammengetragen nach den Plänen der Katastraldirektionen
aus der Beschreibung der zum dem Katastraldirektor
Köslin für obdieses Zweck am 20. October 1862
nachgelieferten Blätter unter dem dem ausführenden
Anschluß und Schlußbezeichnungen. Köslin im November 1862
Auf der Katastralkarte liegt im Katastraldirektor der Regierung
Köslin.

Hilfen.
Regierungs- u. Katastraldirektor.

- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15

C. 1/1000 - Plan Nr. 10 - 10. 10. 1945
C. 1/1000 - Plan Nr. 10 - 10. 10. 1945

Kartenblatt Nr. 8.

Klosterplatz
Kloster

Bismarckhausweg
Kloster

Grüner Weg

Kartenblatt Nr. 8.

Maßstab	1:1000	1:2000	1:5000	1:10000
1 cm	10 m	20 m	50 m	100 m
1 mm	1 m	2 m	5 m	10 m

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

72

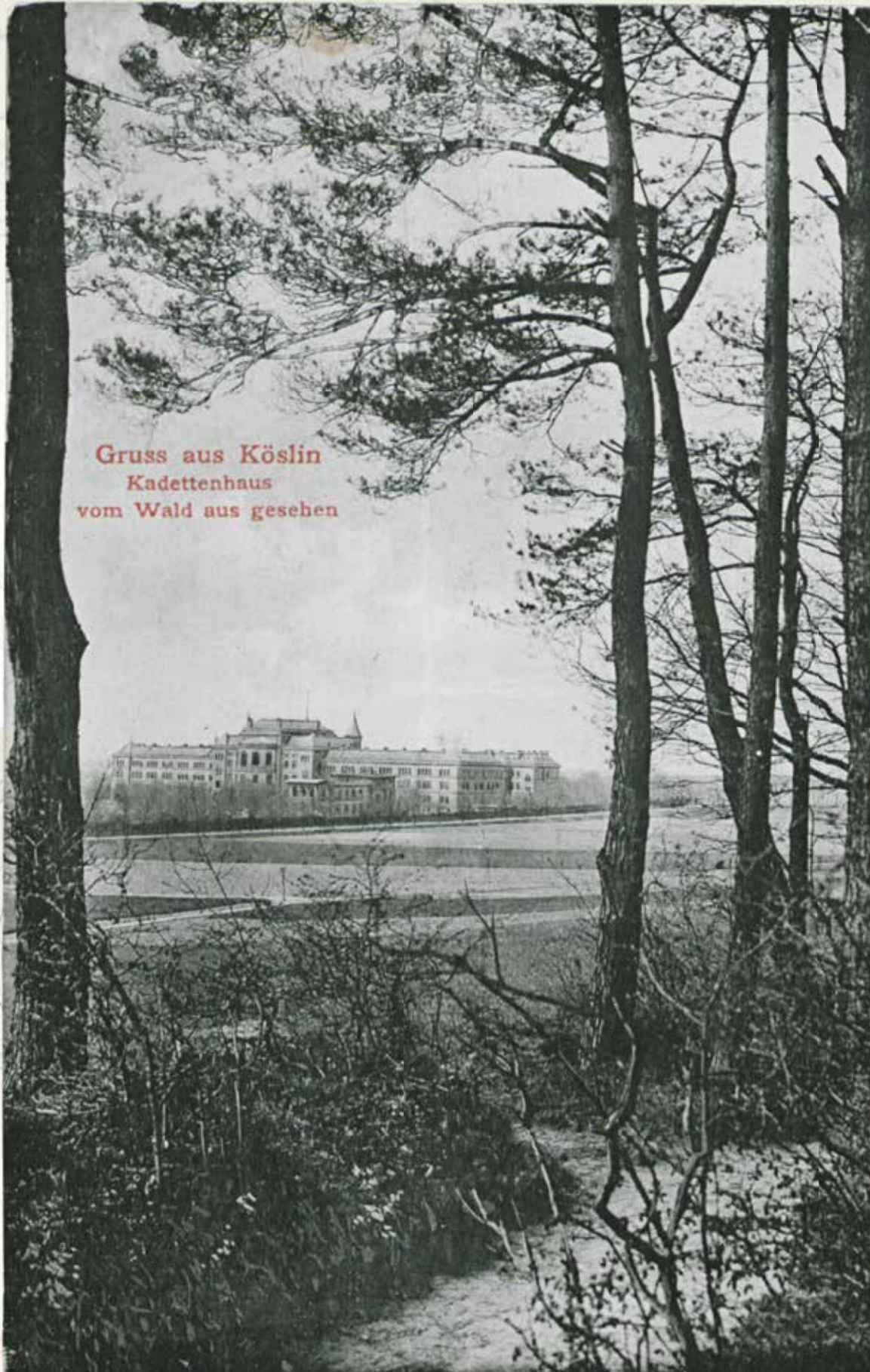
MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

*Lößlin. Marienkirche**Gauckhardt*

Katedra pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny (Marienkirche), widok od strony obecnej ul. Bolesława Chrobrego (Papenstrasse)

Karta pocztowa, czarno-biała, lata 20. XX w., wyd. Andres Os., nr katalogowy: 380

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych i fotografii z Pomorza Zachodniego, sygn. 2/99

Widok z Góry Chełmskiej na gmach dawnej szkoły kadetów (Königliche Kadettenanstalt), obecnie Centralny Ośrodek Szkolenia Straży Granicznej przy ul. Marszałka J. Piłsudskiego

Karta pocztowa, czarno-biała, ok. 1911 r., brak wydawcy, nr katalogowy: 539

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych i fotografii z Pomorza Zachodniego, sygn. 2/102

74

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

MAPY
I PLANY

23

Uproszczona mapa topograficzna Koszalina z 1933 r.

Skala: 1:25000, orientacja w kierunku północnym do górnej krawędzi planu; papier, 39 x 36 cm, światłokopia i rękopis, mapa wielobarwna (inserat)

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Akta miasta Koszalina, sygn. 624, p. 100

Schwerinsthal

100

G O L L E N -

W A L D

Kingel

Rogzow

Wilhelms-

berg

Köslin, d. 15 Dec. 1935.

Stadtbauamt.

Barthmann

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

75

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

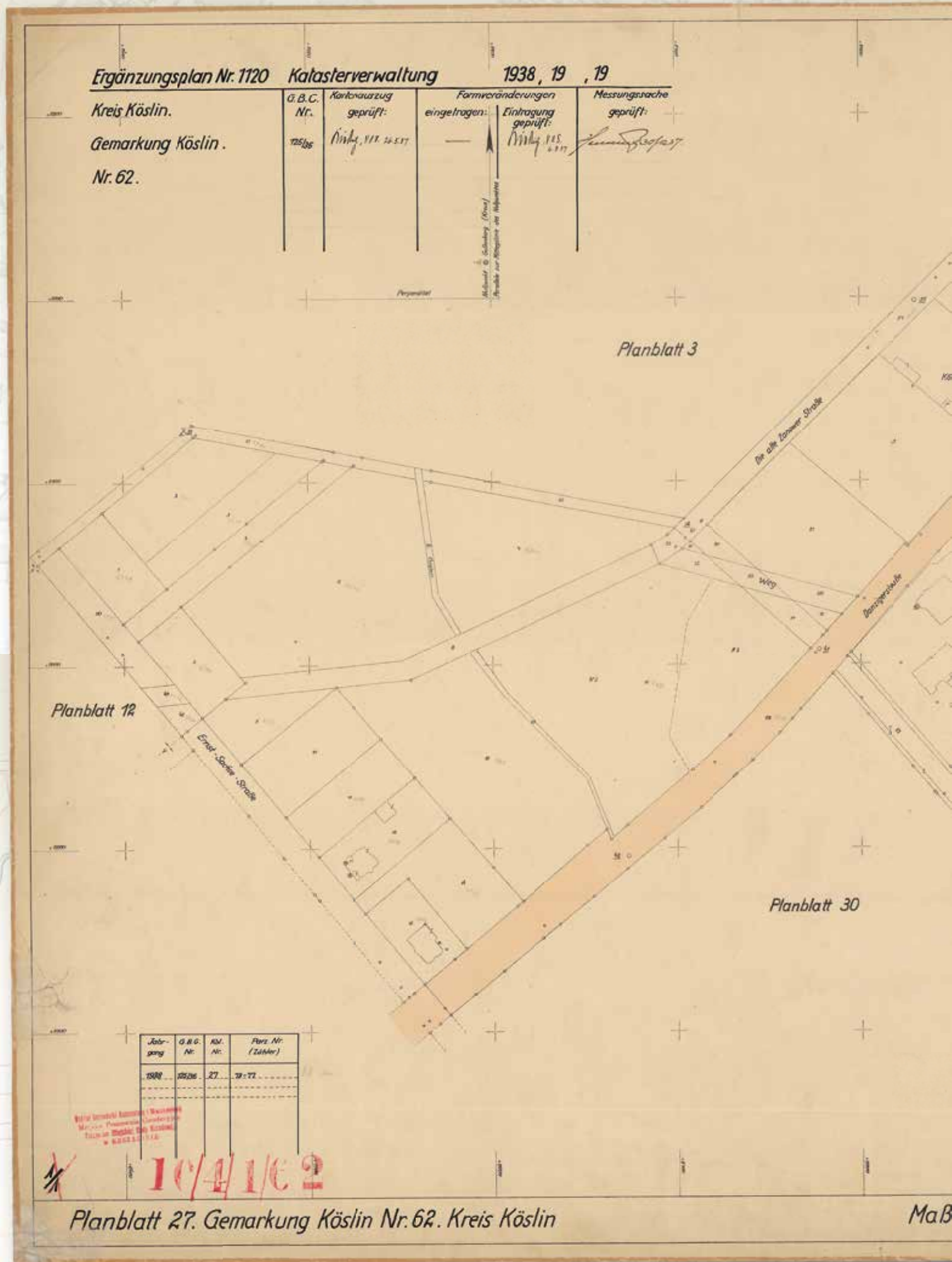
5

6

7

76

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

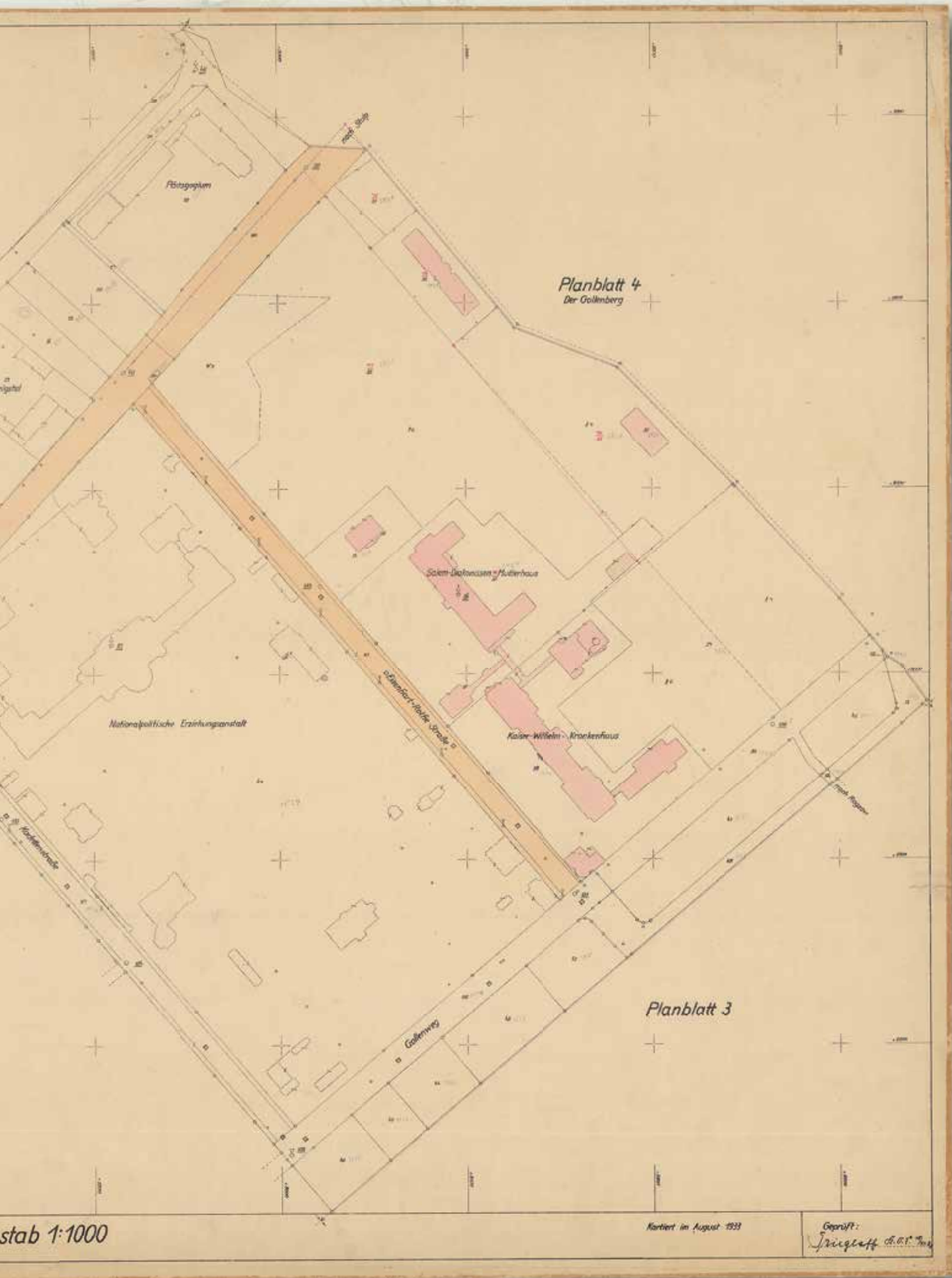
MAPY
I PLANY

24

Plan katastralny z naniesionymi budynkami szpitala (Kaiser-Wilhelm-Krankenhaus) przy obecnej ul. T. Chalubińskiego (Eisenhart-Rothestr.) z 1938 r.

Skala: 1:1000, orientacja w kierunku północnym do górnej krawędzi planu; karton, 102 x 69 cm, rękopis, plan wielobarwny

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15522

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

78

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Budynek Urzędu Pocztowego, dawna siedziba Naczelnej Dyrekcji Poczty w Koszalinie, widok od strony obecnego pl. Wolności (Friedrich-Wilhelm-Platz)

Karta pocztowa, czarno-biała, ok. 1905 r., wyd. E. Ziemer, Köslin

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych i fotografii z Pomorza Zachodniego, sygn. 4/21

mit meinsten!
Kaiserl. Ober-Post-Direktion

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

8

9

10

11

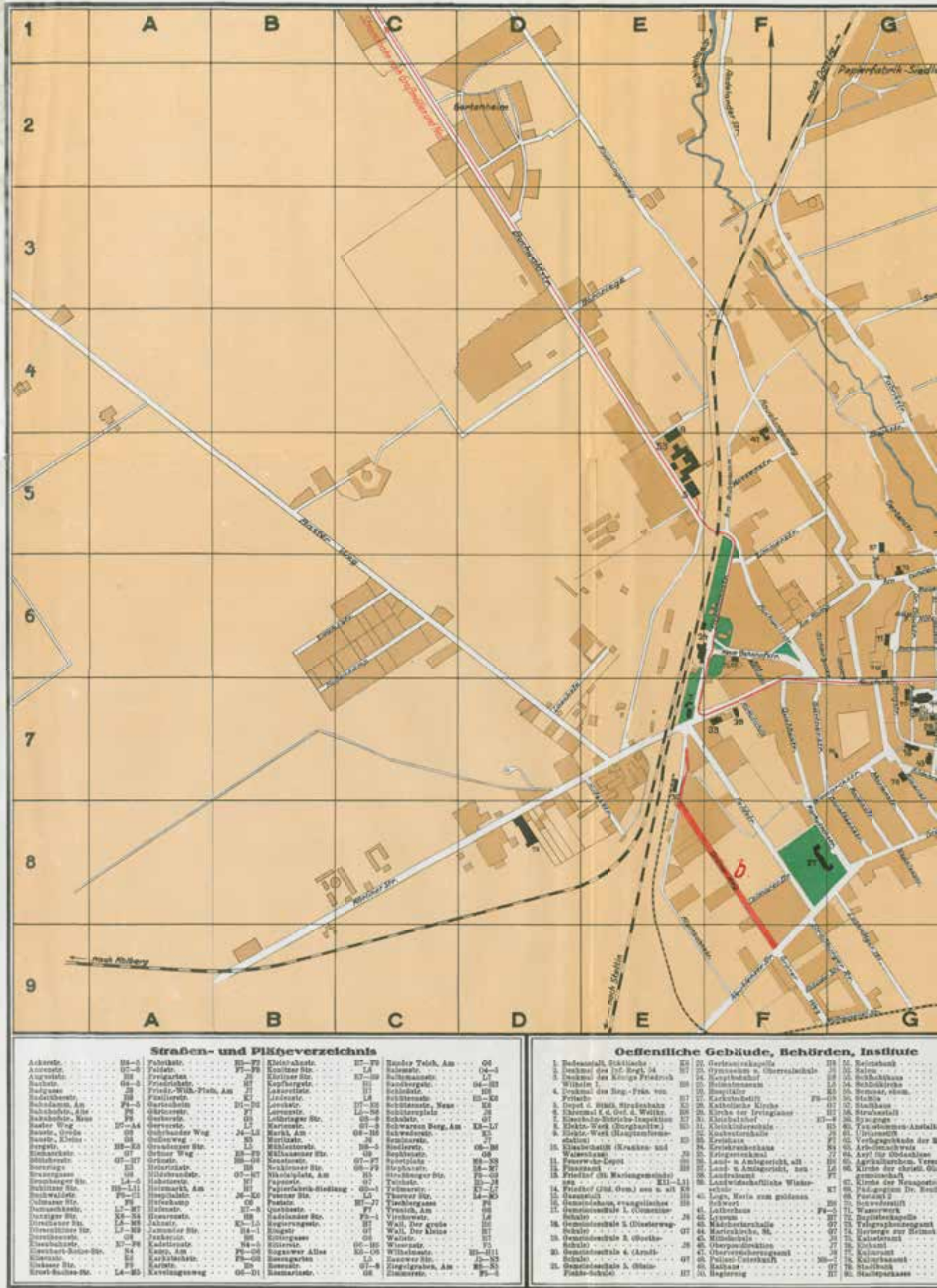
12

13

14

15

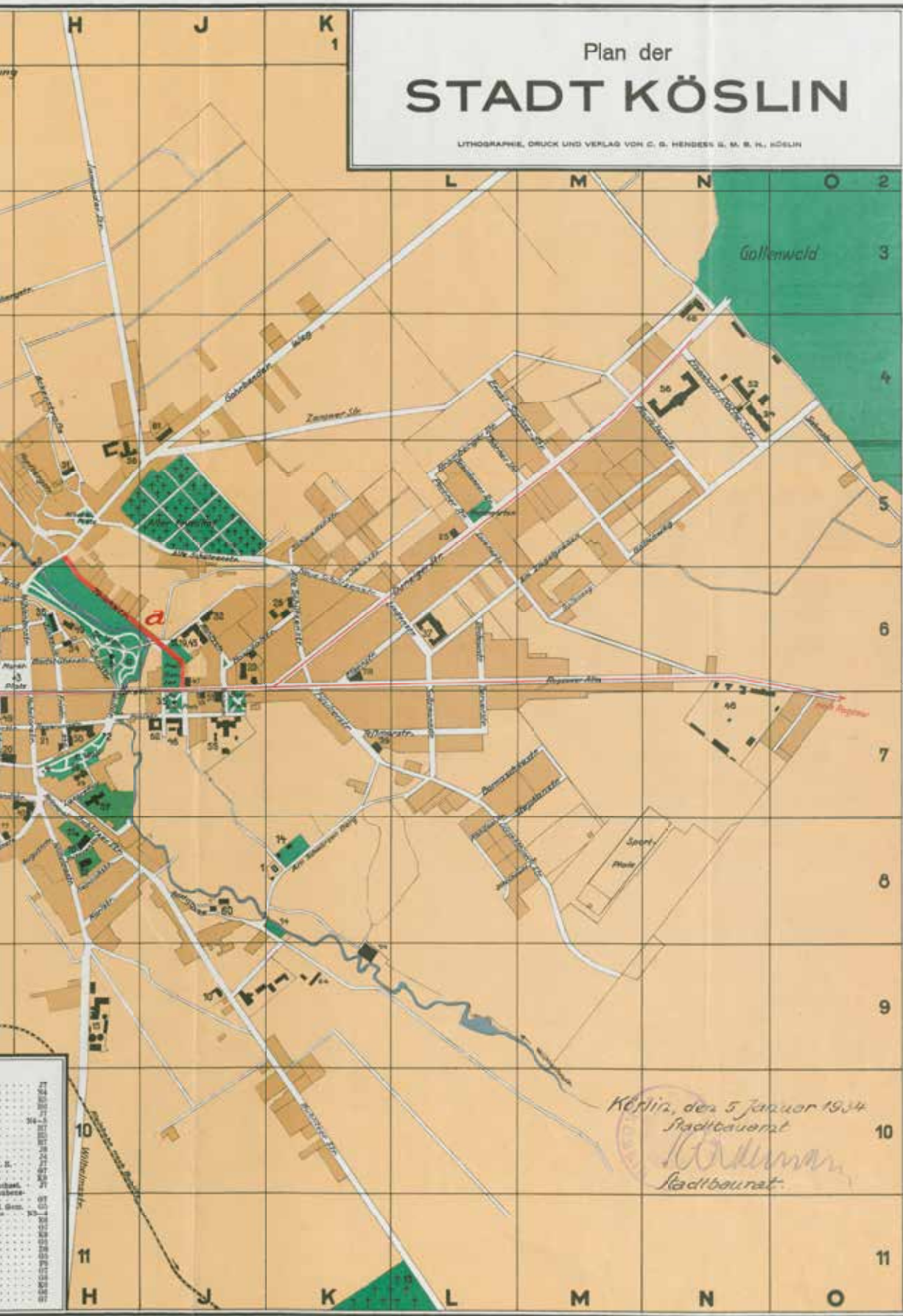

MAPY I PLANY

Plan Koszalina z zaznaczonymi odcinkami kanalizacji w ciągu ulic Piastowskiej (Teichstrasse) i Powstańców Wielkopolskich (Grüner Weg) z 1934 r.

234

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

81

8

9

10

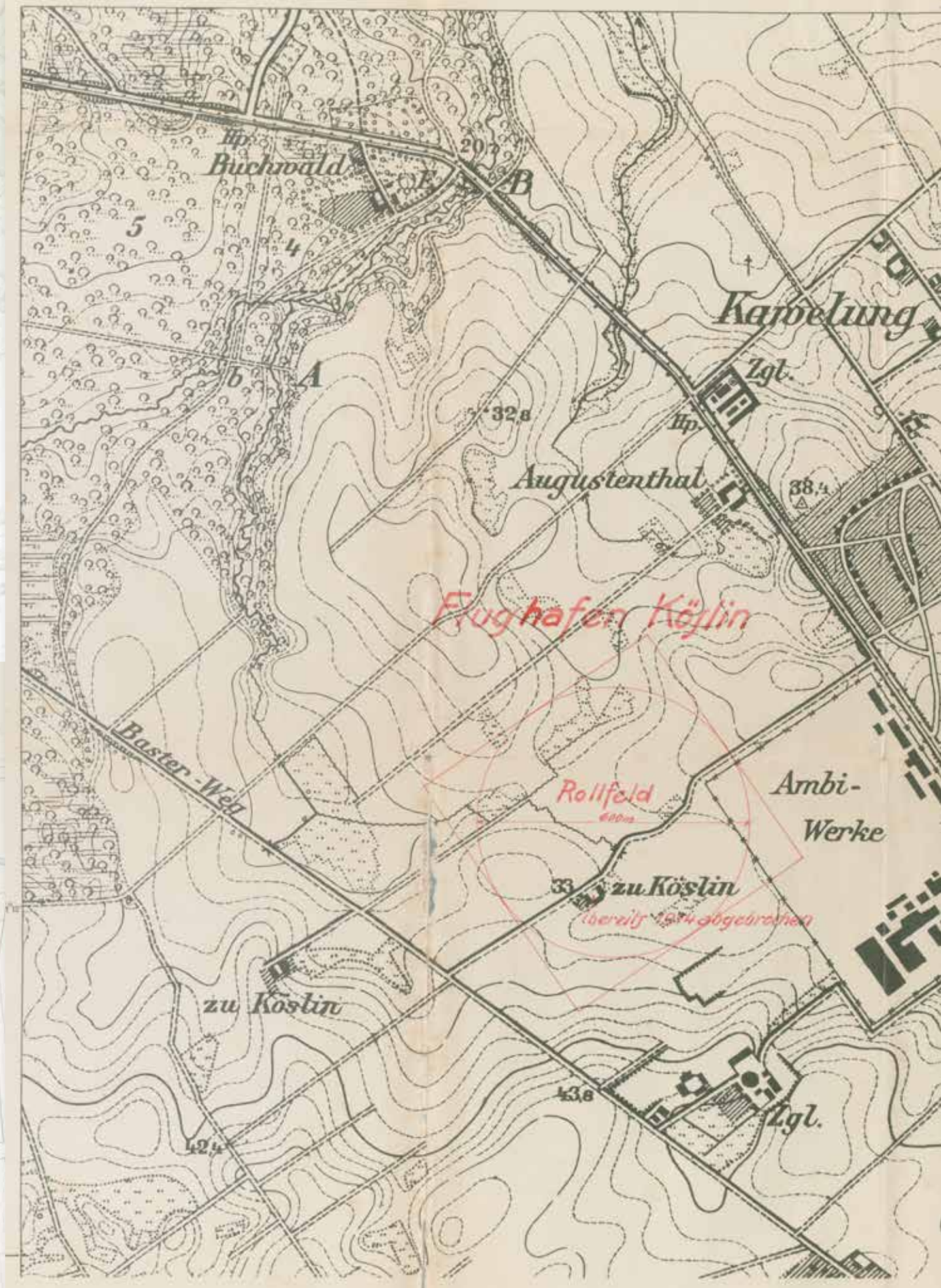
11

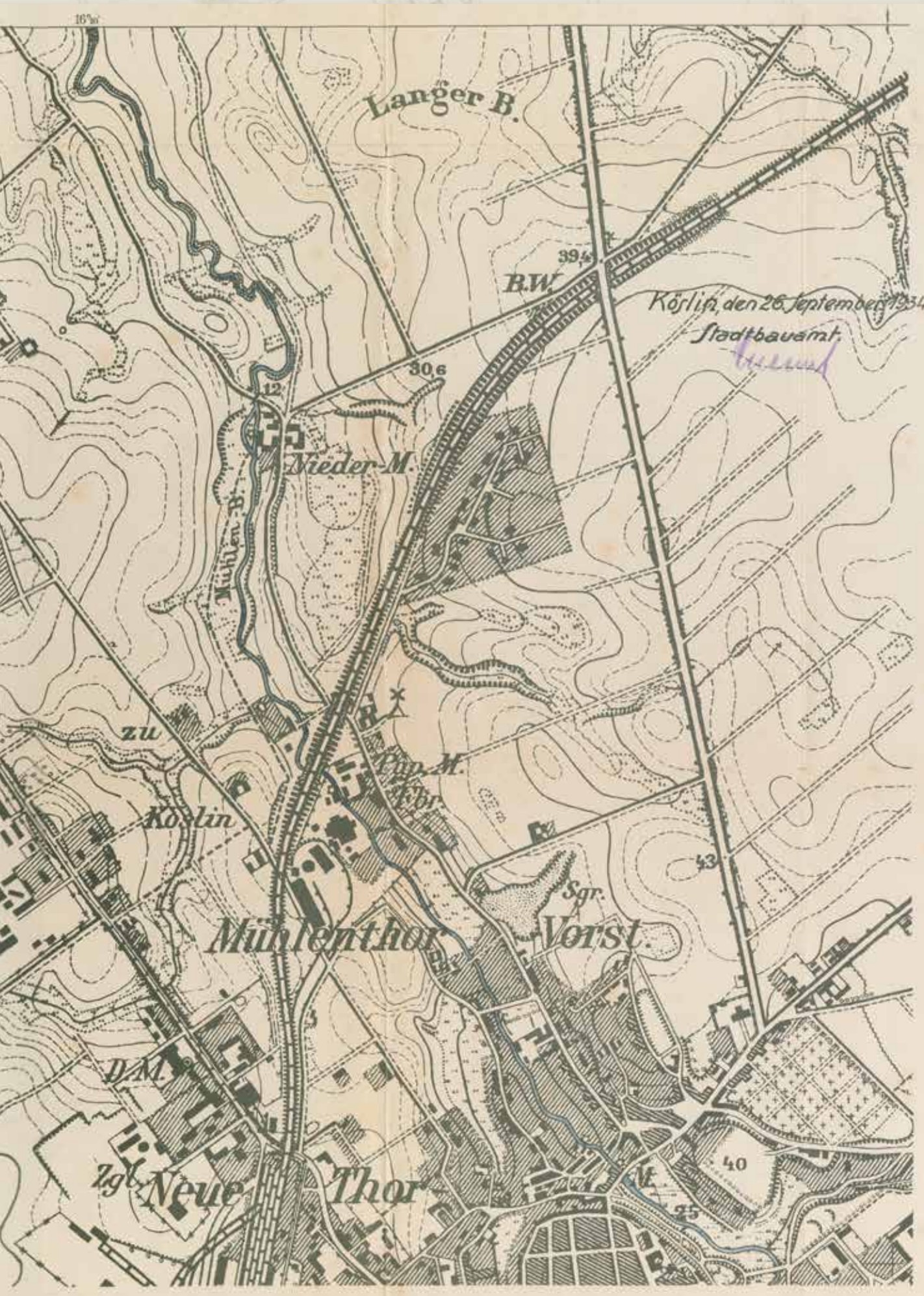
12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

84

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

*Koszalin i. Pom.**Markt mit*

Rynek (Markt), strona północna i zachodnia z widokiem na pomnik Fryderyka Wilhelma I

Karta pocztowa, czarno-biała, ok. 1920 r.,
wyd. Julius Simonsen, Oldenburg i. Holst.

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych i fotografii
z Pomorza Zachodniego, sygn. 4/18

Denkmal Friedrich Wilhelms I.

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

86

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

MAPY
I PLANY

27

Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Zwycięstwa (Adolf-Hitler-Strasse), Wojska Polskiego (Füsilierstrasse) i H. Modrzejewskiej (Bublitzerstrasse) z zaznaczonymi fragmentami sieci kanalizacyjnej i elektrycznej doprowadzonymi w związku z budową nowej siedziby władz rejencji koszalińskiej z 1935 r.

Skala: 1:2000, orientacja w kierunku północnym do lewej krawędzi planu; papier, 50 x 42 cm, światłokopia, rękopis, plan wielobarwny (inset)

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Akta miasta Koszalina, sygn. 624, p. 524

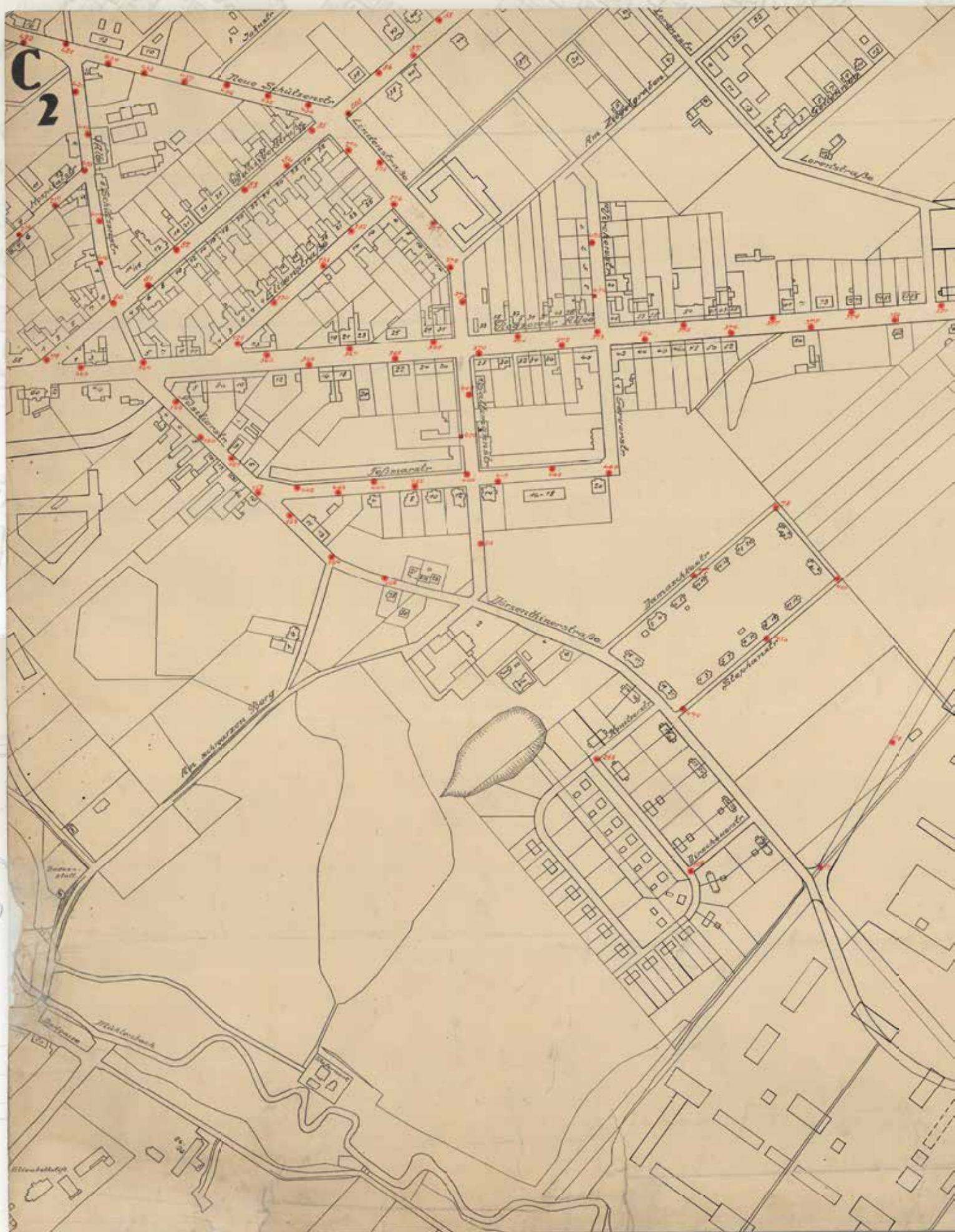
624

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15

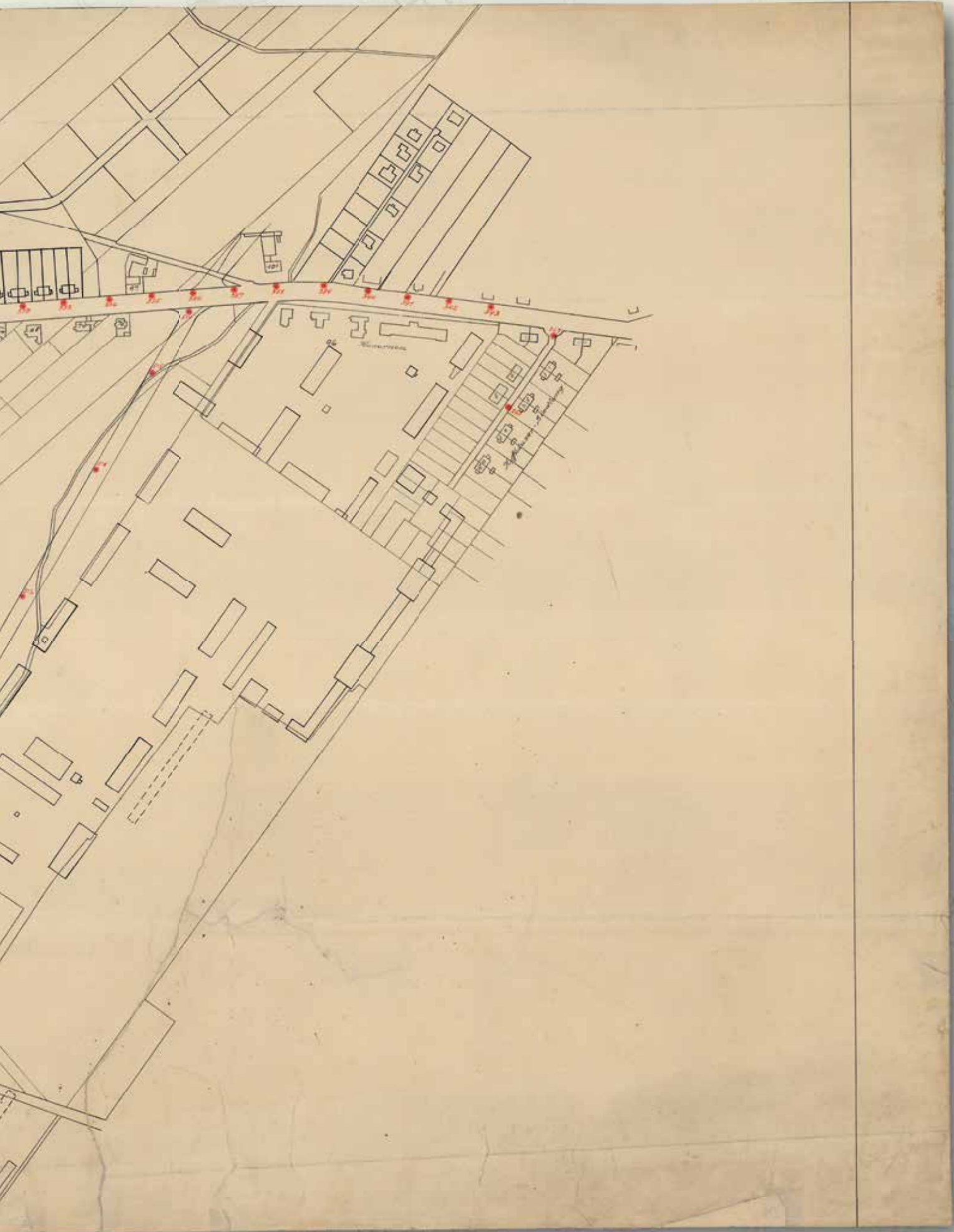

Plan okolicy obecnych ulic Zwycięstwa (Neutorstrasse) i 4 Marca (General-Litzmann-Strasse) z zaznaczeniem numeracji budynków i punktów świetlnych (latarni) z 1938 r.

Skala: 1:2500, orientacja w kierunku północnym do górnej krawędzi planu; karton, 100 x 65 cm, druk i rękopis, plan wielobarwny

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15535

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

90

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Koszalin i Pomie

Rynek (Markt), strona południowa i zachodnia z widokiem na dawny ratusz i obecną katedrę pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny (Marienkirche)

Karta pocztowa, czarno-biała, ok. 1925 r.,
wyd. Julius Simonsen, Oldenburg i. Holst.

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych i fotografii
z Pomorza Zachodniego, sygn. 4/17

Marktplatz

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

91

8

9

10

11

12

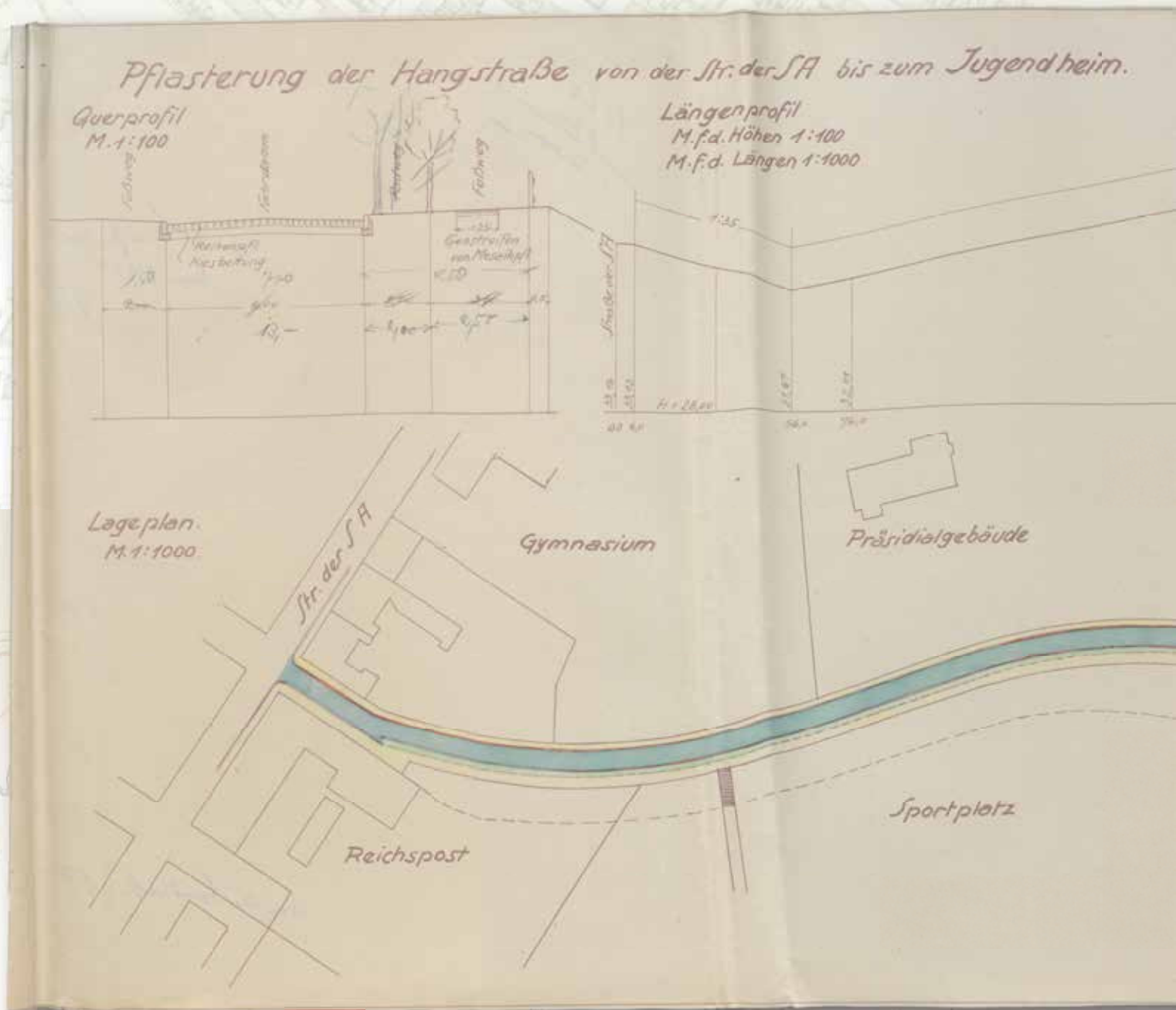
13

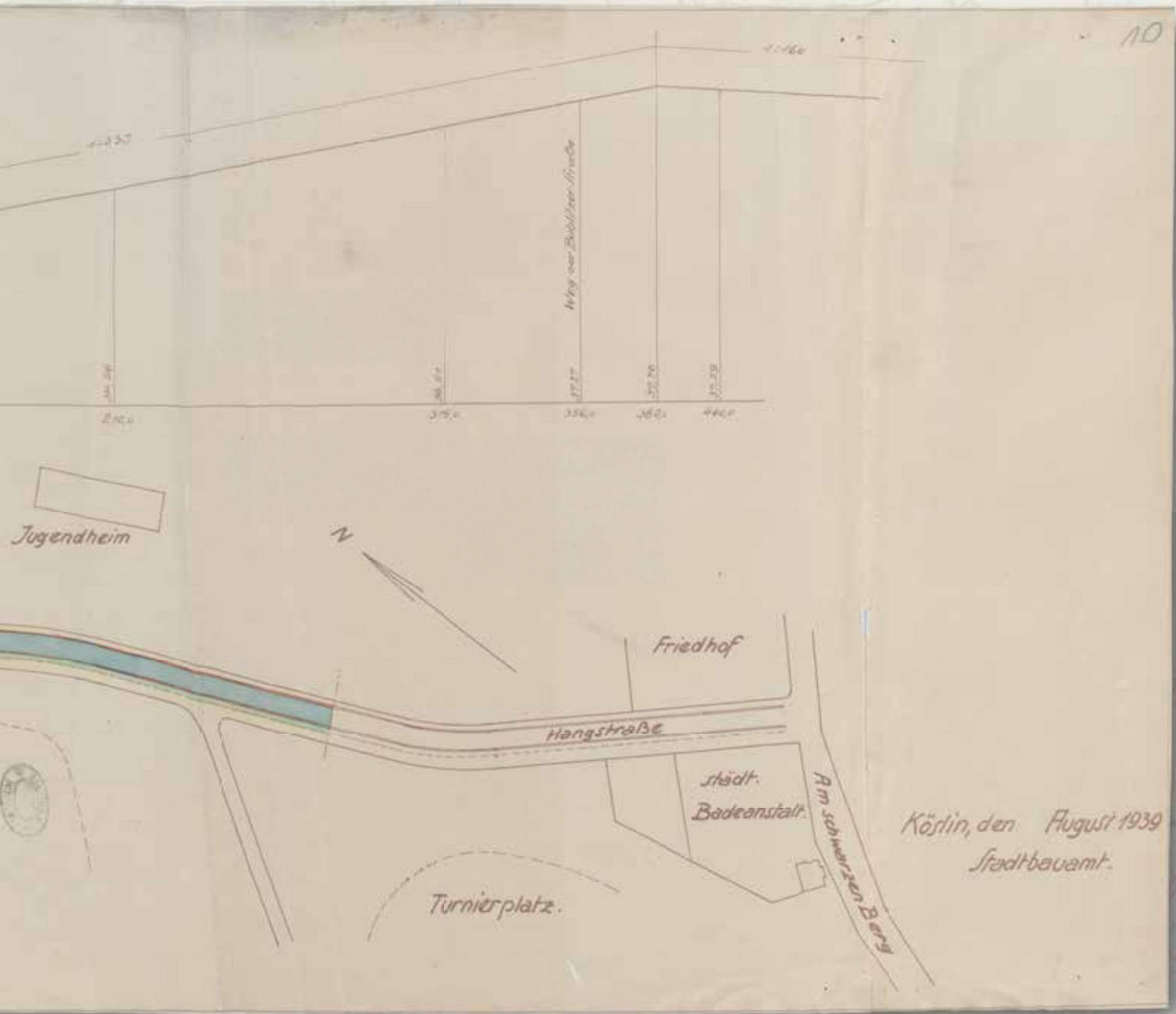
14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

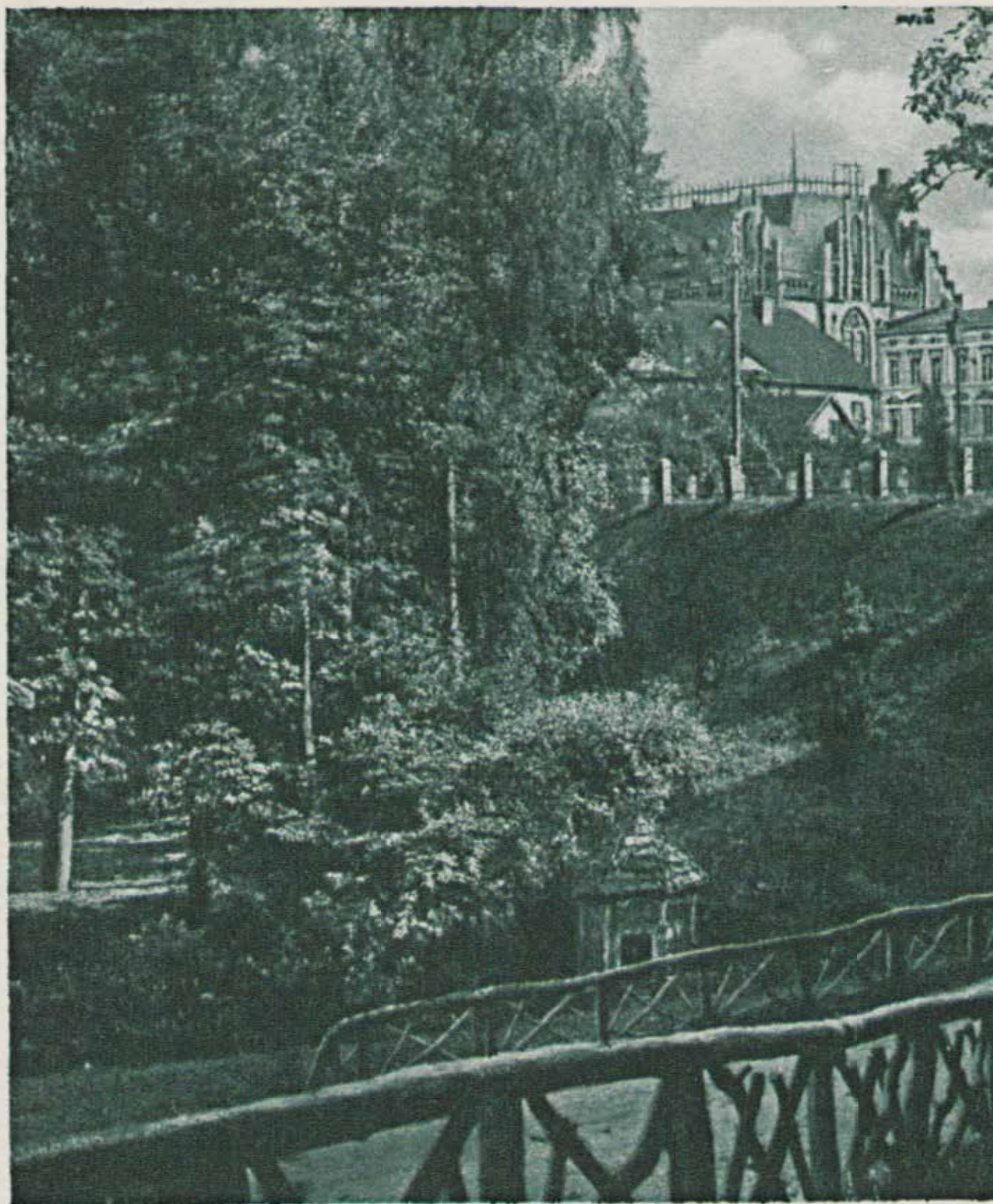
5

6

7

96

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Koslin u. Pom.

Obecny Park im. Książąt Pomorskich, widok na most pod obecną ul. Zwycięstwa (Bergstrasse). W oddali widoczne budynki drukarni Hendessa i Poczty Głównej

Karta pocztowa, czarno-biała, ok. 1927 r.,
wyd. Julius Simonsen, Oldenburg i. Holst.

Archiwum Państwowe w Koszalinie,
Zbiór kart pocztowych i fotografii z Pomorza Zachodniego, sygn. 4/16

Partie in der Wall-Anlage.

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

98

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Flur 1 Gemarkung Köslin Nr.62 Kreis Köslin

Maß

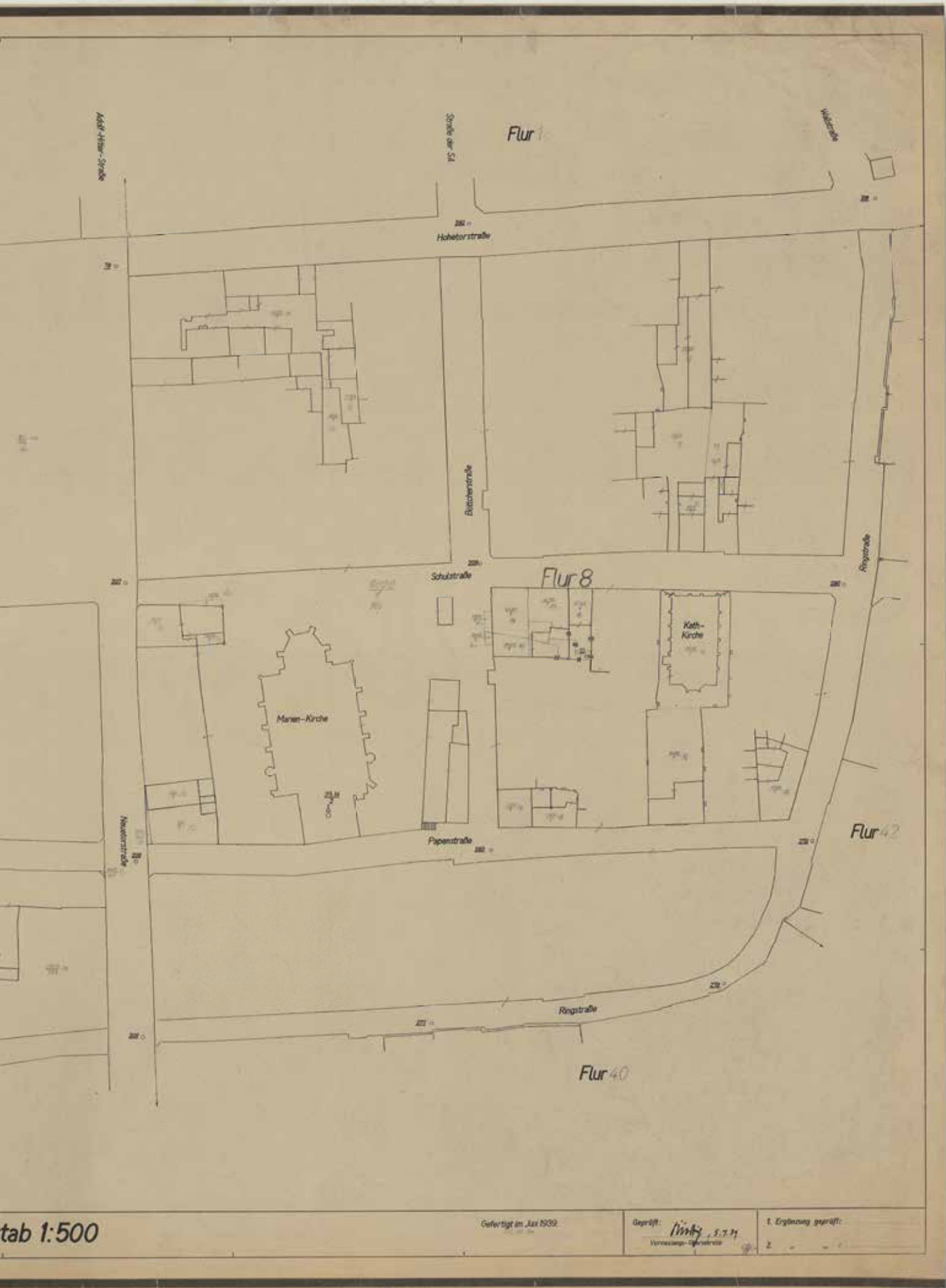
MAPY
I PLANY

31

Plan katastralny z zaznaczoną obecną katedrą pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny (Marienkirche) i kościołem pw. św. Józefa (Katholische Kirche) z 1939 r.

Skala: 1:500, orientacja w kierunku północnym do lewej krawędzi planu; papier, 102 x 70 cm, światłokopia, rękopis, plan jednobarwny

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15538

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

100

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

MAPY
I PLANY

32

Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami:
Zwycięstwa (Adolf-Hitler-Strasse), Marszałka J. Piłsudskiego (Danzigerstrasse)
i T. Kościuszki (Schützenstrasse) z 1939 r.

Skala: 1:1000, orientacja w kierunku północnym do górnej krawędzi planu;
papier, 102 x 70 cm, światłokopia, rękopis, plan wielobarwny

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne
z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15539

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15

1000

Übertrag im August 1938

Geprägt: *Maly N. S. H.*

1. Ergänzung geprüft: *Architekt H. F. N. S. H.*

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

102

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Köslin, Pom. - Am Schloßsteich

Obecny Park im. Książąt Pomorskich, widok na staw zamkowy (Schlossteich)

Karta pocztowa, czarno-biała, ok. 1937 r.,
wyd. Schöning & Co. Lübeck

Archiwum Państwowe w Koszalinie,
Zbiór kart pocztowych i fotografii z Pomorza Zachodniego, sygn. 4/13

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

104

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Flur 1/E Gemarkung Köslin Nr. 5 Kreis Köslin Maßstab 1:1000

MAPY
I PLANY

33

Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Jana z Kolna (Buchwaldstrasse), Zwycięstwa (Neuetorstrasse), Kazimierza Wielkiego (Mauerstrasse), Młyńską (Mühlentorstrasse) i Dzierżęcinką (Mühlenbach) z 1939 r.

Skala: 1:1000, orientacja w kierunku północnym do lewej krawędzi planu; papier, 103 x 70 cm, światłokopia, rękopis, plan wielobarwny

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15541

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

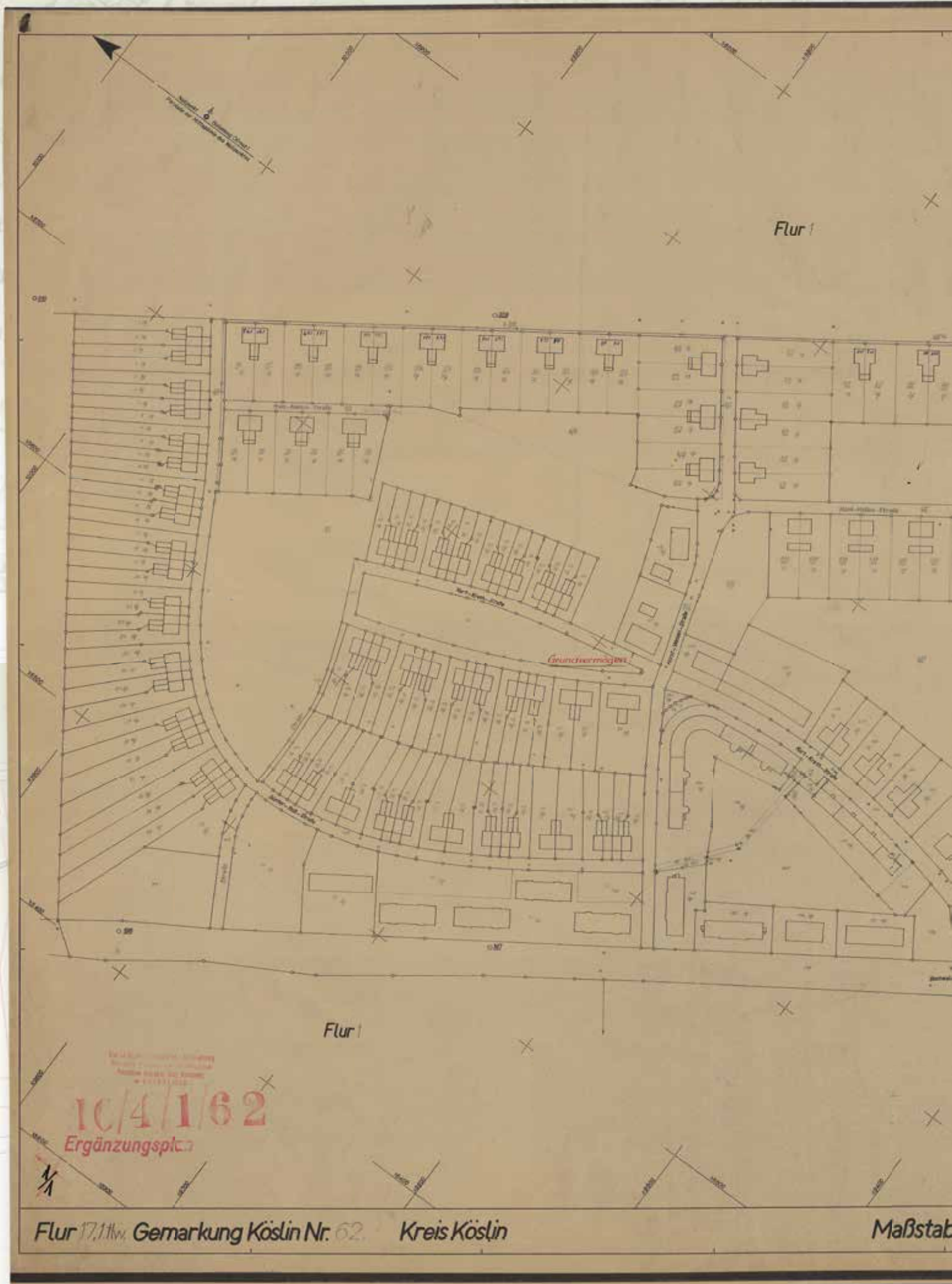
5

6

7

106

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

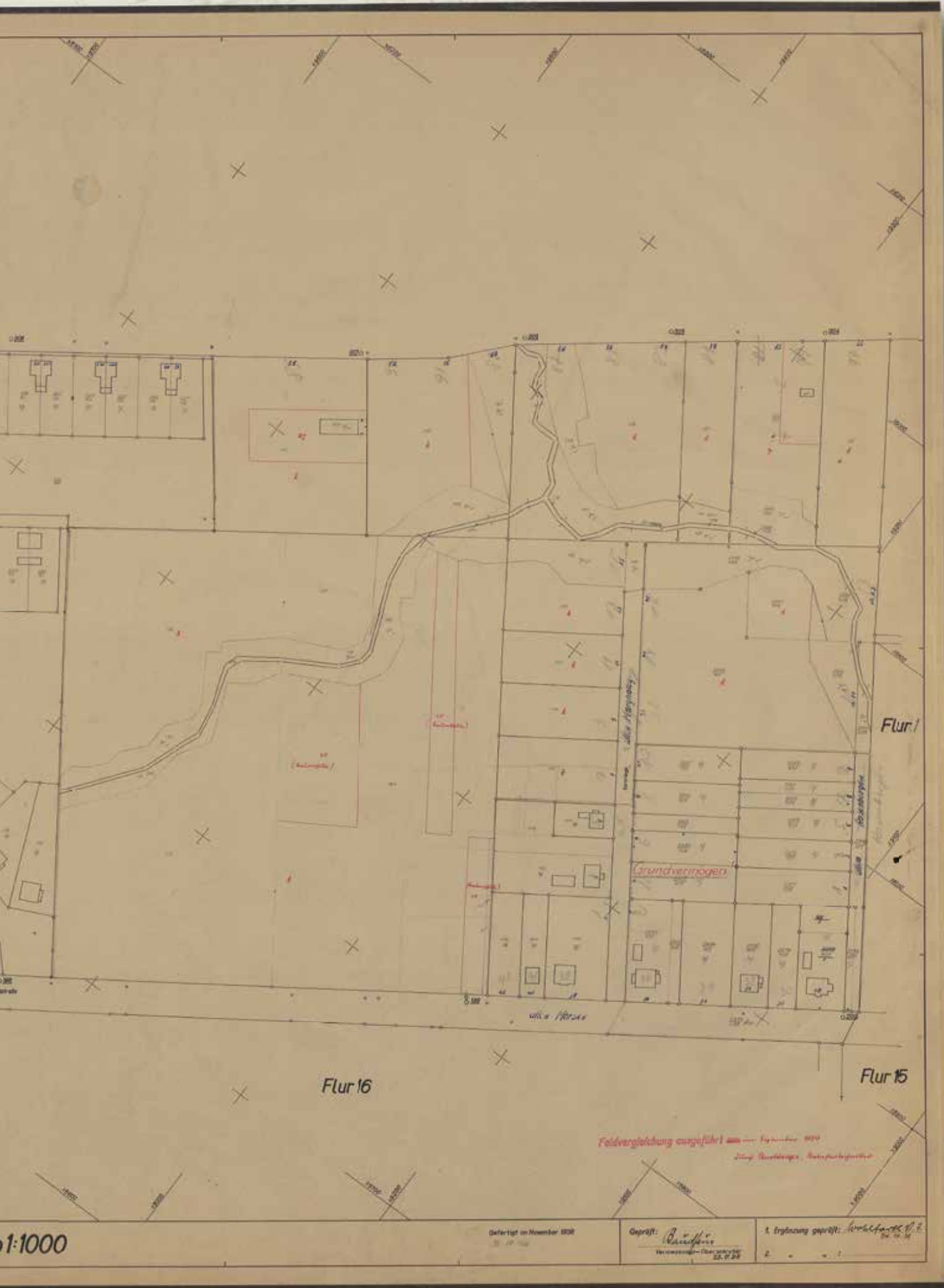
MAPY
I PLANY

34

Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Morską (Buchwaldstrasse), Spokojną (Günther-Ross-Strasse) i Energetyków (bez nazwy niemieckiej) z 1939 r.

Skala: 1:1000, orientacja w kierunku północnym do lewej krawędzi planu; papier, 102 x 70 cm, światłokopia, rękopis, plan wielobarwny

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15542

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

108

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Köslin i. Pom.

Budynek Prezydium Rejencji Koszalińskiej (Regierung Köslin),
obecnie siedziba Komendy Miejskiej Policji przy ul. gen. W. Andersa
(Regierungsstrasse)

Karta pocztowa, czarno-biała, ok. 1935 r.,
wyd. Julius Simonsen, Oldenburg i. Holst.

Archiwum Państwowe w Koszalinie,
Zbiór kart pocztowych i fotografii z Pomorza Zachodniego, sygn. 4/15

Regierungs-Gebäude.

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

110

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

MAPY
I PLANY

35

Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Zwycięstwa (Adolf-Hitler-Strasse), 1 Maja (Hohetorstrasse), Połczyńską (Wilhelmstrasse), Orlą (bez nazwy niemieckiej) i Raclawicką (Hangstrasse) z 1939 r.

Skala: 1:1000, orientacja w kierunku północnym do lewej krawędzi planu; papier, 102 x 70 cm, światłokopia, rękopis, plan wielobarwny

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15528

- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

112

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Flur 10/4/162 Gemarkung Köslin Nr. 57 Kreis Köslin Maßstab 1:1000

MAPY
I PLANY

36

Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Młyńską (Mühlentorstrasse), Władysława IV (Jamunderstrasse), E. Gierczak (Sandbergstrasse) i Dzierżęcinką (Mühlenbach) z 1939 r.

Skala: 1:1000, orientacja w kierunku północnym do lewej krawędzi planu; papier, 102 x 70 cm, światłokopia, rękopis, plan wielobarwny

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15540

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

114

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Wieża widokowa i restauracja na Górze Chełmskiej (Gollenberg)

Karta pocztowa, kolor, ok. 1905 r., wyd. J. Rosenberg & Co. Köslin

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych i fotografii z Pomorza Zachodniego, sygn. 4/4

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

116

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

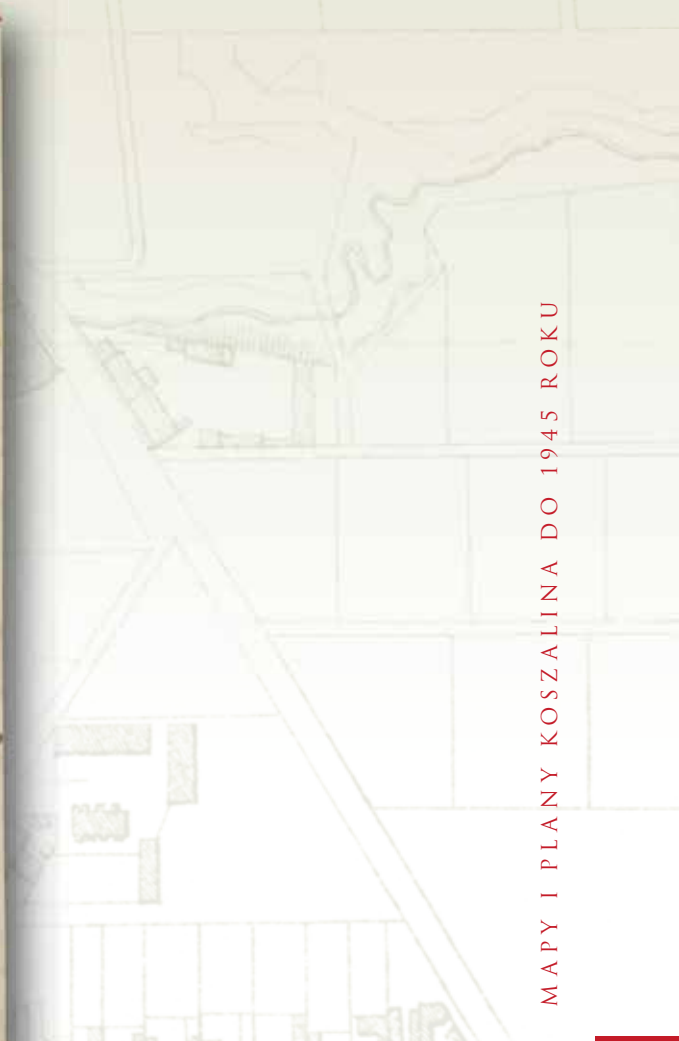
MAPY
I PLANY

37

Plan katastralny północnej części miasta, pomiędzy obecnym Rynkiem Staromiejskim (Marktplatz) oraz ulicami: Młyńską (Mühlentorstrasse), Władysława IV (Jamunderstrasse) i Mieszka I (Baster Weg), lata 30. XX w.

Skala: 1:2500, orientacja w kierunku północnym do górnej krawędzi planu; kalka ozalidowa, 112 x 124 cm, rękopis, plan jednobarwny

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15512

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

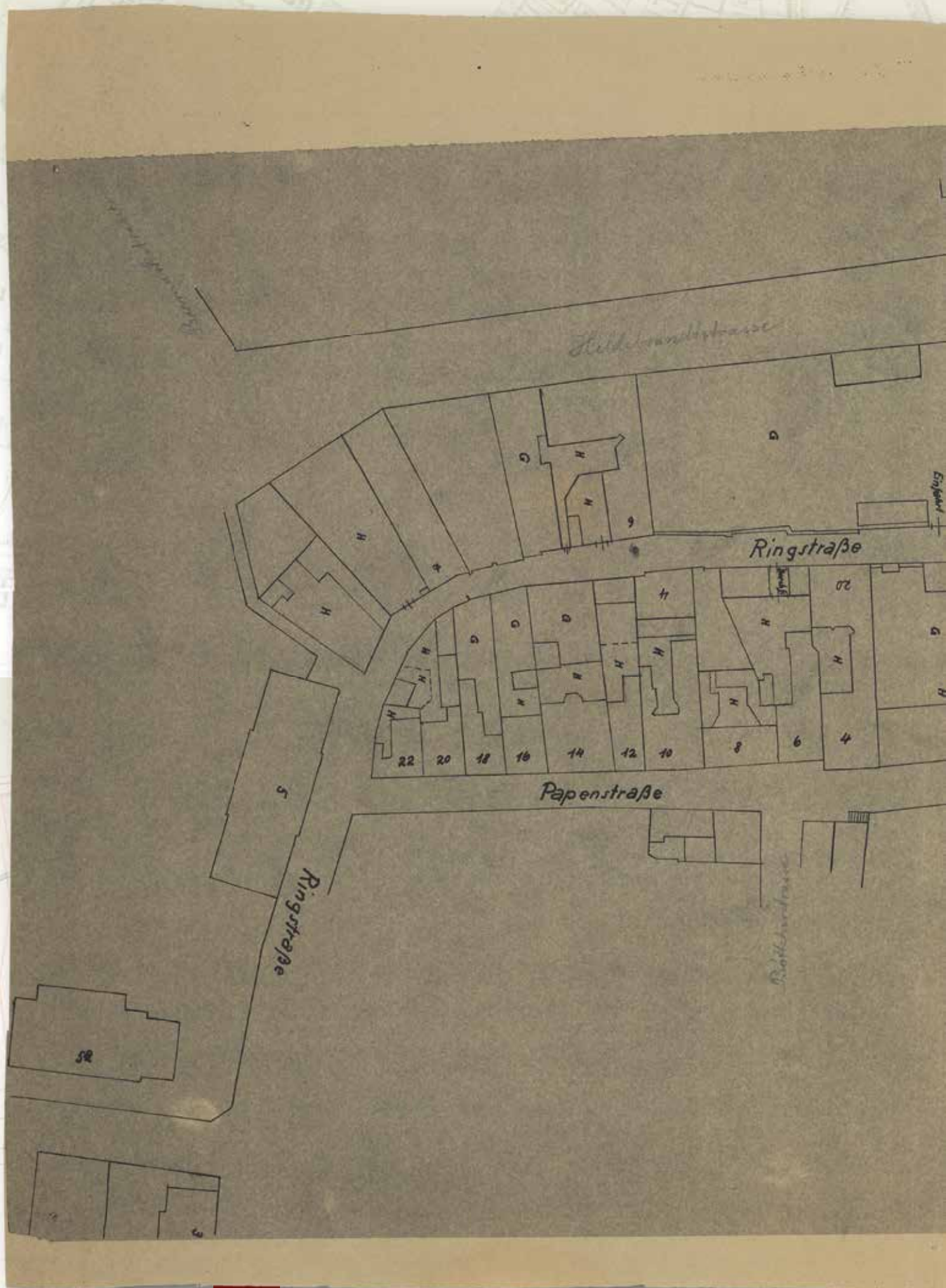
5

6

7

118

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

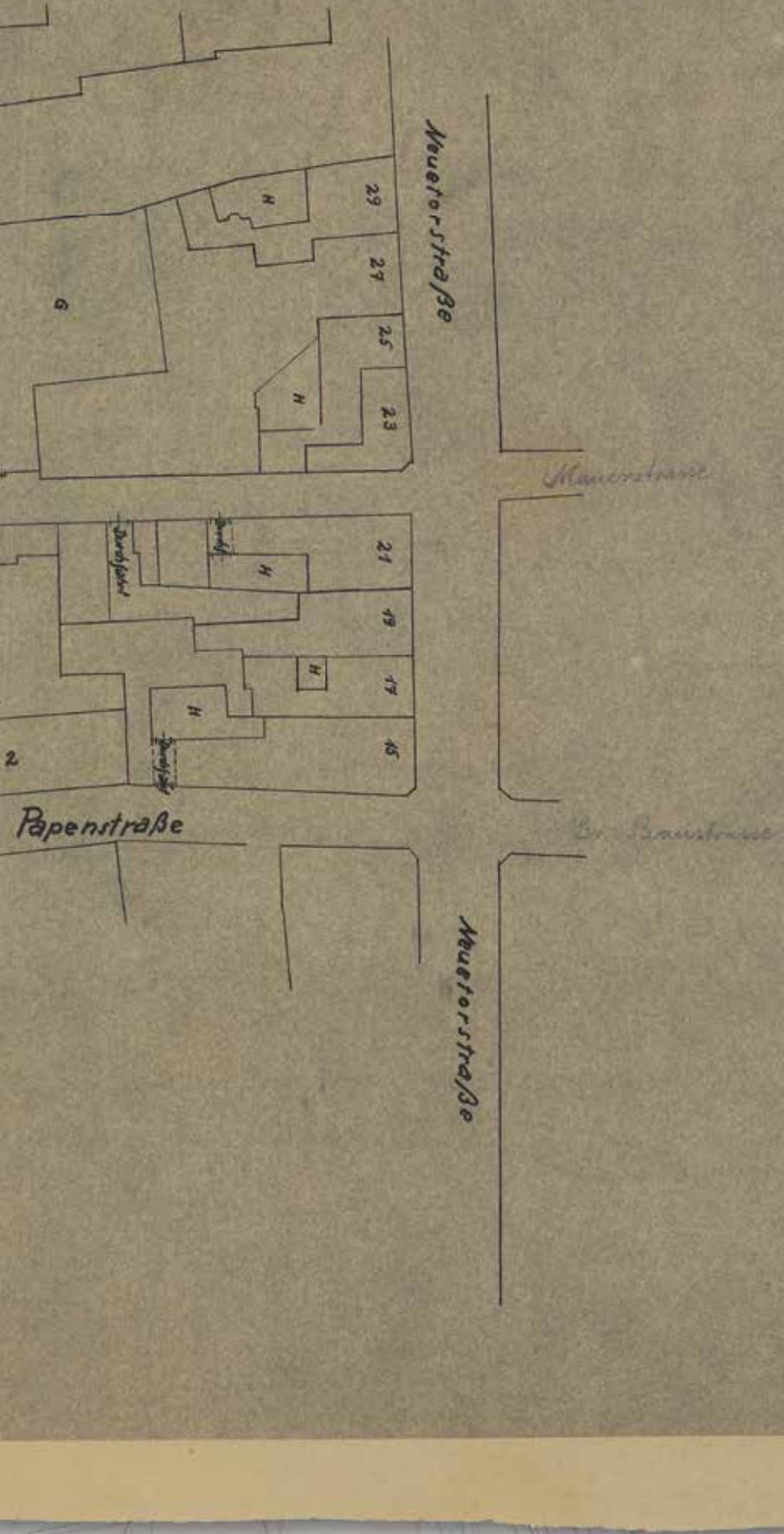
MAPY
I PLANY

38

Plan sytuacyjny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Zwycięstwa (Neuetorstrasse), Połtawską (przedłużenie Hildebrandstrasse) i Bolesława Chrobrego (Papenstrasse) z naniesioną numeracją budynków, lata 30. XX w.

Skala: 1:1000, orientacja w kierunku północnym do górnej krawędzi planu; papier, 50 x 73 cm, światłokopia, rękopis, plan jednobarwny

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15546

8

9

10

11

12

13

14

15

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

120

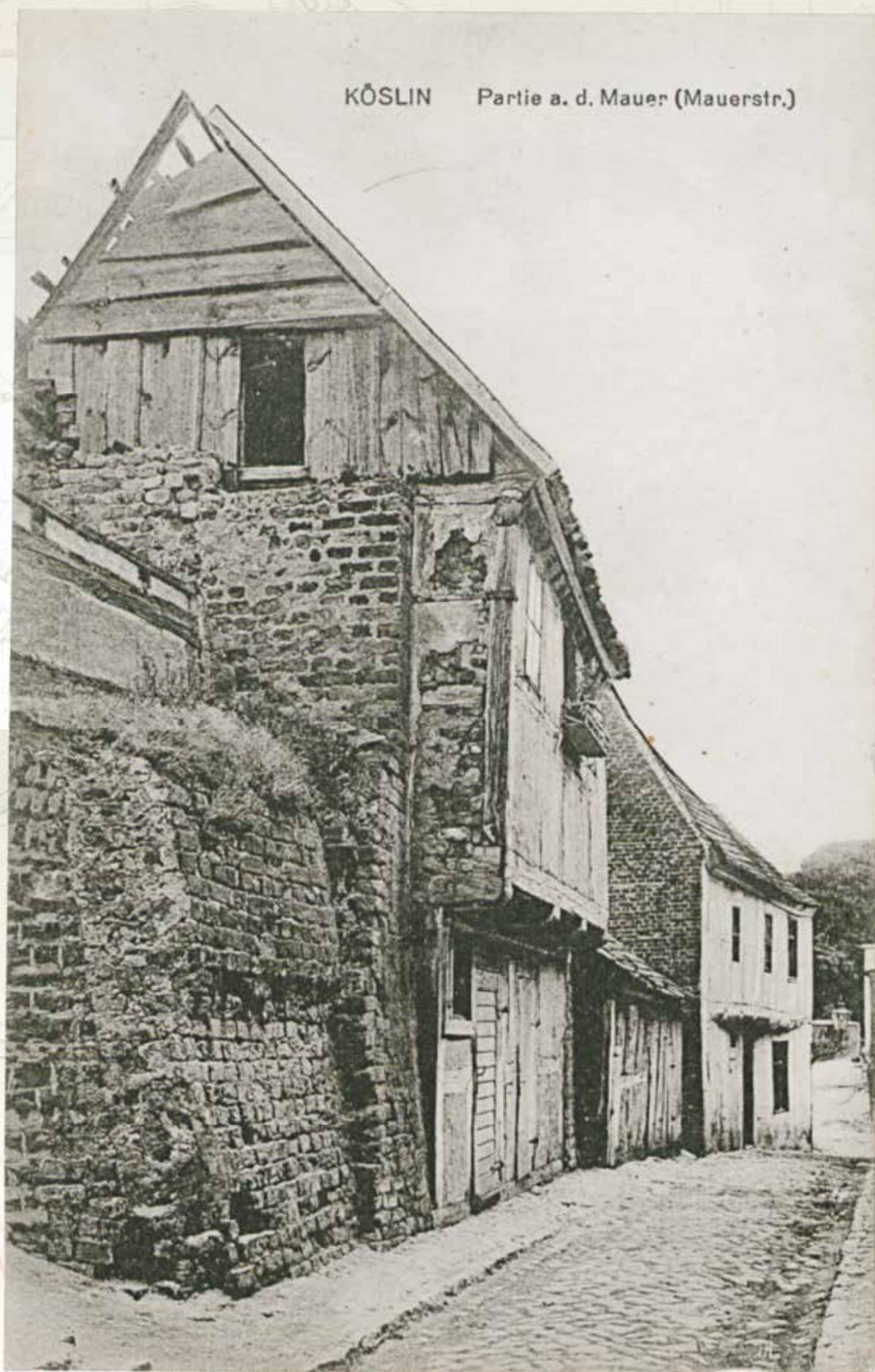
MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Obecny park im. Książąt Pomorskich,
mostek na Dzierżęcince (Mühlenbach)

Karta pocztowa, czarno-biała, ok. 1918 r.,
wyd. Rosenberg, nr katalogowy: 3436

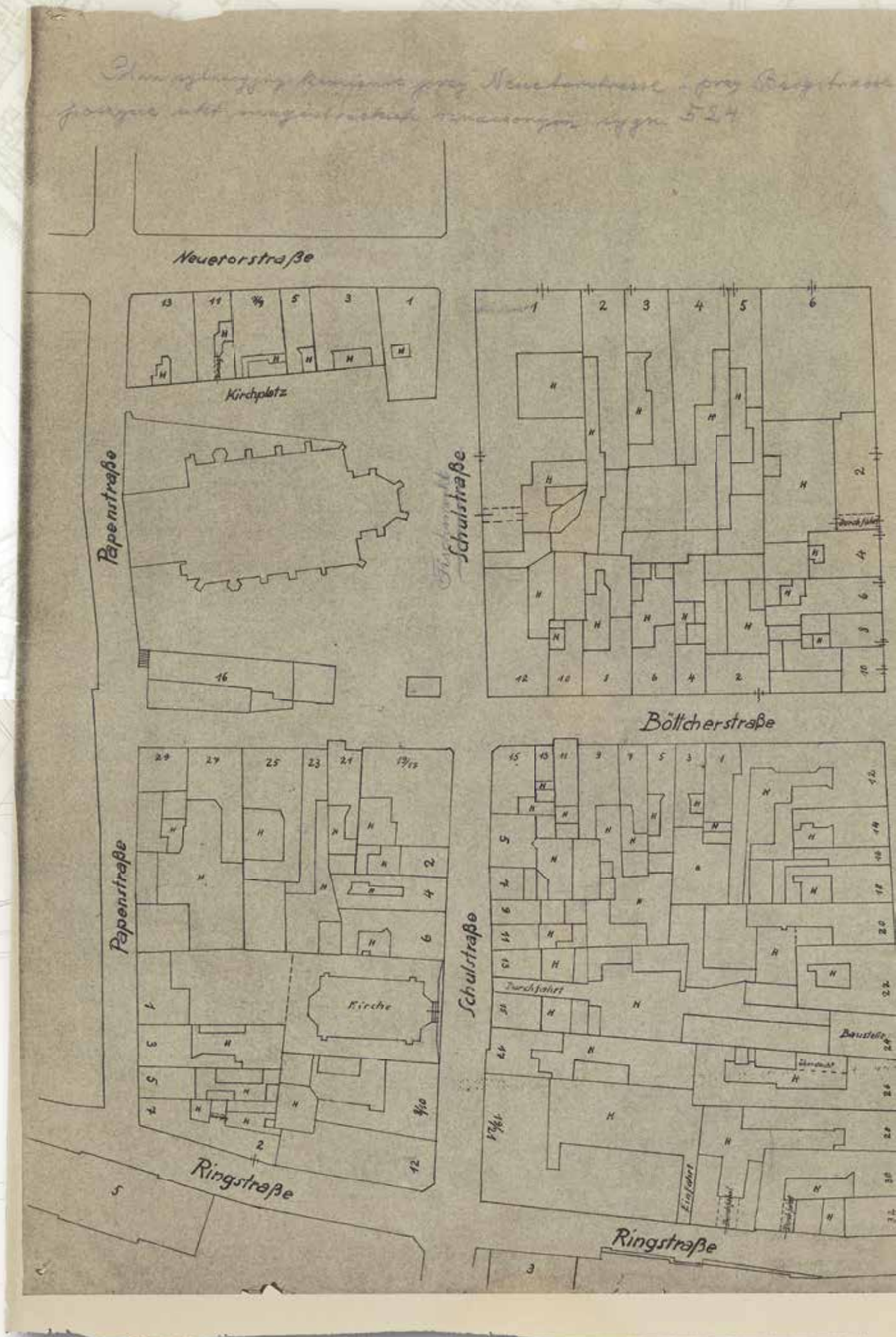
Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych
i fotografii z Pomorza Zachodniego, sygn. 2/96

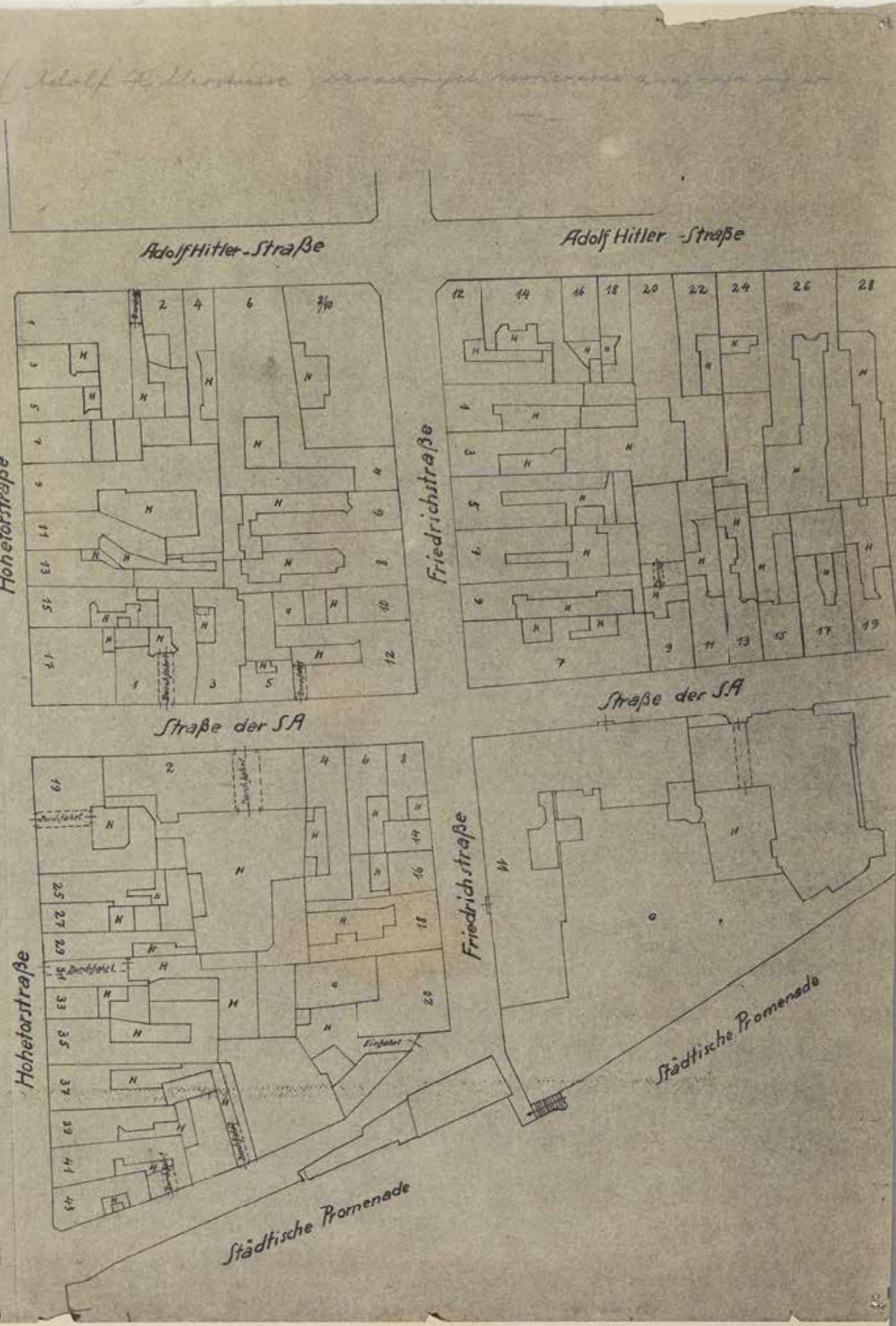

Obecna ul. Marii Ludwiki (Mauerstrasse)

Karta pocztowa, czarno-biała, lata 20. XX w.,
wyd. Andres Os., nr katalogowy: 380

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Zbiór kart pocztowych
i fotografii z Pomorza Zachodniego, sygn. 2/99

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

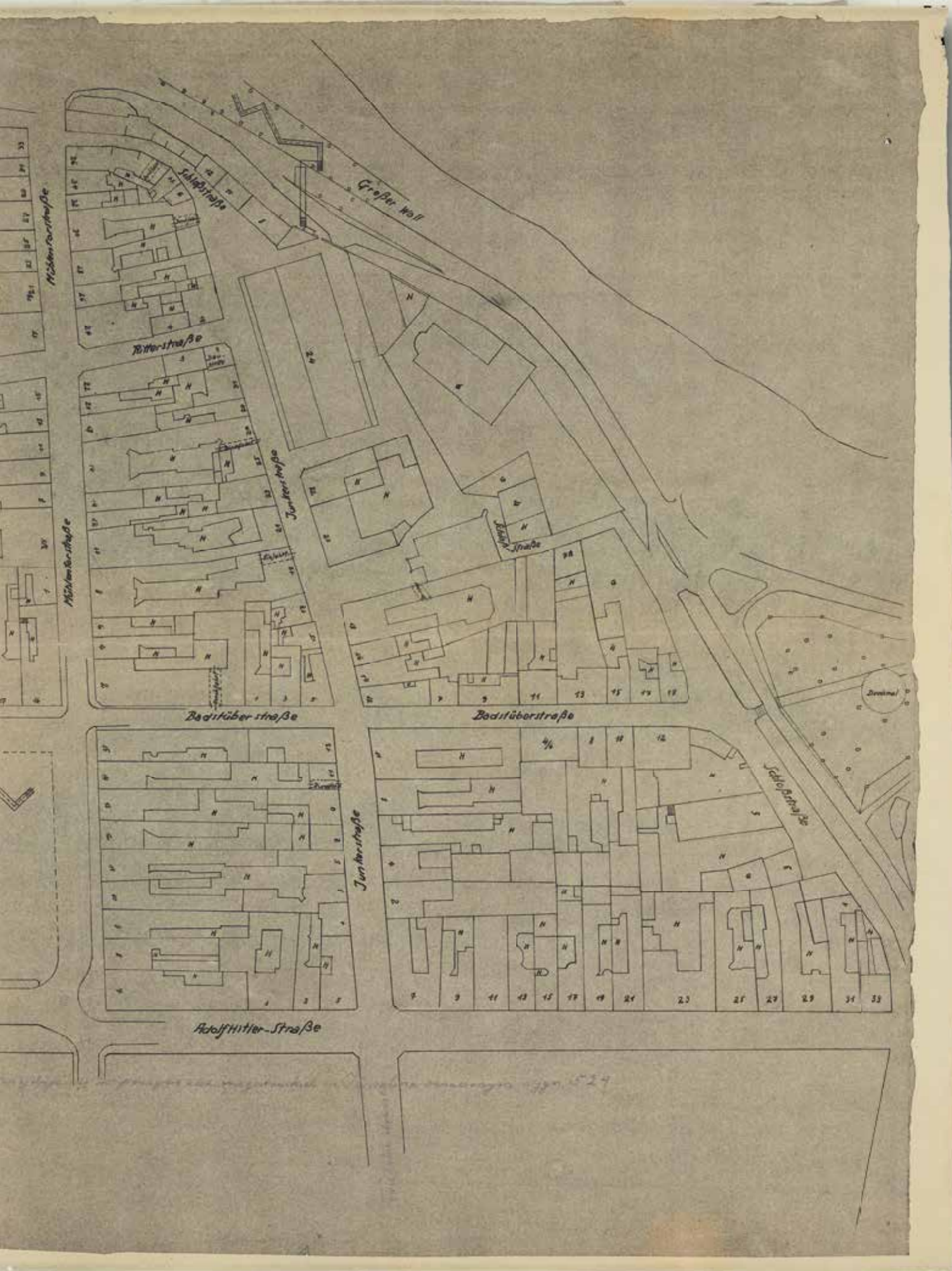
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15

Plan sytuacyjny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Zwycięstwa (Neuetorstrasse, Adolf-Hitler-Strasse), Grodzką (Schloßstrasse) i Kazimierza Wielkiego (Mauerstrasse) z naniesioną numeracją budynków, lata 30. XX w.

Skala: 1:1000, orientacja w kierunku północnym do górnej krawędzi planu; papier, 103 x 75 cm, światłokopia, rękopis, plan jednobarwny

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z terenu województwa koszalińskiego, sygn. 15547

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

126

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

MAPY
I PLANY

41

Plan sytuacyjny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Konstytucji 3 Maja (Grünstrasse), Potczyńską (Wilhelmstrasse) i Lutyków (Lothringerstrasse) z projektem odprowadzenia wody deszczowej i ściekowej z 1940 r.

Skala: 1:1000, orientacja w kierunku północnym do prawej krawędzi planu; papier, 64 x 58 cm, światłokopia, rękopis, plan wielobarwny

Archiwum Państwowe w Koszalinie, Akta miasta Koszalina, sygn. 624, p. 655

Koszlin, den 15. Juni 1940
Stadtvermessungsamt

- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15

Wykaz niemieckich i polskich nazw ulic Koszalina

Ackerstrasse Podgórna	Friedrich-Wilhelm-Platz Wolności, pl.
Adolf-Hitler-Strasse (Bergstrasse) Zwycięstwa	Füsilierstrasse Wojska Polskiego
Am Birkenmoor Brzozowa	Gärtnerstrasse Kaszubska
Am Holzmarkt Gwiazdzisty, pl.	General-Litzmann-Strasse 4 Marca
Am Kamp Spółdzielcza	Gerberstrasse J. Dąbrowskiego
Am Kickelberg Jana Pawła II	Gerverstrasse J. Chełmońskiego
Am Markt Rynek Staromiejski	Gohrbander Weg J. Fałata
Am Nikolaiplatz J. Kilińskiego, pl.	Gollenweg F. Chopina
Am Runden Teich Grunwaldzka, Podgrodzie	Graudenzerstrasse J. Mireckiego
Am Trunich Podgrodzie 1a	Grüner Weg Łużycka, Powstańców Wielkopolskich
Am Ziegelgraben K. Szymanowskiego	Grünstrasse Konstytucji 3 Maja
Annenstrasse W. Wróblewskiego	Hangstrasse Raclawicka
Artilleriestrasse Wojska Polskiego	Heinrichstrasse Płowce
Bachstrasse Strumykowa	Hildebrandstrasse Komisji Edukacji Narodowej
Badgasse Rzeczna	Hohetorstrasse 1 Maja
Badstüberstrasse A. Asnyka	Holzmarkt Gwiazdzisty, pl.
Bahnhofstrasse S. Okrzei	Horst-Wessel-Strasse H. Sienkiewicza
Neue Bahnhofstrasse Dworcowa	Hospitalstrasse B. Głowackiego
Baster Weg Mieszka I	Hufenkamp Miła
Grosse Baustrasse Bogusława II	Hufenstrasse Jasna
Kleine Baustrasse Księżnej Anastazji	Husarenstrasse M. Skłodowskiej-Curie
Bergstrasse Zwycięstwa	Jahnstrasse Ogrodowa
Bismarckstrasse M. Drzymała	Jamunderstrasse Władysława IV
Birkenallee F. Ruszczyca, Obrońców Westerplatte	Junkerstrasse A. Mickiewicza
Bornriege Marynarzy	Kadettenstrasse M. Karłowicza
Böttcherstrasse Kardynała S. Wyszyńskiego	Kampstrasse Spółdzielcza
Braun Platz gen. M. Bezruczki, pl.	Karkutschstrasse Krakusa i Wandy
Brombergerstrasse T. Rejtana	Karlstrasse Legnicka
Bublitzerstrasse H. Modrzejewskiej, Gnieźnierska	Kavelungenweg Niepodległości, Franciszkańska
Buchwaldstrasse Jana z Kolna, Morska	Kleinbahnstrasse Kolejowa
Bürgermeister Braun Strasse R. Traugutta	Körlinerstrasse Szczecińska
Colmarerstrasse Radogoszczańska	Konitzerstrasse T. Boya-Żeleńskiego
Curt (Kurt)-Kreth-Strasse Rybacka	Kopfbergstrasse Odrodzenia
Damaschke strasse S. Żeromskiego	Kulmerstrasse J. Kasprowicza
Danzigerstrasse Marsz. J. Piłsudskiego	Kyffhäuserstrasse gen. J. Bema
Dirschauerstrasse M. Konopnickiej	Lazarettstrasse Szpitalna
Dörsenthinerstrasse Wojska Polskiego	Lindenstrasse L. Waryńskiego
Dorotheenstrasse N. Barlickiego	Loeckstrasse Żwirki i Wigury
Eisenbahnstrasse al. Armii Krajowej	Lorenzstrasse S. Moniuszki
Eisenhart-Rothe-Strasse T. Chałubińskiego	Lothringerstrasse Lutyków
Elisenstrasse J. Matejki	Hans-Mallon-Strasse Dokerów
Elsässerstrasse P. Skargi	Marienstrasse Mariańska
Ernst-Sachse-Strasse Orłąt Lwowskich	Mauerstrasse Kazimierza Wielkiego, Marii Ludwiki
Fabrikstrasse Batalionów Chłopskich	Moritzstrasse Jedności
Feldstrasse Powstańców Wielkopolskich	Mühlentorstrasse Młyńska
Friedrichstrasse Słowackiego	Mühlhausenerstrasse Poprzeczna
	Neuetorstrasse Zwycięstwa

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

1

2

3

4

5

6

7

130

MAPY I PLANY KOSZALINA DO 1945 ROKU

Neuklenzerstrasse Lechicka
Nikolaiplatz J. Kilińskiego, pl.
Papenstrasse Bolesława Chrobrego
Posenerstrasse Sportowa
Poststrasse gen. W. Andersa
Quebbestrasse Dzieci Wrzesińskich
Radelanderstrasse Batalionów Chłopskich
Regierungsstrasse gen. W. Andersa
Ringstrasse Bolesława Krzywoustego
Rittergasse Zawiszy Czarnego
Ritterstrasse Zawiszy Czarnego
Rogzower Allee Zwycięstwa
Roonstrasse rtm. W. Pileckiego
Rosenstrasse Harcerska
Rosmarinstrasse Dąbrówki
Günther-Ross-Strasse Spokojna
Saarstrasse Łużycka
Salemstrasse Leśna
Saltzmannstrasse A. Grottgera
Sandbergstrasse E. Gierczak
Hans-Schemm-Strasse Szeroka
Schlageterstrasse S. Żeromskiego
Schloßstrasse Grodzka
Schützenstrasse T. Kościuszki
Schulstrasse bp. C. Domina
Schwarzer Berg Targowa
Schwederstrasse Partyzantów
Seminarstrasse R. Clausiusa
Siedlerstrasse Zacisze
Sophienstrasse Zakole
Stephanstrasse W. Reymonta
Strassburgerstrasse Obotrytów
Strasse der S.A. gen. W. Andersa
Teichstrasse Piastowska
Tessmarstrasse S. Wyspiańskiego
Thornerstrasse J. Wybickiego
Tischlergasse nieistniejąca
Triftstrasse Kosynierów
Virchowstrasse Hołdu Pruskiego
Wallstrasse nieistniejąca
Wiesenstrasse al. Armii Krajowej
Wilhelmshof Wilkowo
Wilhelmstrasse Połączyńska
Zanowerstrasse M. Kopernika
Ziegelgraben K. Szymanowskiego
Zimmerstrasse Rzemieślnicza
Zum Friedhof Gnieźnieńska (odcinek)

Spis map i planów

1	Plan sytuacyjny Koszalina z ok. 1817 r. _____	10
2	Plan katastralny przedmieścia Koszalina z 1861 r. _____	12
3	Plan katastralny północnej części Koszalina z 1861 r. _____	14
4	Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami 1 Maja (Hohethorstrasse) i Konstytucji 3 Maja (Grünstrasse) z 1874 r. _____	18
5	Plan katastralny okolicy obecnego placu Gwiazdzistego (Holzmarkt) z 1875 r. _____	20
6	Plan sytuacyjny Koszalina z przedmieściami z 1885 r. _____	24
7	Plan katastralny okolicy placu Gwiazdzistego z 1885 r. _____	26
8	Plan katastralny części przedmieścia Koszalina pomiędzy ulicami Morską (Chaussee von Kolberg) i Mieszka I (Baster Weg) z 1891 r. _____	28
9	Plan sytuacyjny Koszalina z 1893 r. _____	30
10	Plan sytuacyjny posesji przy obecnej ul. gen. W. Andersa (Regierungsstrasse) z budynkiem Prezydium Rejencji Koszalińskiej z 1898 r. _____	34
11	Plan Koszalina z projektem sieci kanalizacji wodno-ściekowej z 1905 r. _____	36
12	Plan Koszalina z zaznaczonym budynkiem Poczty Głównej z początku XX w. _____	40
13	Plan Koszalina z naniesioną siecią kanalizacyjną z 1908 r. _____	44
14	Plan Koszalina z naniesioną siecią kanalizacyjną w śródmieściu z 1908 r. _____	46
15	Plan katastralny okolicy dworca kolejowego (Haupt-Bahnhof) z 1910 r. _____	50
16	Plan katastralny śródmieścia Koszalina z 1910 r. _____	52
17	Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami Zwycięstwa (Neuetorstrasse) i Jana z Kolna (Buchwaldstrasse) a dworcem kolejowym z 1914 r. _____	56
18	Plan sytuacyjny z budynkami szpitala (Kaiser-Wilhelm-Krankenhaus) i Zgromadzenia Diakonów Salem (Salem-Diakonissen) przy obecnej ul. T. Chałubińskiego (Eisenhart- Rothestrasse) z 1914 r. _____	58
19	Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: M. Drzymały (Bismarckstrasse), 1 Maja (Hohethorstrasse) i Konstytucji 3 Maja (Grünstrasse) z 1915 r. _____	62
20	Plan Koszalina z zaznaczonym budynkiem sądu przy obecnej ul. L. Waryńskiego (Lindenstrasse) z 1925 r. _____	64
21	Plan katastralny okolicy dworca kolejowego (Haupt-Bahnhof) z 1930 r. _____	68
22	Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Lechicką (Neuklenzerstrasse), Obotrytów (Mühlhausenerstrasse) i Łużycką (Grüner Weg) z 1930 r. _____	70
23	Uproszczona mapa topograficzna Koszalina z 1933 r. _____	74
24	Plan katastralny z naniesionymi budynkami szpitala (Kaiser-Wilhelm-Krankenhaus) przy obecnej ul. T. Chałubińskiego (Eisenhart-Rothestrasse) z 1938 r. _____	76
25	Plan Koszalina z zaznaczonymi odcinkami kanalizacji w ciągu ulic Piastowskiej (Teichstrasse) i Powstańców Wielkopolskich (Grüner Weg) z 1934 r. _____	80
26	Mapa topograficzna Koszalina z zaznaczonym położeniem lotniska pomiędzy obecnymi ulicami Mieszka I (Baster Weg) i Morską (Buchwaldstrasse) z 1934 r. _____	82
27	Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Zwycięstwa (Adolf-Hitler-Strasse), Wojska Polskiego (Füsilierstrasse) i H. Modrzejewskiej (Bublitzerstrasse) z 1935 r. _____	80

28	Plan okolicy obecnych ulic Zwycięstwa (Neuetorstrasse) i 4 Marca (General-Litzmann-Strasse) z 1938 r. _____	88
29	Plan śródmieścia Koszalina z 1938 r. _____	92
30	Plan sytuacyjny z odcinkiem obecnej ul. Raławickiej (Hangstrasse) z 1939 r. _____	94
31	Plan katastralny z zaznaczoną obecną katedrą pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny (Marienkirche) i kościołem pw. św. Józefa (Katholische Kirche) z 1939 r. _____	98
32	Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Zwycięstwa (Adolf-Hitler-Strasse), Marszałka J. Piłsudskiego (Danzigerstrasse) i T. Kościuszki (Schützenstrasse) z 1939 r. _____	100
33	Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Jana z Kolna (Buchwaldstrasse), Zwycięstwa (Neuetorstrasse), Kazimierza Wielkiego (Mauerstrasse), Młyńską (Mühlentorstrasse) i Dzierżęcinką (Mühlenbach) z 1939 r. _____	104
34	Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Morską (Buchwaldstrasse), Spokojną (Günther-Ross-Strasse) i Energetyków (bez nazwy niemieckiej) z 1939 r. _____	106
35	Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Zwycięstwa (Adolf-Hitler-Strasse), 1 Maja (Hohetorstrasse), Połczyńską (Wilhelmstrasse), Orłą (bez nazwy niemieckiej) i Raławicką (Hangstrasse) z 1939r. _____	110
36	Plan katastralny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Młyńską (Mühlentorstrasse), Władysława IV (Jamunderstrasse), E. Gierczak (Sandbergstrasse) i Dzierżęcinką (Mühlenbach) z 1939 r. _____	112
37	Plan katastralny północnej części miasta, lata 30. XX w. _____	116
38	Plan sytuacyjny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Zwycięstwa (Neuetorstrasse), Połtawską (przedłużenie Hildebrandstrasse) i Bolesława Chrobrego (Papenstrasse), lata 30. XX w. _____	118
39	Plan sytuacyjny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Zwycięstwa (Neuetorstrasse, Adolf-Hitler-Strasse), Bolesława Krzywoustego (Ringstrasse) i drogą spacerową w Parku Książąt Pomorskich (Städtische Promenade), lata 30. XX w. _____	122
40	Plan sytuacyjny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Zwycięstwa (Neuetorstrasse, Adolf-Hitler-Strasse), Grodzką (Schloßstrasse) i Kazimierza Wielkiego (Mauerstrasse), lata 30. XX w. _____	124
41	Plan sytuacyjny okolicy pomiędzy obecnymi ulicami: Konstytucji 3 Maja (Grünstrasse), Połczyńską (Wilhelmstrasse) i Lutyków (Lothringerstrasse) z 1940 r. _____	126